12

dünyanın dört bucağından masallar

İSKANDİNAV MASALLARI

dünyanın dört bucağından masallar

İSKANDİNAV MASALLARI

12

9+ YAŞ

Dünyanın Dört Bucağından Masallar **12**

İSKANDİNAV MASALLARI

Çeviren ve Türkçe Anlatan: Devrim Evci

İskandinav Masalları
©Dipnot Yayınları

Dipnot Yayınları 74
Çocuk Kitapları 12
Baskı 2009 / Ankara

ISBN: 978-975-9051-80-8
Sertifika No: 0905-06-000824

Editör: İbrahim Yıldız
Kapak Tasarımı: Sinan Solmaz
Kapak Resmi: Petra Rau
Çeviren ve Türkçe Anlatan: Devrim Evci

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti.
Baskı: Mattek Matbaacılık Bas. Yay. Tan. Tic. San. Ltd. Şti.
Tel: (0 312) 229 15 02
GMK Bulvarı No 83/23 Maltepe / Ankara

Dipnot Yayınları
Selanik Cad. No: 82/32 Kızılay / Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32
e posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

İÇİNDEKİLER

Yılan Prens 5

Yedi Tay 21

Güneşin Doğusu ile Ayın Batısı 33

Delikanlı Carl 53

Devin Çorbası 63

Üç Huysuz Teke 69

Neden Küt Olur Ayının Kuyruğu? 73

Authun ile Ayı 75

Danimarka'nın Köpek Kralı 89

Nornagest'in Hikâyesi 95

Kuyumcu Volund 105

Avcının Şeytanla Pazarlığı 119

Sihirli Altın Balık 127

Kurt Neden Vahşileşti? 135

Ağaçlar Konuşma Yetilerini Nasıl Yitirdiler?..... 141

Sıcak ve Soğuk Keseleri ve İklim Ustası..... 147

YILAN PRENS

Çok eski zamanlarda, kuzey diyarlarının yemyeşil olduğu o eski günlerde genç ve yakışıklı bir kral yaşardı. Bu kralın güzelliği dillere destan bir karısı vardı. Altın sarısı saçları, gök mavisi gözleriyle, bakanların gözlerini kamaştırırdı kadın. Boynu taze sütten daha beyazdı, dudakları ise Noel'de yağan karların üzerine düşen bir yaban kuğusundan sızan kan gibi kıpkırmızıydı. Onlarınki gibi bir mutluluk ne görülmüş, ne duyulmuştu. Heyhat, bir şey eksikti hayatlarında: çocukları yoktu. Tek bir gün geçirmiyorlardı ki buna üzülüp içlenmesinler. Kraliçe sevip okşayacağı altın saçlı bir kız evladın özlemiyle yanıp tutuşuyordu, kral ise için için, ülkesini gönül rahatlığıyla kendisine bırakabileceği bir oğlu olsun istiyordu.

Günlerden bir gün, kraliçe sarayın dışında yürüyüşe çıktı. Az sonra ormanın yakınında yaşayan yaşlı bir kadı-

nın evine rastgeldiğinde düşünmeden içeri girdi. Ağzında tek bir dişi bile bulunmayan kadın hemen oracıkta, ateşin yanında oturuyordu. 'Söyle bana, kraliçem,' dedi yaşlı kadın, 'bencileyin ununu elemiş, eleğini asmış biri bile dünyayı hâlâ günlük güneşlik görürken, senin gibi bir hanımın bakışları niye böylesine hüzünlü?'

'Ah,' dedi kraliçe, 'herkes ancak kendi acısını bilir. Şu koca dünyada bana yardım edebilecek kimse yok.'

'Sen yine de söyle bana, hanımım,' diye karşılık verdi yaşlı kadın. 'Senden daha mutsuzlara bile yardım etmişliğim vardır.'

Kraliçe hiç içinden gelmediği halde onmaz derdini kadına açtı. 'Çocuğumuz olmuyor, kral ile benim yani; işte bu yüzden, bakışlarımda bir hüzün görüyorsun.'

'Hiçbir dert çaresiz değildir,' diye yanıtladı kadın. 'Sana diyeceklerimi harfiyen yerine getir, çok geçmeden derdinin devasını bulacaksın. Dinle bak. Bu akşam, günbatımının o en kızıla çaldığı anda, iki kulplu bir maşrapayı bahçenizin kuzeybatı köşesinde, ağzı yere bakacak şekilde toprağın üzerine yerleştir. Yarın sabah, günün ilk ışığı yeryüzüne düşer düşmez, maşrapayı yerinden al; toprağın üzerinde tek bir dal üzerinde açılmış iki gül göreceksin, biri beyaz, biri kırmızı. O an karar vermen gerek: Kırmızı gülü yersen bir oğlun, beyaz gülü yersen bir kızın olacak. Ama asıl şu diyeceğime kulak ver: Sakın ha, ikisini birden yiyeyim deme; yoksa görülmedik bir felakete yol açarsın. Anladın mı beni?'

'Anladım elbet,' diye karşılık verdi, duyduklarından sevince boğulan kraliçe. 'Ey iyi niyetli kadın, dile benden ne dilersen,' diye de ekledi.

Ama yaşlı kadın kraliçenin parmağından çıkarıp uzattığı yüzüğü bile kabul etmedi. 'Dileklerden bahsetmenin sırası değil, hanımım,' dedi. 'Sakın unutma! Yalnızca tek gül!'

Kraliçe heyecan içinde eve dönüp tam da kendisine söylendiği gibi yaptı. Ertesi sabah, gün ışır ışımaz bahçeye yollanan kraliçe hemen maşrapayı yerinden kaldırdı ve hayretler içinde kaldı: tam da yaşlı kadının söylediği gibi, tek bir dal üzerinde, biri beyaz biri kırmızı iki gül açmıştı. Ama kraliçe kararsızdı. Hangisini seçip yeseydi, bilemiyordu. 'Kırmızıyı seçersem,' diye konuştu kendi kendine, 'oğlum olur ama büyüdüğünde savaştan savaşa koşar, belki kolunu bacağını yitirir, belki de yaşamını.' Böyle düşünen kraliçe tam da bir annenin yapacağı gibi, dünyanın canımızdan çok sevdiklerimize karşı ne kadar acımasız olabildiğine kızarak, daha doğmamış oğluna bir süre gözyaşı döktü. 'Beyazı seçersem de kızım olur, ama büyüdüğünde evlenip uzak diyarlara gider, bizi terk eder.' Zamanın her şeyi hem onaran hem de bozan etkisini düşünen kraliçe bir kez daha kendini tutamayıp ağladı.

Ama ortalığın iyice aydınlanmasıyla birlikte kararını veren kraliçe beyaz gülü dalından koparıp ağzına atıverdi. Gülün o hoş kokulu yaprakları ağzında erirken, kraliçe o güne dek yediği meyve ve şekerlerin ne kadar da acı ve ekşi olduğunu düşündü. 'Beyaz gülün tadı böyle ise,' diye düşündü kraliçe, 'kırmızının tadı nasıldır, kim bilir?' Deme-

siyle birlikte, yaşlı kadının uyarısı aklından uçup gitti, kırmızı gülü de koparıp yiyiverdi.

Zaman geçti, yazın o altın sarısı günleri yerini önce sonbahara, sonra da Noel'in o parlak gümüş rengine bıraktı. Tekrar bahar gelip çattığında, kral ordusuyla saraydan ayrılıp savaş peşinde yollara düştü. İşte, otlaklardan kuzu seslerinin yükseldiği, çullukların dur durak bilmeden bahçelerde cıvıl cıvıl ötüştüğü o zamanda kraliçenin ikiz çocukları oldu. İkizlerden biri babasından bile yakışıklı olan bir oğlandı, diğeri ise bir Lindworm'du, yani bir yılan çocuk, anasından ilk doğan da oydu. Annesi yılan çocuğu gördüğü an büyük bir korkuya kapıldı, ama çocuk annesi dışında kimseye fark ettirmeden ortadan kayboluverdi. Kraliçenin ve yardımcısı kadınların diğer çocuktan duydukları coşku öyle büyüktü ki, kraliçe çok geçmeden diğer çocuğu kötü bir rüya olarak anımsamayı çıkar yol gördü. Normal çocuk o kadar güçlü, sevimli ve güzeldi ki, kraliçenin gözü artık başka şey görmez oldu. Kralın sağ salim eve dönmesiyle birlikte kraliçenin mutluluğu tamamına erdi. Lindworm hakkında tek kelime eden olmayınca, kraliçe de sanki Lindworm yokmuş, yaşamıyormuş gibi hayatına devam etti.

Günler ayları, aylar yılları kovaladı ve elinden oyuncak düşmeyen çocuğun yerini, günün birinde, kılıç kuşanan bir prens aldı. 'Oğlum,' dedi bir gün babası, 'artık evlenecek çağa geldin.' 'Kimle evleneceğim ki?' oldu prensin yanıtı.

'Bu soruyu cevaplamak sana düşüyor,' dedi kral. Böylece, önce sarayın özel kupası kırmızı mavi renklerle boyandı; sonra yele ve kuyrukları yaldızlı iplerle süslenen altı at bu rengârenk arabaya koşuldu ve prens evleneceği kızı aramak için hizmetkârlarıyla beraber yola düştü. Fakat prens daha ilk yol ayrımına geldiğinde, kenardaki bir meşe ağacının dallarında yıldırımdan daha ölümcül, upuzun dişli, iri mi iri bir yılan görmesin mi? Yılan prensti bu. O ana kadar yoluna rahvan devam eden prens birden atların gemlerine asıldı. Araba ve yolcularını fark eden yılan prens ağaçtan aşağı doğru eğilip ağzını kocaman açarak tısladı: 'Bir eş istiyorum, kardeşim! Senden önce ben bir eş istiyorum!' Bu ürküntü verici görüntü karşısında oldukları yere mıhlanan atlardan ter boşandı. Atlar bir an sonra, sanki o koca çatal dil yaldızlı yelelerinin bir adım önünde oynaşıyormuş gibi, gerisin geri dörtnala koşarak soluğu sarayın ahırlarında aldılar. Yolcuların bu acil dönüşü sarayda büyük bir şaşkınlık yarattı; prens olan biteni anlattığında, dinleyenlerin ağızları hayretten bir karış açık kaldı. Kral esip gürledi: 'Hemen en iyisinden on savaşçı hazırlansın, bu haddini bilmez yılanı tepelemek için yola çıkılsın.' Kraliçe duyduklarına daha fazla dayanamadı ve krala diğer oğulları Lindworm'dan söz etti. Yılan prens hiç de hak ettiğinden fazlasını istemiyordu. O da prens gibi onların oğluydu, hem de ikizlerden büyük olanıydı. Bu yüzden kardeşinden önce evlenmek istemesinde bir yanlışlık ya da haksızlık yoktu.

Kraliçenin sözlerini, bu tür durumlarda hep görüleceği gibi, dokuz günlük bir şaşkınlık, ardından da on günlük bir tartışma süreci izledi ve çıka çıka şu sonuç çıktı: Prens evlenecekse eğer, yapılması gereken ilk şey, kardeşi yılan prens için bir eş bulmaktı. Bu, öyle göründüğü kadar kolay bir şey değildi. Velhasıl kral, bildiği en uzak ülkeye oğluyla evlenecek bir prenses bulması için elçi gönderdi; ama bunu hangi oğlu için yaptığına dair tek kelime etmedi. Talih bu ya, elçi bir prensesle geri döndü, hem de çok güzel bir kızdı bu. Zavallı prenses damat ile tanıştırılmadı, ta ki düğün günü gelip çattığında yılan prens ışıl ışıl derisiyle kıvrıla kıvrıla gelip sarayın büyük salonunda kızcağızın yanında aniden belirene dek. Elden ne gelirdi ki? Etler pişirilmiş, düğün şerbeti çoktan hazırlanmıştı; konuklar deseniz, onlar da giyim kuşamlarına bir dünya para harcamışlardı; üstelik ah, evi ne kadar da uzaklardaydı. 'Tamam!' dedi prenses, büyük bir cesaretle, ama bu onun acı sonu oldu. Ertesi sabah hizmetkârlar yeni evli çiftin odasına girdiklerinde prensesi hiçbir yerde bulamadılar; bir de yılan prense baktılar ki, ne görsünler, tam da güzel bir yemeğin üzerine yapılacağı gibi, tatlı tatlı uyuyor.

Kısa ama yeterli denebilecek bir süre geçtikten sonra (bu arada yılan prens kâh kayarak, kâh kıvrılıp bükülerek o yıldır yıldır yanan koca gövdesiyle saray koridorlarını arşınlıyor, sessiz ve sakin kendi işine bakıyordu), kardeşi prens artık kendine bir eş bulmak için tekrar yola çıkma

vaktinin geldiğine kanaat getirdi. Bir kez daha altı bakımlı saray atının çektiği kraliyet kupası ile yola koyuldu. Heyhat, yola koyulmasıyla saraya geri dönmesi bir oldu. Daha ilk yol ayrımında, bir meşe dalına kurulmuş, yıldırımdan daha ölümcül çatal diliyle her zamankinden de korkunç görünen yılan prensle karşılaşmıştı. Ağzını kocaman açan Lindworm, 'Bir eş istiyorum, kardeşim!' diye tıslamıştı. 'Senden önce ben bir eş istiyorum!' Arabaya koşulan atlar korkudan titreyedursun, prens, kardeşi Lindworm'u uyarıp isteğinin zaten yerine getirildiğini anlatmaya çalışmış, söz dinlemeyen yılan prensin daha beter tıslaması sonucu atlar artık dayanamayıp tekrar soluğu sarayda almışlardı. Kral, çaresiz, yılan oğlunu evlendirmek için tekrar uzak bir ülkeye elçi göndermek zorunda kaldı ve çok geçmedi, bir talihsiz prenses daha saraya geldi. Bu defa gelen prenses öncekinden de güzeldi. Ona da damadı görmesi için izin verilmedi, ta ki iş işten geçinceye dek. Bu prenses de sağduyu ile hareket etmenin en iyisi olduğuna karar verdi. Ama sabah olduğunda o da sırra kadem basmıştı. Yılan prens öyle güzel uyuyordu ki, böyle uyku ancak çok daha güzel bir yemeğin üzerine çekilirdi.

Kısa bir süre sonra, artık ihtiyatı elden bırakan prens kendine bir eş aramak amacıyla bir kez daha yola çıktı. Tahmin edileceği gibi, prensi daha ilk yol ayrımında bir meşe ağacının dalına çöreklenmiş yılan prens bekliyordu; koca gövdesi dalga dalga esniyor, sivri beyaz dişleri parıltı-

lar saçıyordu. 'Bir eş istiyorum, kardeşim... ' Ama bu defa yılan prens sözünü bile bitirmeden, kardeşi hemen saraya döndü ve babasına yılan kardeşi için üçüncü bir eş bulması gerektiğini söyledi.

Kral bir süre başını iki yana sallayıp sakalını sıvazladı. 'Doğrusu bu ya, ne yapacağımı bilmiyorum,' diye konuştu sonunda. 'Bütün bu olup biten yüzünden ülkemizin adı kötüye çıktı. Sırf bu iş yüzünden kapıda bekleyen iki savaş var; beyefendi yesin içsin, yatsın, babasının işi mi var, gitsin savaşsın. Halk da bu konuda ileri geri konuşmaya başlarsa işte o zaman halimiz haraptır. Bu defa işimiz zor. Ama ne yapalım, başa gelen çekilir.'

Bu arada, saraya çok da uzak olmayan bir yerde, ormanın yakınında, köhnemiş kulübesinde yaşayan bir çobanı vardı kralın, çobanın da iki kızı. Kızlardan büyüğünün iyilik, yumuşaklık, güzellik bakımından krallıkta bir eşinin bile bulunmadığı söylenirdi. Bir prenses değildi belki, ama kralın böyle önemsiz şeylere aklını takacak hali mi vardı? İşte, kral aynı gün içinde hiç vakit geçirmeden bu kulübeye geldi ve çobandan kızının, oğlu yılan prens ile evlenmesine izin vermesini istedi. 'Karşılığında,' diye söz verdi kral, 'hayatının geri kalanını varlıklı bir insan olarak geçirmeni sağlarım.'

Yaşlı çoban başını iki yana salladı. 'Kralım, bu yaşıma kadar para pul nedir bilmeden geldim. Hem bu sizin yılan oğlunuz hakkında iyi şeyler duymadım.' Kralın kaşlarının

çatıldığını gören adam, 'Yani, oğlumuz demek istedim, efendim,' diye düzeltti sözlerini. 'İlk karısını o koca dişleriyle hem de sos niyetine terlikleriyle beraber yediği söyleniyor, doğru mu bu?' Ne diyeceğini bilemeyen kral bunun insanların abartması olabileceğini geveledi ağzında. 'Peki, ikincisini de giysileriyle birlikte yutup mideye indirdiği?' Şöyle bir yutkunan kral dili dolaşsa da, elalemin ağzının torba gibi büzülmeyeceğini söyledi. 'Kralım,' diye karşılık verdi yaşlı çoban, 'Kızım ne yalancıdır, ne de cadı. O benim yaban gülümdür, can yoldaşım, kuzumdur, kızımı yiyecek yılan da anasının karnından doğmamıştır daha.'

Bu sert sözlere kızan kral çobana çıkıştı: 'Sen onu koyunlara anlat. Senin karşında bugüne bugün bir kral duruyor. Hayır deme hakkın yok. İşte o kadar.' Gerçekten de, kral adamcağıza evet dedirtmeden oradan ayrılmadı.

Kral sarayına yollandıktan sonra yaşlı çobanın krala verdiği sözü kızına anlatırken çektiği acıya yürek dayanmazdı doğrusu. Yılan prens ile evlenmesi gerektiğini duyan kızın gözlerinden yaşlar boşandı, tırnaklarını kanatıncaya dek sımsıkı ellerine geçirdi; bu genç yaşında karşılaştığı kötü yazgısına ağladıkça sesi acılaştı, kabalaştı ve giderek duyulmaz oldu. Artık orada bir an olsun duramazdı; hızla evinden çıkan kızcağız dere tepe dinlemeyip koştu da koştu. Çalılar dikenler giysisini yırttı, etini kanattı, yine de durmadı genç kız. Böyle yalnız başına dur durak bilmeksizin koşup dururken, gövdesi oyuk, ulu bir çınar ağacının

yanından geçecek oldu. Bir de baktı ki oyuğun içinde ağzında tek dişi bile kalmamış yaşlı bir kadın oturuyor. 'Söyle bana, çocuğum,' diye seslendi, oyuktan çıkıp bir tümseğe ilişen yaşlı kadın, 'bencileyin ununu elemiş, eleğini asmış biri bile dünyayı hâlâ günlük güneşlik görürken, senin gibi bir genç kızın bakışları niye böyle hüzünlü?'

Bir 'Ah,' çekti çobanın kızı. 'Söylesem ne olacak ki? Şu koca dünyada bana yardım edebilecek kimse yok.'

'Sen yine de anlat, güzel kızım,' diye karşılık verdi yaşlı kadın. 'Senden daha mutsuzlara yardım etmişliğim vardır.'

Kadının içten sözlerini duyan kız derdini bir çırpıda anlattı. 'Kralın büyük oğlu yılan prens ile evlenmem gerekiyor ve bunun ne anlama geldiğini bilmeyen yok. Zaten iki güzel prensesle evlenip ikisini de giysilerine varana kadar gövdesine indirmiş. Şimdi de beni yiyecek.' Bu sözlerle birlikte acılı bir çığlık attı kız: 'Ben ağlamayım da kimler ağlasın?'

'Hepsi bu kadar mı?' diye sordu yaşlı kadın. 'Önce şu gözlerinin yaşını bir sil, bakayım. Sana diyeceklerimi harfiyen yerine getir, çok geçmeden derdinin devasını bulacaksın. Dinle bak. Düğün dernek bitip de odanıza çekildiğinizde ona on kattan oluşan, kar beyazı kadifeden bir elbise giymek istediğini söyle. Geceliği getirdiklerinde –emin ol getireceklerdir– bu defa da, bir koca kap küllü su ve bir

koca kap taze süt getirmelerini iste. Üçüncü isteyeceğin şey ise, yaşına göre şöyle güçlü kuvvetli olan on yaşında bir oğlan çocuğunun taşıyabileceği kadar sayıda kırbaç olsun; bütün bu söylediklerimi yatak odana getirsinler. Sonrasında, yılan prens senden elbisenin bir katını çıkarmanı istediğinde, sen de ondan bir derisini çıkarmasını iste. Bütün derilerini (dokuz, bilemedin on derisi vardır, daha fazla olamaz) çıkardığında, kırbaçları küllü suya yatırıp biraz beklet ve var gücünle prensin bedenine vurmaya başla. Ardından, onu sütle yıka ve son olarak da, kollarına alıp kısa bir süreliğine de olsa ona sıkıca sarıl.'

'Ayy!' diye bir ses koyuverdi, duyduklarına inanamayan kızcağız. 'İşte, bunu yapmam imkânsız!' Lindworm'un o haliyle nasıl da soğuk, ıslak ve kaygan olabileceğini düşündüğünde tiksintiyle ürperdi. Böyle bir yaratığa sarılmak kim bilir ne kadar korkunç bir şey olurdu?

'Ya dediklerimi yaparsın, ya da yılanın midesine inersin,' diye çıkıştı yaşlı kadın ve bir teşekkür sözü ya da bir yanıt bile beklemeden ağacın oyuğuna girip gözden kayboldu.

Göz açıp kapayana kadar düğün günü geldi ve çobanın kızı, yeleleri ve kuyrukları yaldızlı iplerle süslü altı atın çektiği, kırmızı mavi renklere boyanmış saray kupasıyla evinden alınıp saraya getirildi. Süslenmesi için vakit ge-

çirmeden şatoya çıkarıldı. Odasına çıkan kız daha düğünün bitmesini beklemeden, tam da yaşlı kadının söylediği gibi, kendisine kar beyazı kadifeden on kat elbise getirilmesini istedi. Elbise hazırlanıp getirildikten sonra, genç kız bir koca kap küllü su, bir koca kap taze süt ve on yaşında güçlü kuvvetli bir çocuğun taşıyabileceği sayıda kırbaç getirilmesini buyurdu. Bu istekler haliyle hizmetkârlara tuhaf göründü. Ama kararlılığı bir taraftan acıma ve pişmanlık duyguları ile örselenen kral 'Ne isterse verin,' diye buyurmuştu bir kere. Kralın emrine uymamak olmazdı. Genç kıza hemen altın işlemelerle kaplı, parıltılar saçan bir gelinlik giydirildi ve bir güzel süslenip sarayın büyük salonuna getirildi. Davetlilerin üzerine ani bir sessizlik çöktüğünde, genç kız sağ tarafında bir hareketlenme duydu; işte o an, sipsivri kuyruğu ve pullarla kaplı koca gövdesiyle yılan prensi ilk defa gördü: yarı insan yarı yılan yaratık insanın kanını donduran bir soğukluk saçıyordu etrafına. Ama yine de, talihsiz kız diğer prensesler gibi cesaret gösterip 'Kabul ediyorum,' dediğinde, törende hazır bulunan bütün soylular bir oh çektiler. Böylece genç kız ile yılan prens evlendiler. Yeni evli çift susmak bilmeyen bir müzik ve meşaleler taşıyan gösterişli bir kortej eşliğinde önce şölen sofrasına getirildi, ardından odalarına uğurlandı. Kapı arkalarından kapandı, kemanla flütün sesi de giderek uzaklaştı

ve nihayet, sessizlik ve gece koca elleriyle bütün sarayı sarıp sarmaladı.

Daha odanın kapısı kapanır kapanmaz, Lindworm o korkunç suratıyla kızın karşısına dikilip 'Güzel yüzlü kız, elbisenin bir katını çıkar!' diye emretti.

Kalbi gümbür gümbür atsa da sertçe karşılık verdi kız: 'Prens, derinin bir katını çıkar!'

'Şimdiye dek hiç kimse bana böyle bir şey söylemeye cesaret edememişti,' diye kızgınlıkla tısladı yılan prens.

'Ama ben söylüyorum işte!' oldu kızın yanıtı.

Bir an için, yılan prensin onu hemen oracıkta yutuvereceğini düşündü kız. Prens ise sızlanıp inlemeye, kıvranıp bükülmeye başlamıştı; kız bir an sonra baktı ki yaratığın hemen yanında, yerde uzun, sert bir yılan derisi duruyor. Karşılığında, o da elbisesinin ilk katını çıkarıp derinin üzerine koydu.

Prens yeniden kıza seslendi: 'Güzel yüzlü kız, elbisenin bir katını çıkar!'

'Prens, derinin bir katını çıkar!'

'Şimdiye dek hiç kimse bana böyle bir şeyi ikinci defa söylemeye cesaret edememişti,' diye öfkeyle tısladı prens.

'Ama ben söylüyorum işte!'

Bir an için, prensin onu hemen oracıkta gövdesine indireceğini düşündü kız. Prens ise esip gürlemeye, hoplayıp zıplamaya başladı; ama o da ne, yılan prensin hemen yanında, yerde ikinci bir deri duruyor. Kız hemen elbisesinin ikinci katını çıkarıp derinin üzerine koydu.

Yaratığın ağzı üçüncü defa kapkara açıldı: 'Güzel yüzlü kız, elbisenin bir katını çıkar!'

'Prens, derinin bir katını çıkar!' diye tekrarladı kız.

'Şimdiye dek hiç kimse bana böyle bir şeyi üçüncü defa söylemeye cesaret edememişti,' diye tıslad yine prens.

'Ama ben söylüyorum işte!' dedi kız.

Üçüncü defa, yaratığın onu hemen öldürüp yiyeceğini düşündü. Ama prens köpürüp kabarmaya, burkulup dolanmaya başlamıştı çoktan; çok geçmedi, yılan prens üçüncü derisini de çıkardı.

Yeni evlilerin karşılıklı atışmaları böyle devam etti, ta ki üzerinde dokuz kat kar beyazı elbise olan dokuz yılan derisi birikene dek. Çıkardığı her deri katmanıyla birlikte daha da ürkünç bir hâl alan yılan prens soğuk, kalın ve kaygan bir kütleye dönüşüyordu. Güçlükle doğrulabilen prens kaydı, yuvarlandı, kıvrıldı, derken tortop kalakaldı. Bunu gören kız bu defa kırbaçların başına geçti; teker teker her kırbacı küllü suyun içine batırıp beklettikten sonra var gücüyle yılanı kırbaçlamaya başladı. Kolları nihayet yorgun

düşünce, yılanı baştan kuyruğa taze sütün içinde yıkadı. Artık dermanı kalmadığını hissettiği anda, acınacak haldeki yaratığı kollarına alıp bir an için bağrına bastı. Demesine kalmadı, o bitkinlikle derin bir uykuya daldı.

Ertesi sabah, gün ışır ışımaz, kral maiyetindekilerle birlikte kızın yazgısını öğrenmek üzere yılan prensin odasına geldi. Kulak kesilip dinlediler, ama içeriden ne bir ses geliyor, ne bir kıpırtı duyuluyordu. Dayanamayıp anahtar deliğinden baktılar, gene bir şey göremediler. İçeri girmeye cesaret edemeyip bir süre dışarıda öylece beklediler. Görmeye değer bir manzaraydı doğrusu. Sonunda kral odaya girmeye karar verip kapıyı açtı, önce bir karış, sonra bir ayak boyu kadar. Az sonra kızı gördüler; babasının yaban gülü, can yoldaşı, kuzusu genç kız yenice kalkmış, üzerinden atamadığı sabah mahmurluğuyla capcanlı, öylece duruyordu. Yılan prensi kollarına almıştı; ama prens artık ne yılan görünümündeydi, ne başka bir yaratık. Kızın kollarında yakışıklı mı yakışıklı bir delikanlı vardı.

'Ah, oğlum!' diye bir çığlık attı kral; 'Ah kızım!' diye yineledi sevinçle. Döktüğü sevinç gözyaşları sesini boğdu. Hizmetkârlar bu kutlu haberi ulaştırmak üzere hemen kraliçeye ve çobanın evine koştular. Sarayın duvar ve kirişleri o güne değin görülmedik bir sevince ve coşkuya tanık oldu. Herkes ikinci ve sahici bir düğün yapılması gerektiği

konusunda hemfikirdi; bu defa bir hafta boyunca gaydalar gerçek bir coşkuyla çalınacak, oyunlar oynanacak, danslar edilecek, ziyafetler hiç kesilmeyecek, şölen bitmeyecekti. Söylendiği gibi de oldu, ülkenin dört bir yanında şölenler düzenlendi. Bundan güzelini kral söyledi ve yerine getirdi: Kralın diğer oğlu, Lindworm'un kardeşi de çobanın küçük kızı ile evlendi. Böylece bütün eğlence ve şölen yepyeni kıyafetler, pastalar ve oyunlarla, en baştan ve yeniden yapıldı.

Hiçbir sarayın prensesi, hiçbir sarayın kral ve kraliçesi için, o köhne kulübeden çıkıp gelen kız kadar değerli olmamıştır; hiçbir prenses de sevgiyi saygıyı böylesine hakkıyla kazanmamıştır. Çoban kızı bilgeliği, sükûneti ve cesareti sayesinde sadece kendi hayatını kurtarmakla kalmamış, yılan prensin de hayatını kurtarıp onun insan haline gelmesini sağlamıştı. Yıllar yılları kovaladı, kral ve kraliçe zamanı gelip de dünyadan göçtüklerinde, bilge prenses ve kocası tahta geçtiler. Saltanatlarında öylesine güçlü bir barış ve refah yaşandı ki, kuzey ülkeleri onları hâlâ bugün bile sevgiyle anarlar. Önemli olan bilgece davranmak ise, bizim de aynı şekilde düşünmemiz gerekir, öyle değil mi?

YEDİ TAY

Çok eski zamanlarda, sık ağaçlardan oluşan bir ormanın hemen kıyısında, yıkık dökük bir kulübede, üç oğluyla birlikte yoksul bir çift yaşardı. Sabah akşam her gün çalışır didinir, buna rağmen, karınlarını zor doyururlardı; ne üstlerinde vardı ne başlarında. Zavallı yoksul ailenin yaşadığına gerçekten de hayat denmezdi. Kardeşlerin en küçüğünün adı Pinkel'di ve evde çalışmayan yalnızca oydu. Pinkel bütün gün ocağın önünde pinekler, vakit geçirmek adına da külleri karıştırır dururdu.

Günlerden bir gün, evin büyük oğlu bu hayata artık dayanamadığını ve talihini aramak için dünyayı dolaşmak istediğini söyleyiverdi. Sırtına torbasını vurup eline bir değnek aldı, kül rengi bir şafakla yola koyuldu. Dere tepe aştıktan sonra, yine kül rengine çalan bir günbatımıyla birlikte, kralın sarayına vardı. Bir de baktı ki, sarayın merdiven-

lerinde bütün azametiyle kralın ta kendisi, öylece dikilmiş duruyor. Kral oğlana ne yöne gittiğini sordu.

'Hiçbir yere, daha doğrusu her yere,' diye karşılık verdi oğlan, 'yeter ki, beni talihime kavuşturacak bir yer olsun.'

'Öyleyse, benim hizmetime gir, delikanlı,' dedi kral. 'Seyisim ol, yedi tayıma sen bak. Onlara bütün gün boyunca göz kulak olup akşamına da ne yiyip içtiklerini bana anlatabilirsen, kendine prenses kızımı eş, krallığımın yarısını da armağan olarak alırsın. Ama eğer ki işini yapmaz, güvenimi kötüye kullanırsın, işte o zaman yandın demektir; bedeninde yaralar açılıp morarmadık yerin kalmayana dek dayak yersin; üstüne üstlük sırtındaki yaralara da tuz bastırırım. Anladın mı dediğimi? Şimdi söyle bakalım. Cevabın ne?'

'Alt tarafı yedi tay, onlara da bakamayacaksam varsın sırtıma tuz basılsın,' diye konuştu oğlan. Bu söz üzerine kral ve oğlan el sıkıştılar. Artık geri dönüş yoktu.

Ertesi sabah, günün ilk ışıklarının yeryüzüne vurmasıyla birlikte, kralın yeni seyisi yataktan kalktı, soluğu yedi tayın yanında aldı. Hayvanların kızıl ateşler saçan burun delikleri parıl parıl yanıyor, parlak yeleleri havada bir o yana bir bu yana savruluyordu. Ahırdan çıkarılan taylar birbiri ardınca şaha kalkıp serin sabah havasını doyasıya içlerine çektiler. Sonra, bir anda oktan çıkmış yay gibi koşmaya başladılar; dere tepe, batak yosun dinlemeyip, ışıltılar saçan toynakları ve havada savrulan kuyruklarıyla yel olup

uçtular. Taze seyis de hızla arkalarından seğirtti, ama acemilik işte, o yana koşuyor olmuyor, bu yana koşuyor yetişemiyordu; bu muhteşem koşuculara yetişmek mümkün değildi. Taylar bendini yıkan su gibi atıldıkça atılıyor, adeta rüzgârla yarışıyorlardı; sanki bu dünyada onları tutacak hiçbir güç yoktu.. Acemi seyis artık gücünün tükendiğini hissedip kan ter içinde kendi kendine söylenmeye başlamıştı ki, önüne bir kayalık çıktı; kayalığın ortasında bir kovuk, kovuğun içinde de yaşlı bir kadın vardı. Çıkrığının başına oturmuş, mırıldanarak yün eğiriyordu, Yüzünden terler akan genç seyise seslendi: 'Gel buraya oğul, gel de yüzünü bir silivereyim.'

O gün oğlanın duyduğu en güzel sözlerdi bunlar; haliyle, tayların peşinden koşmayı bırakıp yaşlı kadının bulunduğu yere yöneldi. Elleri ayakları güçten kesilip adım atamayacak hale geldiği için kendini yaşlı kadının ellerine bıraktı, günün ilerleyen vakitlerine dek orada kaldı. Kadın oğlanın terini sildi durdu, saçlarını bir o yana taradı, bir bu yana.

Derken, oğlan ayaklanıp 'Ben iyisi mi, dosdoğru evime gideyim,' diye konuştu. 'Bu saatten sonra saraya gidersem, olsa olsa, başıma iş açarım.'

'Böyle küçük şeylerle kaygılanma,' diye öğütte bulundu yaşlı kadın. 'Karanlık basana kadar burada bekle, kralın tayları yine öyle, dörtnala eve dönerken, sen de peşlerine

takılır gidersin. Bütün gün at peşinde koşup içini dışına çıkaracağına, burada benimle vakit geçir, kim bilecek ki?'

Seyis alık ya, aklına yattı bu sözler. Akşamüstü taylar yine şimşek hızıyla dönerlerken, oğlan kadının kendine verdiği bir şişe su ve bir tutam çimeni alıp hayvanların peşinden seğirtti; kral taylarının ne yiyip ne içtiğini sorduğunda bunları gösterecekti ona.

Tayların ardından soluk soluğa saraya ulaştığında kral kapıda karşıladı oğlanı: 'Söyle bakalım, bugün hayvanlarıma iyi baktın mı?'

'Elbette, efendim,' diye karşılık verdi oğlan. 'İyiden de iyi baktım.'

'Peki, yedi tayım ne yedi, ne içti? Onu bir söyle hele.'

Seyis yaşlı kadının tam bu an için hazırlayıp verdiği su şişesi ile çimeni gösterdi krala. 'Daha fazla söze gerek var mı, efendim?' diye de ekledi.

'Evet, var!' diye öfkeyle bağırdı kral. 'Yalan söylüyorsun.' Bunu demesiyle birlikte, hemen güçlü kuvvetli adamlarından birkaçını çağırdı ve bedeninde yaralar açılıp morarmadık yeri kalmayana kadar seyisi dövmelerini, sonra da sırtına tuz basmalarını emretti. Tam kralın dediği gibi, delikanlıyı eşek sudan gelinceye kadar dövdüler, pılısını pırtısını yanına kattıktan sonra da saraydan def ettiler. Süklüm püklüm yola düşen oğlan kendini eve dar attı.

Ağabeyinin eve geldiğinin ertesi günü, ortanca oğlan bu defa sıranın kendisinde olduğunu düşündü. Artık böyle yaşamaya dayanamıyordu ve talihinin peşinde dünyayı dolaşmak istiyordu. Dediği dedikti, doğrusu. Torbasını vurdu sırtına, eline de bir değnek aldı, düştü yola. Kireç yeşilini andıran bir şafakta düzüldüğü yolda dere tepe yürüdükten sonra, elma yeşili bir günbatımında saraya vardı. Ağabeyininki gibi bir konuşma geçti kralla aralarında. Yalnız bu defa, kral tuz yerine biber dedi. Tuz ya da biber, ikisi de birdi ortanca oğlan için; böylece pazarlık yapıldı, el sıkışıldı, söz verildi. Ertesi gün, sabahın ilk yeşil ışığıyla birlikte oğlan kalktı, yedi tayın yanına koştu. Serbest kalan taylar dörtnala uzaklaştılar saraydan. Dereye dere, tepeye tepe demeden hızla koşan hayvanlar çok geçmeden bu yeni seyisi de soluk soluğa bıraktılar. Acemi seyis artık gücünün tükendiğini hissedip ağabeyi gibi kendi kendine söylenmeye başlamıştı ki, bir kayalığa rastgeldi. Kayalığın ortasında bir kovuk, kovuğun içinde de yaşlı bir kadın vardı. Çıkrığının başında mırıldanarak yün eğiren kadın, kan ter içindeki genç seyise seslendi: 'Gel buraya oğul, gel de yüzünü bir silivereyim.'

Oğlan, sadece o gün değil, hiçbir gün böyle güzel bir söz duymamıştı; haliyle, tayların peşinden koşmayı bırakıp yaşlı kadının bulunduğu yere yöneldi. Elleri ayakları güçten kesilip adım atamayacak bir hale geldiği için de kendini yaşlı kadının ellerine bırakıp günün ilerleyen vakitlerine

dek orada kaldı. Kadın oğlanın terini sildi, darmadağın olmuş saçlarını bir o yana taradı, bir bu yana.

Kadının saraya gitmesi için verdiği öğüde aklı yatan ortanca oğlan, akşamüstü taylar hızla oradan geçerken, eline verilen bir şişe su ile bir tutam çimeni alıp hayvanların peşine takıldı; kral, taylarının ne yiyip ne içtiğini sorduğunda bunları ona göstermesi yetecekti.

Tayların ardından soluk soluğa saraya ulaştığında, kral kapıda karşıladı oğlanı: 'Söyle bakalım,' diye konuştu yine, 'bugün hayvanlarıma iyi baktın mı?'

Kralın sorusundan sonra olup bitenler öncekinden farklı değildi. Güçlü kuvvetli saray muhafızları bedeninde yaralar açılıp morarmadık yeri kalmayana kadar seyisi dövdüler, sonra da sırtına gümüş bir kaptan biber döktüler. Tam kralın dediği gibi eşek sudan gelinceye kadar dövülen seyis, öteberisi yanına verildikten sonra saraydan kovuldu. Oğlanın nasıl süklüm püklüm yola düştüğünü, sırtındaki acıyla evine ne halde vardığını tahmin edebilirsiniz.

Evin ortanca oğlunun geldiğinin ertesi günü, sıra küçüğündü; burnunu küllerden çıkarabilirdi artık. Ne de olsa, koskocaman bir dünya dışarıda onu bekliyordu. Bütün hayatı boyunca kül karıştırıp duramazdı ya? Ağabeyleri onunla alay etti, yaşını almış ana babası onu vazgeçirmeye çalıştı; ama hayır, ne alay ne de başka bir söz oğlanı evde tutamazdı. Kararını vermişti bir kez. Torbası sırtında, değ-

neği elinde evi terk edip kızıl şafakla kızıl günbatımı arasında yürüdü de yürüdü. Saraya vardığında, kral ile hemen hemen ağabeylerininki gibi konuştu. Ama bu kez, kral hem tuz hem biber dedi.

'Benim gibi kül karıştıran biri için bu denli onurlanmak olacak şey değil, efendim,' dedi oğlan. 'Ama sizin için bir mahsuru yoksa, prensesi de almak isterim.'

Sabahın ilk kızıl ışığı yeryüzüne iner inmez ayaklanan yeni seyis Pinkel, hemen yedi tayın yanına koştu. Serbest kalıp sabah serinliğini iyice içlerine çeken taylar burunlarından ateşler saçarak soludular, parlak yeleleriyle havayı dövdüler. Bir an sonra dörtnala koşmaya başlayıp hızla çıktılar saraydan. Işıltılar saçan toynaklar ve savrulan kuyruklar altında dereler tepeler geçildi. Arkalarından gelene bütün gün kül karıştıran miskin çocuk demenin imkânı yoktu; gözlerinde parıltılar çakan delikanlı ağzı kulaklarında koşarken, bir yandan da 'Haydi güzellerim, yarışın benimle!' diye bağırıyordu. Hayvanlarla birlikte yel olup o kadar koştuğu halde bana mısın demedi oğlan, taylar nereye koştuysa o da yanlarında bitti. Tam o sırada bir kayalığın önüne geldiğini fark etti; kayalığın ortasında bir kovuk, kovuğun içinde de yaşlı bir kadın vardı. Çıkrığının başına oturmuş, mırıldanarak yün eğiren kadın ter içindeki oğlana seslendi: 'Gel buraya oğul, gel de yüzünü bir silivereyim.'

'Kolaysa, gel de yakala beni!' diye bağırdı kadına Pinkel. 'Hem sen kendi işine bak!' diye eklemeyi de ihmal etmedi. Bir an yavaşladığı için geride kalan oğlan, ardına bile bakmadan yoluna devam etti; kendisi de bir tay olmuş koşuyor, yedi tay tiz keman sesleri çıkarır gibi kişnedikçe, o da kahkahalarıyla bu şamataya katılıyordu. İşte bu hengâme içinde, en küçük tayın yavaşlayıp yeni seyise şöyle dediğini duyamadı kadın: 'Haydi Pinkel, sırtıma atla da diğerlerine yetişelim. Daha epey yol var gitmemiz gereken.'

Pinkel tayın sırtına atladı ve epey bir yol aldıktan sonra tay seyise sordu: 'İleride gözüne çarpan bir şey var mı?'

'Evet. Uzun, beyaz bir kayın ağacı gövdesine benziyor.'

'Tamam, geldik o zaman,' dedi tay ve yanına vardıklarında tayların en büyüğü koca kütüğü bir yana itti. Pinkel kütüğün arkasında bir kapı olduğunu gördü; kapı küçük bir odaya açılıyordu. Odada bir ocak, iki oturak vardı, bir de kapının arkasına asılı, büyük bir paslı kılıç ile küçük bir testi.

'Haydi, bakalım,' diye konuştu taylar, hep bir ağızdan, 'şu kılıcı kınından çıkarmayı dene.'

Pinkel kılıcı kapıdan almakta öylesine zorlandı ki, kınından çıkarmaya çalışmanın hiç anlamı yoktu. Taylar bu defa da 'Testiden iç,' dediler. Oğlan testinin içindeki sıvıdan üç yudum aldı ve tekrar denedi; o da ne, kılıcı havada

sadece iki parmağıyla savurup tek parmağıyla yakalayabiliyor.

'Güzel, harika!' diyerek seyisi övdü taylar. Sözü tekrar alan büyük tay şöyle konuştu: 'Bu kılıç artık senindir; düğün gününde bununla hepimizin kafasını kesmeni istiyoruz. Ancak o zaman, eski prens halimize geri dönebileceğiz. Biz, prensesin kardeşleriyiz. O kovukta gördüğün yaşlı kadın aslında bir büyücü; büyü yapıp bizi bu hale getirdi. En önemlisini sona sakladım ki aklından hiç çıkmasın: Kafalarımızı kestiğinde, her birini ait olduğu tayın kuyruğunun ucuna koymaya dikkat et; böylece aynı büyünün yeniden yapılması imkânsız olacaktır. Anladın mı Pinkel? Bunu bizim için yapar mısın?'

Bu ve daha fazlası için elinden geleni yapacağına söz verdi genç seyis. Yolcular odadan çıkıp uzun beyaz kayın kütüğünü aynı şekilde yerine yerleştirdikten sonra dörtnala uzaklaştılar. Yine uzun bir süre koşup uzun bir mesafe kat ettiklerinde en küçük tay tekrar sordu: 'İleride gözüne çarpan bir şey var mı?'

'Evet. Ta uzakta, mavi kurdeleye benzeyen, enli bir şey görünüyor.'

'Tamam, o geçmemiz gereken ırmak. Başka bir şey görüyor musun?'

'Görüyorum. Irmağın ötesine uzanan, ince kara bir şerit sanki.'

'Irmağı işte o köprü üzerinden geçeceğiz. Başka bir şey var mı?'

'Evet. Yukarı uzanan ince bir şey, sanki bir kilise kulesine benziyor.'

'İşte, gideceğimiz yer orası,' diye ekledi tay. Yolcular siyah köprü üzerinden mavi ırmağı geçtiklerinde yavaşladılar, az bir yol yürüdükten sonra kilisenin avlusuna girdiler. Kutsal toprağa ayak bastıkları an taylar insan biçimine büründüler. Görülecek manzaraydı doğrusu. Birbirinden yakışıklı yedi prens ışıltılı giysileri içinde, mağrur bir ifadeyle kilisenin kapısından geçip sunakta rahibin kendilerine verdiği ekmeği ve şarabı kabul ettiler. Rahip başlarına dokunarak prensleri kutsadı ve delikanlılar kiliseden ayrıldı. Onlar dışarıya çıkarken Pinkel yanına bir şişe şarap ve bir ayin ekmeği aldı. Prensler kutsal topraktan çıkar çıkmaz bir kez daha taya dönüştüler; genç seyisin en küçük tayın üzerine atlamasıyla birlikte saraya geri dönmek üzere dörtnala koştular. Vıjjt! diye köprüden geçtiler. Vıjjt! diye kayın kütüğünü geçtiler. Ve bir vıjjt! daha, yaşlı kadının evini geride bıraktılar. Kadın arkalarından çığlıklar atarak bağırırken, bir yandan da öfkeyle yumruğunu sallıyordu. En çok da Pinkel'e kızmıştı. Tay prensler toynaklarıyla daha çok kıvılcım çıkararak yanıt verdiler büyücü kadına ve kaldırdıkları toz içinde çok geçmeden gözden yittiler.

Yolcuları sarayın kapısında yine kral karşıladı. Pinkel'e 'Bugün taylarıma iyi baktın mı?' diye sordu.

'Gereğince baktım, efendim,' dedi Pinkel.

'Peki, yedi tayım ne yedi ne içti, onu bir söyle bakalım.'

Pinkel çantasından şarap şişesini ve ekmeği çıkarıp krala gösterdi.

'Gerçekten de bakmışsın,' dedi kral şaşkınlıkla. 'Şimdiye kadar bunu yapabilen kimse çıkmamıştı. Bu gece prenses ile evlenebilir, armağan olarak da krallığımın yarısını alabilirsin.'

Evleneceği kız prenses olsun olmasın, hiç kimse böyle bir şey için Pinkel'den daha hazır ve istekli olamazdı. Ama henüz yapması gerekenler bitmemişti. Tam düğün yemeğine oturulacakken Pinkel büyük paslı kılıcını alıp hızla ahıra koştu. Ahırda yedi farklı bölmede yedi tay duruyordu; kılıcını hiç tereddütsüz kınından çeken seyis en büyükten başlayıp tayların kafalarını kısa sürede gövdelerinden ayırdı. Her defasında da, kendisine söylendiği gibi, kestiği kafayı ait olduğu tayın kuyruğunun ucuna koymaya dikkat etti. Kafanın kuyruğa değdiği anda, yakışıklı bir prens beliriverdi.

Genç seyis hemen sonra prenslere şölen salonuna dek eşlik etti. Böylesi kahkaha ve ağlayış, böylesi öpüşüp kucaklaşma daha önce ne görülmüş ne duyulmuştu. Kral, prenses ve yedi prens, hepsi birden Pinkel'e nasıl teşekkür

edeceklerini bilemediler. Pinkel ise gördüğü ilgiden dolayı onlardan daha hoşnuttu. Yemekten sonra kilise çanlarının sarayı dolduran sesleri eşliğinde düğün yapıldı. Pinkel'e yeşil zemin üzerine yedi gümüşten tay başı kakılmış bir kraliyet arması verildi; yaşlı kral öldüğünde de krallığın başına eşi ile birlikte Pinkel geçti. Ömürlerinin geri kalanını hep mutluluk içinde geçirdiler.

GÜNEŞİN DOĞUSU İLE AYIN BATISI

Zamanın birinde yoksul bir oduncu vardı. Hayli kocamış oduncunun o kadar çok çocuğu vardı ki, adam ve karısı artık ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Çocuklar bir dilim ekmek zor buluyordu, ne üstlerinde vardı, ne başlarında. Ama bunlar görüp görebileceğiniz en güzel çocuklardı; hele en küçükleri olan kızın güzelliği dillere destandı.

Bir sonbahar günü ansızın karanlık çöktü; hava öyle bozdu, dışarıda öyle bir rüzgâr esti, öyle bir yağmur yağmaya başladı ki, yaşlı çift ve evlatları çaresiz, sıcak evlerine kapandılar. Her zaman yaptıkları gibi dikiş dikip örgü örmeye ya da oyun oynamaya dalan çocuklar, bir taraftan da, rüzgâr estikçe duvarların yerinden oynayan bölmelerine bakıyorlardı arada bir. Tam o sırada birisinin pencereye üç

defa art arda vurduğu duyuldu. Aynı şey iki defa daha tekrar edince babaları, 'İyisi mi, bir bakayım,' diyerek yekindi. Dışarı çıktığında bir de ne görsün, karşısında kocaman beyaz bir ayı duruyor.

'İyi akşamlar, oduncu,' dedi ayı.

'İyi akşamlar, ayı. Senin için yapabileceğim bir şey var mı?'

'Aslına bakarsan var. En küçük kızını bana verir misin? Eğer verirsen, seni şu yoksulluktan kurtarır, zengin ederim.'

'Doğrusu, hiç de fena olmaz,' diye karşılık verdi oduncu. 'Ama önce küçük kızıma bir sormam gerek. Biraz bekler misin?'

'Hiç mahsuru yok,' dedi ayı. İçeri giren adam evlatlarına seslendi. Dışarıda iyi yürekli bir ayı vardı ve en küçük kızını vermesi karşılığında, aileyi bu yoksulluktan kurtarıp zengin yapacağına söz veriyordu.

'Hayır,' diye bir çığlık attı küçük kız. 'Hayır, hayır!' Ama babası onu dinlemeden sözünün ardını getirdi. Ne kadar da yoksuldular. İki yakalarını bir araya getirmekte nasıl da zorlanıyorlardı. Böyle bir şey bütün kardeşlerinin kurtuluşu demekti, üstelik dışarıda bekleyen beyaz ayı dünyanın en kibar ve en iyi niyetli yaratığıydı. Adam böyle konuştukça küçük kız yavaş yavaş fikrini değiştirdi ve yüzünü yıkayıp saçını taradıktan sonra, eski püskü giysisi içinde,

artık gitmeye hazır olduğunu söyledi ve ayıyı görmek için dışarı çıktı.

'Korkuyor musun?' diye sordu ayı. 'Hiç korkma. Haydi, bin sırtıma, ama bohçanı da sıkı tut; yolculuğumuz uzun sürmeyecek.'

Kız söylenene uydu ve yolculukları başladı. Bir süre yol aldıktan sonra ayı tekrar korkup korkmadığını sordu kıza ve yine 'Hiç korkma,' diyerek kızı rahatlatmaya çalıştı. 'Sen bana sıkı tutun, yeter. Yolculuğumuz uzun sürmeyecek.'

Yolculukları ayının söylediğinden uzun sürdü ve nihayet dik bir tepenin yamacına geldiler. Yamacın dibinde beyaz ayı tıpkı insanların bir kapıya vurduğunda çıkana benzer bir sesle 'Tak tak tak,' dedi. Bu sesle birlikte bir kapı belirdi ve ayı ile kız içeri girdiler. Girdikleri yer duvarları, çatısı ve pencereleriyle basbayağı büyük bir şatoydu. Mum ışığıyla aydınlatılan odaların bazıları altın ve gümüş kaplı, bazıları da parıltılar saçan billur taşlarla döşeliydi. Ayı az sonra genç kızı bir odaya soktu; odada nefis yiyecek içeceklerle donatılmış bir masa vardı. Kıza dönüp 'Acıktın mı?' diye sordu ve hemen ekledi: 'Canın ne istiyorsa ye, iç. Yolculuğumuz uzun sürmeyecek.'

Bir an sonra genç kıza küçük, beyaz bir çan verdi. 'Bir şeye ihtiyacın olursa,' dedi, 'tek yapman gereken bu çanı sallamak; istediğin şey o an ayağına gelecek.'

O uzun yolculuktan sonra karnını doyuran kızın artık o kadar uykusu gelmişti ki, aklına gelen ilk şey şöyle güzel

bir yatak oldu. Hemen çanını çaldı; daha çınlama bitmeden kendini çok güzel bir yatak odasında buldu. Yumuşacık ve bembeyaz bir yatak vardı odada, yastıklar kuş tüyündendi. Altın işlemelerle süslü ipek perde göz alıyordu. İpek ve kadifeden örtüler dışında odada her şey ya altın ya da gümüştendi. Kız ışığı söndürüp yattığında biri gelip yanına uzandı; in miydi cin miydi, onun kim olduğunu bilmesi mümkün değildi genç kızın. Aslında, beyaz ayıydı bu ve sabah olunca kız uyanmadan tekrar ayı biçimine büründü. Ayı geceleri hayvan kılığından çıkıp insana dönüşüyor, sabahla birlikte tekrar ayıya dönüşüyordu; bütün olan biten buydu. Kız bir süre bu şekilde şatoda mutlu mesut yaşadı. Ama bir gün üzerine bir sessizlik, bir hüzün çöküverdi. Şimdi evde olsaydı, ne güzel, anne babasıyla konuşur, kardeşleriyle oynardı; oysa burada yapayalnızdı. Bir gün beyaz ayı kıza onu tekrar neyin mutlu edebileceğini sorduğunda, evine gitmeyi çok arzuladığını söyledi ona; ah, bir ay, belki bir hafta ya da bir gün, hiç olmazsa bir saat kadar evinde olabilseydi.

'Hiç üzülme,' dedi beyaz ayı. 'Evine gidebilirsin elbet. Ama bir konuda bana söz vermeni istiyorum: Asla annenle yalnız başınayken konuşma, ancak yanında diğerleri varken konuş. Seninle yalnız kalırsa eğer, yaşanacak kötü şeyleri kimse engelleyemez.'

Kız söz verdi. Sonraki pazar günü beyaz ayı kıza, 'Evet, gidiyor muyuz?' diye sordu. Kız hemen ayının sırtına çıkıp elinin altındaki yumuşak posta sıkı sıkıya tutundu. Yine uzun bir süre yol aldıktan sonra kızın evinin bulunduğu yere geldiler. Ama o eski kulübe gitmiş, yerine kocaman, çok güzel bir ev gelmişti. Kardeşleri bir içeri girip bir dışarı çıkıyor, o geniş bahçede oyunlar oynuyorlardı. Oduncu ile karısı evin salonunda oturmuş, huzur içinde konuşuyorlardı. Kısacası, her şey yolunda görünüyordu.

Beyaz ayı kıza, eve girip ailesini rahatsız etmek istemediğini söyledi. 'Ama sen de verdiğin sözü sakın unutma,' diyerek uzaklaştı oradan.

Ailesinin kızı görmesiyle birlikte öyle bir sevinç yaşandı ki, bunu anlatmaya kelimeler yetmez. Hem ana babası, hem kardeşleri, onları zengin ettiği için kıza duydukları şükran borcunu nasıl ifade edeceklerini bilemediler. Kardeşleri üstlerindeki güzel giysilerden bahsedip durdular. Sonra da kıza beyaz ayı ile nasıl bir hayat sürdüğünü sordular. Ama kız şirin olduğu kadar akıllıydı da; ailesiyle ne kadar çok havadan sudan konuşursa, kendisi için o kadar iyi olacağını biliyordu. Annesi yatak odasında kızıyla yalnız kalmaya çalıştığında bile beyaz ayının söylediğini unutmadı ve üst kattaki odaya çıkmamak için bir sürü bahane uydurdu.

Ama her iş olacağına varır denir ya, annesi de sonunda bir fırsatını bulup kızını yalnız yakaladı ve şatoda nasıl bir hayat sürdüğüne dair bütün her şeyi öğrendi. Kız annesine, akşam olup yatağına yattığında birinin gelip yanına kıvrıldığını, günün ilk ışıklarıyla beraber de kalkıp gittiğini ve bu yüzden o yabancının yüzünü bile görmediğini bir bir anlattı. Bu onu öyle mutsuz ediyordu ki! Üstelik her gününü yapayalnız geçiriyordu. Şatodaki hayatı sıkıntı ve üzüntü vericiydi.

'Eyvahlar olsun,' diye bağırmaktan kendini alamadı kadın. 'Belki bu birlikte yaşadığın yaratık bir büyücüdür. Bak kızım, beni dikkatle dinle. Onun iki hilesine eşdeğer bir öğüt vereceğim sana. Şu mumu yanına alıp koynunda şatoya götür. Bu yabancı her kimse, yüzünü görmek istiyorsan, o uykudayken mumu yakıp yüzüne tut. Ama çok dikkatli ol, her ne olursa olsun, erimiş mumdan onun gömleğine bir damlacık bile dökülmesin.'

Kızcağız söz verip mumu koynunda sakladı. Vakit su gibi akıp akşam olduğunda beyaz ayı kızı almak için kapıya dayandı.

İlk sözü 'Annenle konuştun mu?' oldu. 'Konuştuysan eğer, yaşanacak felaketi hiçbir şey engelleyemez.'

Hayır, hayır, böyle bir şey yapmamıştı. Yeminler etti kız. Neden konuşsundu ki annesiyle? 'Gerçekten de neden?' diye iç geçirdi beyaz ayı. Ayının iç geçirmesi kızın kalbine taş gibi oturdu ama gerçeği itiraf edecek cesareti yoktu.

Daha fazla konuşmadan yola çıktılar ve karanlık basarken şatonun bulunduğu tepeye vardılar.

Şatoda her şey eskisi gibi devam etti. Gece olup kız yattığında, elbet ışık da söndüğünde, o yabancı gelip kızın yanına uzanıyordu; yalnız bu defa şöyle küçük bir değişiklik vardı: Yabancı gece yarısını saatler geçtikten çok sonra, güçlükle uyuyabiliyordu. Yine bir gece, kız onun uyuduğuna kanaat getirdiğinde, yataktan usulca kalkıp annesinden aldığı mumu yaktı ve yavaşça yabancının yüzüne doğru tuttu. Yatakta öylesine genç ve yakışıklı bir prens yatıyordu ki, kız hemen oracıkta bu yabancıyı öpse mi, ölse mi, bilemedi. Ama ah, kız prensi öpmek için eğilirken dikkati bir an elden bırakınca, eriyen mumdan tam üç damla prensin gömleğinin üzerine düştü ve prens birden uykusundan uyandı.

'Eyvah!' diye bağırdı prens. 'Ne yaptın sen? Sadece bir yıl dayansaydın, üzerimdeki büyüden kurtulacaktım. Sadece bir yıl!' Kızgın ama çaresiz prens genç kıza başındaki derdi anlattı. 'Üvey annem yaptı bu büyüyü bana, o yüzden gündüz beyaz ayı biçimine bürünüp, asıl halime ancak gece dönebiliyordum. Şimdi her şey bitti, artık onun yaşadığı şatoya dönmek zorundayım. Şatosu güneşin doğusu ile ayın batısına düşüyor. Orada burnu bir metre uzunluğun-

da ama sevimli bir prenses yaşıyor, şimdi onunla evlenmem gerekecek.'

'Affet beni, ne olur affet,' diyerek ağlamaya başladı kız. Ama artık hiçbir şeyin yararı yoktu, prensin gitmesi gerekiyordu.

'Ben de seninle geleyim, ne olur? Beni de yanına al!'

Hâlâ şaşkınlık ve üzüntü içinde olan prens bunun mümkün olmadığını söyledi. Mutlaka tek başına gitmesi gerekiyordu.

'O zaman, nasıl geleceğimi söyle bana,' diye yalvardı kız. 'Yolu bilirsem, arkandan gelir, seni bulurum, olmaz mı?'

Hayır, olmazdı, bu işin umarı yoktu, çünkü oraya giden hiçbir yol yoktu. Şato güneşin doğusu ile ayın batısındaydı. Bu konuda başka da söylenecek bir şey yoktu.

Gözyaşlarına boğulan kız ağlaya ağlaya uykuya daldı. Ertesi sabah uyandığında, bir de baktı ki, ormanın ortasında yeşil bir tümseğin üzerinde yatıyor, prens de şato da kayıplara karışmış. Üstüne başına baktı: oduncu babasının evinden ilk ayrıldığı gün üzerinde olan, eskinin eskisi giysilerdi bunlar. Ama kız yalnızca şirin değil, yürekliydi de; doğrulup ayağa kalktı. Ne yapacağını çok iyi biliyordu: gidip güneşin doğusu ile ayın batısına düşen o şatoyu arayacaktı.

Hemen yola çıkıp hiç durmadan gün boyunca yürüdü. Derken, yaşlı bir kadına rastgeldi; ağzında üç gevşek dişi kalmış olan kadın yüksekçe bir kayanın altına oturmuş, elindeki altın elmayla oynuyordu. Kız önce saygıyla selam verdi kadına, sonra prens ile üvey annesinin yaşadığı, güneşin doğusu ile ayın batısına düşen şatoya giden yolu bilip bilmediğini sordu. Bu şatoda ayrıca, prensin evlenmek zorunda kalabileceği, burnu bir metre olan bir prensesin de yaşadığını ekledi.

'Neden soruyorsun ki?' diye konuştu yaşlı kadın, gevşek dişlerinin arasından. 'Prense asıl uygun kız sen misin yoksa?'

'Belki, ama bunun için önce onu bulmam gerek.'

'Anlıyorum,' dedi kadın. 'Ama benim bildiğim de seninkinden farklı değil ki. İstersen sana atımı ödünç verebilirim. İşte şurada; bindiğinde seni kız kardeşimin yanına götürecektir. Belki o sana daha fazla yardımda bulunabilir. Oraya vardığında atın sağ kulağının altına küçük bir fiske vur, o zaman hızla kendi başına buraya dönecektir. Ha, bir de şu altın elmayı yanında götür.'

Elmayı bohçasına koyan kız ata binip oradan uzaklaştı. Hayvan bir süre sonra kızı bir başka yaşlı kadının yanına getirdi. Ağzında iki gevşek dişi kalmış bu kadın da yüksekçe bir kayanın altında oturmuş, altın bir tarakla yün tarı-

yordu. Kız ona da saygıyla selam verdi önce ve prens, üvey annesi ve uzun burunlu prensesin yaşadığı, güneşin doğusu ile ayın batısına düşen şatoya giden yolu bilip bilmediğini sordu.

'Doğrusu, bu konuda senin bildiğinden fazlasını bildiğim söylenemez,' diye konuştu kadın, sallanan dişlerinin arasından. 'İstersen sana atımı ödünç verebilirim. İşte şurada; bindiğinde seni kız kardeşimin yanına götürecektir. Belki o sana daha fazla yardımda bulunabilir. Oraya vardığında, atın sağ kulağının altına küçük bir fiske vur, o zaman hızla kendi başına buraya dönecektir. Ha, bir de, şu altın tarağı yanında götürsen iyi edersin.'

Tarağı bohçasına koyan kız tekrar ata binip oradan uzaklaştı. Hayvan uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra kızı üçüncü bir yaşlı kadının yanına getirdi. Ağzında tek bir gevşek diş kalmış kadın yüksekçe bir kayanın altında oturmuş, altın bir çıkrıkta yün eğiriyordu. Kız ona da saygıyla selam verip aynı soruyu sordu ve benzer bir yanıt aldı.

'Ama atımı ödünç verebilirim sana,' dedi yaşlı kadın. Atı doludizgin sür ve rüzgârını bul, ondan yardım iste. Ama çok uzaklardadır o, bilesin. Atımla işin bittiğinde, sağ kulağının altına küçük bir fiske vurman yeter, dörtnala buraya

dönecektir. Ha, bir de, şu altın çıkrığı yanında götürmeye ne dersin?'

Kız bu defa günlerce at sürmek zorunda kaldı, çetin ve zorlu bir yolculuktan sonra nihayet doğu rüzgârının evine ulaştı. Talihi vardı kızın, rüzgâr evdeydi ve evet, böyle bir yerin adını duymuştu. Ama yazık ki nerede olduğunu bilmiyordu, nefesini hiç o kadar uzak bir yere üfürmemişti.

'Ama istersen, kardeşim batı rüzgârının yanına gidelim,' dedi. 'O belki orada bulunmuştur, hem o benden çok daha kuvvetli üfürür.'

Üçüncü atın da sağ kulağının altına fiskesini vuran kız doğu rüzgârının sırtına çıkıp tutundu. Göz açıp kapayana kadar batı rüzgârının evine geldiler. Neyse ki, batı rüzgârı evindeydi ama yazık ki, çok uzaklarda bulunmuşluğu olsa da, o şatonun bulunduğu yer kadar uzağa hiç esmemişti. 'Belki de, sana asıl yardım edebilecek olan kişi kardeşimiz güney rüzgârıdır. O benden daha güçlüdür, ötelerin ötesine kanat açmışlığı vardır. Üstelik belleği de kuvvetlidir, o sevimli uzun burunu görmüşse eğer mutlaka hatırlayacaktır. Güzel bir yüz üzerinde bir metre burun, kim hatırlamaz ki bunu?'

Kız batı rüzgârının sırtına çıkıp tutundu. Birlikte hop diye güney rüzgârının evine geldiler. Güney rüzgârı da evindeydi; dünyanın bütün güney yarısını dolaşan bir yel

estirdikten sonra oturmuş soluklanıyordu. Bütün bir yarıküredeo kadar esip üfürdüğü halde –ki bunu gururla belirtti– ne yazık ki güneşin doğusu ile ayın batısına düşen şatonun bulunduğu yere hiç uğramamıştı. 'Artık tek çıkar yol, kardeşimiz kuzey rüzgârını yakalaman. O en büyüğümüz ve en güçlümüzdür; hiç esmediği yerler yeryüzünde olmayan yerlerdir. İyisi mi, sırtıma çık da, seni bir solukta onun yanına götüreyim.'

Bir, bilemediniz iki solukta hedeflerine vardılar. Evin yakınına geldiklerinde kız evden gelen esintiye kulak kabarttı. Bir an sonra da kuzey rüzgârının serin soluğunun o güzel yüzüne dokunduğunu hissetti.

Kapısına vardıklarında kuzey rüzgârı, 'Esin, havalanın, sürüklenin!' diye kükredi. 'Defolun buradan, diyorum size.'

'Öfkelenme hemen,' diye konuştu güney rüzgârı. 'Yabancı değiliz. Kardeşini tanımadın mı? Güney rüzgârıyım ben, bu da oduncunun talihsiz kızı. Güneşin doğusu ile ayın batısına düşen şatodaki prensle evlenmesi gerekiyor, hem buna hakkı da var. Eğer onu bulamazsa, prens sevimli uzun burun ile evlenmek zorunda kalabilir. Tüm öğrenmek istediğimiz şu: Orada hiç bulundun mu? Ve yolu tekrar bulabilir misin?'

'Off, poff, pöff!' diye sesler çıkardı kuzey rüzgârı, ama bu defa daha yumuşak bir şekilde. 'Bir zamanlar orada titrek

bir kavak yaprağı uçurmuştum havaya, sonra da haftalarca bir esinti çıkarmaya bile gücüm yetmemişti. Ama önemli değil küçük kız, gerçekten oraya gitmek istiyorsan ve esip gürlememden korkmayacaksan, yarın sabah erkenden sırtıma binersin, hava kararmadan istediğin yere varırız.'

Kız kuzey rüzgârının ertesi gün yeterince güçlü esmek için bütün gece boyunca pofurdamasını dinledi. Sabah olur olmaz kuzey rüzgârı öyle bir gürültü koparark esti ki, kız korkusundan olduğu yerde zıpladı. Anlaşılan, yaşlı rüzgâr yolculuğa hazırdı. Ne kadar da kocaman, güçlü ve yaygaracıydı! Biraz sonra rüzgâr onu çağırınca gidip sırtına çıktı yürekli genç kız. Ve bir anda, hop, havalanıp gökyüzüne ağdılar, denizler aşıp karalar geçtiler. Yol aldıkça nasıl da kuvvetli fırtınalar yaratıyorlardı yeryüzünde! Ormanlar yere seriliyor, gemiler girdaplara kapılıp denizin dibini boyluyordu. Kuzey rüzgârı yorulmaya başlayıp hızı kesilene kadar inanılmaz bir hızla yollarına devam ettiler. Yorgunluğu arttıkça rüzgârın kanatlarındaki hava azaldı. Yavaşlayıp yalpalamaya, az sonra da alçalmaya başladı. İşte şimdi de, denizin köpüklü suları rüzgârın kanatlarını ıslatıyor, dalgalar eteklerini yalıyordu.

Kuzey rüzgârı kıza dönüp 'Korktun mu?' diye sordu. Tir tir titreyen kızcağız güçlükle bir 'Hayır,' diyebildi. 'Bravo o

zaman sana,' diye ekledi yaşlı rüzgâr. 'Doğrusu, ben korkuyorum.'

Ama kara görünmüştü işte ve rüzgârın hâlâ, kızı güneşin doğusu ile ayın batısına düşen şatonun altında karaya bırakacak kadar nefesi vardı. Nihayet kıyıya vardıklarında kuzey rüzgârı kendini soluk soluğa kumların üzerine bıraktı; eve dönecek kadar güç biriktirene kadar da sahilde tam iki gün dinlendi.

Ertesi sabah kız şatonun önünde oturup altın elmasıyla oynamaya başladı. Çok geçmeden, şatonun pencerelerinden biri açıldı. Dışarı uzanan başın sevimli uzun bir buruna sahip olduğunu anlamak için kızın ikinci defa bakması gereksizdi elbet.

"Hey, sen, aşağıdaki yaratık,' diye seslendi uzun burun. 'Elman karşılığında ne istersin?'

'Ne altın ne gümüş, ne para ne pul,' dedi kız. 'Burada yaşayan bir prens varmış. Prensi görüp bu gece onunla kalmama izin verirsen, altın elmam senin.'

Bundan kolay ne vardı, böyle basit bir istek elbette kolayca yerine getirilebilirdi. Öyle de oldu, prenses altın elmayı aldı ve kuzey rüzgârının güçlükle getirdiği genç kız derin uykusundaki prensin odasına alındı. Kız prense seslendi, bağırdı çağırdı, omuzlarından tutup sertçe sarstı; prensi uyandırmaya çalışırken gözyaşları sel oldu aktı.

Ama ne kadar uğraştıysa da bir türlü prensi uyandıramadı –besbelli, uzun burun ona uyku ilacı içirmişti. Gece bitip gündüzün yüzünü göstermesiyle uzun burunun odaya gelip kızcağızı şatodan kovması bir oldu.

Kendini şatonun önünde bulan genç kız, bu kez, oturup altın tarağıyla yün taramaya başladı. Ardından aynı şey tekrar yaşandı. Prenses altın tarak karşılığında ne istediğini sorduğunda kız aynı karşılığı verdi ve akşam prensin odasına alındı. Prens yine top patlasa uyanmayacak şekilde uyuyordu. Kız prensi ne kadar sarstıysa da derin uykusundan uyandıramadı. Sabahla birlikte uzun burunlu odada bitip kızı saraydan sürdü.

Üçüncü defa şatonun önünde kalakalan kız oturup altın çıkrığında yün eğirmeye başladı. Uzun burnu pencereden sarkan prenses kıza üçüncü defa ne istediğini sordu ve bu kez çıkrık karşılığında gene aynı pazarlık yapıldı. Ancak bu defa durum farklıydı. Prenses kızla konuşurken yanında bir hizmetkâr vardı; prenses bu hizmetkâra hep kötü davranır, o da uzun burundan ölesiye nefret ederdi. İşte prensesin konuşmasına kulak misafiri olan bu hizmetkâr bir koşu prensin yanına gitti, olan biteni ona bir çırpıda anlattı: Bir kız iki kere odasına gelmiş, sabaha dek başucunda bekleyip gözyaşı dökerek dua etmişti. Bunu duyan prens akşamı zor etti; uzun burun o akşam da kendisine uyku

ilacını getirdiğinde, içer gibi yapıp prensese fark ettirmeden sol omzunun üzerinden bir köşeye atıverdi. İşte ondan sonra olanlar oldu.

Kız üçüncü defa prensin odasına geldi; bu son denemesinde prensi nihayet uyanık buldu. O kavuşmadaki mutluluğu tarif etmek olanaksız, biz olanları anlatmakla yetinelim. Genç prens sonunda konuşabildi ve kıza nasıl olup da güneşin doğusu ile ayın batısına düşen şatoyu ve böylece kendisini bulabildiğini sordu.

Kız başından geçen bütün olayları anlatıp bitirdiğinde prens, 'Az daha geç kalsan her şey için çok geç olurdu,' diye karşılık verdi. 'Yarın prensesle düğünümüz olacak. Ne yapsak da kurtulsak bundan?' Düşündüler, düşündüler, başlarına ağrı girene kadar düşündüler. Sonunda prens 'Buldum!' diye zıpladı yerinden. 'Düğün nasıl olsa yapılacak, ama ben de bir şart koyup müstakbel eşimin ev işlerine uygun olup olmadığını görmek istediğimi söyleyeceğim. Mesela, çamaşır yıkatabilirim ona. Üzerinde üç mum damlası olan gömleğimi yıkamasını isterim. Mumu gömleğin üzerine kimin damlattığını bilmediğinden, bundan kolay ne var, diyecektir. Ama hatırlasana, Hıristiyan mumuydu o. Hiçbir büyücü bununla baş edemez. Lekeleri çıkaramadığı ortaya çıkınca, istediği kadar prenses olsun, doğru dürüst gömlek bile yıkayamayan biriyle evlenmeyeceğimi söyle-

rim. Sen de o zaman ortaya çıkarsın. İster kapıdan gel, ister bacadan, artık orası sana kalmış.'

Bu plan öyle akıllarına yattı ki prens ve genç kız bütün geceyi neşe içinde geçirdiler. Ertesi sabah, prenses oturmuş o bir metre uzunluğundaki burnunu pudralayıp düğüne hazırlanırken prens birden çıkagelip koşulunu bildirdi: 'Evlenmeden önce müstakbel eşimin ev işlerinde becerikli olup olmadığını görmek istiyorum. İsteğim uygun mudur, anneciğim?'

Şöyle bir bakıp 'Uygundur,' dedi pasaklının teki olan üvey anne.

'Şuna bir baksana,' diye devam etti prens. 'Bu benim düğün gömleğim olacaktı; üç mum lekesi var üzerinde, artık nereden damladıysa! Anneciğim, ant olsun, bu gömleği tertemiz yıkayamadıktan sonra kimseye eşim demem.'

Sözü ağzında kaldı prensin; uzun burunlu prenses gömleği kaptığı gibi çamaşırhaneye koştu. Hep başkalarının talihi kötü gidecek değildi ya, prenses ne kadar sürttü ovaladıysa lekeler, çıkmak bir yana, daha da büyüdü.

'Seni işe yaramaz beceriksiz,' diye bağırdı prensin o pasaklı, yaşlı üvey annesi. 'Çekil de ben yapayım.'

Kadın gömleğin başında uzun süre ter döktü, ama nafile, lekeler bana mısın demedi. Gömleği türlü türlü sabunla

ne kadar çitileyip fırçaladıysa da gömlek daha beter kirlendi, giyilmez bir bez parçası oldu çıktı.

Az sonra, hepsi de büyücü olan hizmetçi kızlar banyoya doluştu. Ardından yaşanan yıkama, kurulama, dövme, tekrar yıkama şamatasına tanık olsaydınız, böyle bir temizlik hengâmesinin bir örneğine bir daha asla rastlanmayacağını anlardınız, hem de tek bir gömlek için... Bütün o kavga gürültüden sonra gömlek iki bacadan düşmüş, üç bacadan çıkmış gibi görünüyordu.

'Ne talihli adammışım ki, hiçbirinizle evli değilim,' diye homurdandı, olan biteni izleyen prens. 'Bakın, dışarıda dilenci bir kız var; bahse girerim, hepinizin bir olup doğru dürüst yıkayamadığı gömleği o tek başına tertemiz edebilir. Hey, sen, genç kız, içeri gelsene!' Zaten sabırsızlıkla şatonun önünde bekleyen kız hemen içeri girdi.

'Bu gömleği tertemiz yıkayabilir misin?'

'Denerim, efendim,' dedi kız. Suya sokar sokmaz, gömlek kızın ellerinde süt gibi apak oldu; sudan çekip çıkarınca, gömlek ellerinde kar beyazına kesildi.

'İşte tam bana uygun bir eş, hep böyle bir kızla evlenmeyi düşlemiştim,' dedi prens ve hepsinin önünde kızı dudaklarından öptü.

Bunu gören yaşlı büyücü kadın, kapıldığı öfkeyle şişmeye başladı ve çok geçmeden kulakları sağır edecek bir

patlama sesiyle ortadan kayboldu. Bir an sonra sevimli ama uzun burunlu prenses çok daha büyük bir gürültüyle patlayıp gitti. Onu, birbiri ardınca, şatonun bütün diğer büyücüleri izledi; sanki bütün hayatlarını bu âna hazırlık yaparak geçirmiş gibiydiler. Son büyücünün de sırra kadem basmasıyla birlikte bütün büyücüler kuş olup şatonun dışındaki büyükçe bir ağacın dallarına dizildiler. Prens oduncunun kızına, 'Artık benim prensesim sensin,' dedi. Mutlu çift yanlarına taşıyabilecekleri kadar çok altın ve gümüş aldıktan sonra güneşin doğusu ile ayın batına düşen o şatodan olabildiğince uzak bir yerde yuvalarını kurup hayatlarının sonuna dek, yani tam olarak üç yüzyıldan üç yıl eksik, mutluluk ve huzur içinde yaşadılar.

DELİKANLI CARL

Eskinin de eskisi zamanın birinde, ormandaki kulübelerinde yaşayan yaşlı bir karıkoca ile oğulları vardı. Bu öylesine kötü, ama her köşede cirit atan hırsızlar için o kadar iyi bir zamandı ki, gömleğinizin bir düğmesini iliklemeden bıraksanız hırsızlar hemen içeri dalarlardı; bir bakmışsınız, gömleğinizi de alıp sıvışmışlar. İşte bu yüzden, sırtına tek bir gömlek geçirmeden büyüyen oğlan, delikanlı çağına geldiğinde ant içti. Bölgedeki bütün hırsızların peşine düşüp haklarından gelecek, o zamana dek biriktirdikleri ganimetleri de asıl sahiplerine iade edecekti. Böyle bir fikir ana babasına doğrusu pek de akıl kârı gelmedi. 'Oğul, diyelim bu hırsızları buldun,' dediler, ağızbirliği etmiş gibi, 'allem eder kallem eder, seni oyuna getirirler; hem Tanrı esirgesin, bir bakmışsın, hayatını da çalmışlar.' Ama ne denir: Akacak kan damarda durmaz. Öyle

de oldu. Yaşlı adam ve karısı oğullarını bu maceraya atılmaktan alıkoyamadılar.

Delikanlı sırtı çıplak, pabucu delik, çıktı yola. Bir gün değil iki gün, iki de değil dört gün, bu haliyle yol almıştı ki, korkunç bir fırtınaya yakalandı. Sulusepken kar ve uğuldayan rüzgâr altında, bir an olsun gözlerini açık tutamayan delikanlı yol bilmeden, patika görmeden dolaştı durdu. Bir süre sonra, penceresinden zayıf bir ışık sızan bir evin yakınlarına geldiğini fark etti. Çökmüş omuzları, yağmurdan soğuktan kamburlaşmış sırtıyla, ışığa ulaşmayı başarabildi. Salonunda parıltılar saçan bir ocağın bulunduğu ev tahmin ettiğinden de büyüktü. Tak tak! Çaldı kapıyı. Bir kere daha: tak tak! Ses gelmeyince, kilitlenmemiş kapıyı açıp yavaşça içeri süzüldü. Üstünden akan suları silkelerken içeriye göz gezdirdi. Duvarlara kılıç ve baltalar asılıydı; yerler ise para yığınlarıyla doluydu. 'Tam da hırsızların inine geldim, herhalde,' diye düşündü. 'Kimse yok mu?' diye seslenince, kendisini karşılayan tek kişi yaşlı bir kadın oldu. Kadın, üzerine beyaz bir önlük geçirmişti, kuğu kanadından yapılma bir fırçayla paraların tozunu alıyordu.

'İyi akşamlar, teyzeciğim,' dedi genç adam. 'Geceyi burada geçirebilir miyim, dışarısı çok fena.'

'Sana da iyi akşamlar, oğul,' diye karşılık verdi kadın. 'Ama hayır, burada kalamazsın, içerisi daha fena.'

'Neden ki, teyzeciğim?'

'Burada hırsızlar oturuyor, nedeni bu işte. Hem pek bir kötüler. Beni de daha bacak kadar çocukken kaçırıp buraya getirdiler. O gün bu gündür burada hizmetçilik yapıyorum. Ah oğul, bu mendeburlar var ya, bunlar insanın canını alsalar daha iyi.'

'İyi ya,' diye yanıtladı maceraperest oğlan, 'ille de öleceksem, bari bir rahat yüzü göreyim de öyle öleyim.'

Böyle diyerek yan kapısı açık odalardan birine giren Carl para yığınlarının arasında gözüne çarpan bir yatağa kendini bırakıp beklemeye başladı. Çok geçmeden dışarıda nal sesleri duyuldu, hırsızlar gelmişti. Eve giren adamlar elbette hemen kadını sorguya çektiler: Bu beklenmedik misafir de kimdi?

'Parası var mıymış?'

'Ne parası? Çulsuzun teki, sırtında bir gömleği bile yok.'

Adamlar bu söz üzerine bir kahkaha patlattılar. 'Öyleyse, buralıdır,' diyerek ne yapmaları gerektiğini tartışmaya başladılar. Hemen şimdi mi öldürselerdi, yoksa sabaha mı bıraksalardı? Carl pabucun pahalı olduğunu anlayıp hemen adamların yanına koştu ve onların hizmetine girmek istediğini söyledi. Bütün hayatı boyunca tek bir şey istemişti: Hırsız olmak!

'Ha, o zaman iş değişir,' dedi adamlar. 'Bu dünyada hırsızlara her zaman yer bulunur.' Böylece adamlar genç adam Carl'ı sınava tabi tutmaya karar verdiler. Sınav şuydu: Hemen yakınlarda, üç öküzü olan bir adam vardı. Ertesi gün öküzlerinden birini kasabaya götürüp satacaktı. Eğer ki Carl yeteneğini gösterip sahibine fark ettirmeden, ama adama zarar da vermeden, öküzü çalabilirse, işte o zaman yanlarında çalışmaya hak kazanabilirdi.

'Varım,' dedi Carl. Sabah olur olmaz yatağından fırlayıp evi şöyle bir dolaştı. Evden yanına sadece gümüş renkli bağcığı olan çok güzel bir tek ayakkabı aldı. Adamın öküzüyle geçeceği yola geldiğinde ayakkabıyı yolun kenarına, göze çarpacak bir yere koydu. Etrafı kolaçan edip büyükçe bir çalılığın arkasına gizlendi. Öyle uzun uzadıya beklemesine gerek kalmadı; adam bir urgana bağlı öküzüyle yolun başında göründü. Az sonra adam, elbette, ayakkabıyı gördü.

'Ne güzel ayakkabıymış,' diye mırıldandı adam. 'Ah, keşke diğer teki de olsaydı. Götürür bizim hatuna hediye ederdim. Hem kim bilir, belki de hayatında ilk kez dilinin acı yanını değil de tatlı yanını gösterirdi.' Adam haksız da değildi doğrusu; sabahtan akşama kadar dırdır eden öyle huysuz bir karısı vardı ki, düşman başına! Ama zaten

ayakkabı da onun ayağına göre değildi. Adam ayakkabıyı öylece bırakıp yoluna gitti.

Adam gözden yiter yitmez, delikanlı ayakkabıyı yerden kaptı ve hiç duraksamadan kestirme bir yoldan koşarak tekrar göze çarpacak şekilde adamın yolunun üzerine koydu. Az sonra öküzüyle birlikte sallana sallana gelen adam ayakkabıyı görünce sevincinden havalara uçtu, aklı yerinden oynadı. Bu yüzden de ayakkabıyı diğer tekiyle eşleştirmek için alıp yanında götürmeyi akıl edemedi. 'Şimdi yaşadım işte,' diye düşündü adam. 'İyisi mi, hemen şu hayvanı bir ağaca bağlayayım da, bir koşu gidip diğer tekini de alayım. Hem belli mi olur, bizim hatun böyle güzel bir hediye alınca, iyiliği tutar da tatlı dilli olur.'

Böyle kendi kendine konuşarak, tabana kuvvet, artık yerinde olmayan ayakkabıyı aramaya koştu adam. Hemen ortaya çıkan Carl urganı çözüp öküzü aldığı gibi sıvıştı oradan. Az sonra geri dönen adam öküzünün yerinde yeller estiğini görünce öyle feryat figan etti ki, hiç görmek istemezdiniz. Adı gibi biliyordu ki, karısı gerçeği bir öğrenecek olsa derisini diri diri yüzerdi. Belki de, diye düşündü, en mantıklısı, eve gizlice girip ikinci bir öküzü gizlice evden çıkarmak. 'Onu pazarda satıp döndüğümde de, başıma gelen bu olaydan hiç bahsetmem.' Düşündüğünü uygulamak için yola koyuldu adam. Ama heyhat, hırsızlar adamın

yaptığı en küçük hareketi bile izliyorlardı ve ne yapmak istediğini anlamışlardı. Vakit kaybetmeden Carl'a ikinci bir iş verdiler. Eğer ki Carl yeteneğini bir kez daha gösterip sahibine fark ettirmeden, ama adama zarar da vermeden, ikinci öküzü de çalabilirse, o zaman, bırakındı yanlarında çalışmayı, ortakları olmaya bile hak kazanabilirdi.

'Varım,' diye karşılık verdi delikanlı ve hiç vakit kaybetmeden evin içini dışını kolaçan etti. Yanına yalnızca, ahırdan birkaç metre halat aldı. Adamın öküzüyle geçmesi gereken yola geldiğinde, halatı koltuk altlarından geçirip kendini yol kenarındaki bir ağaca astı. Beklemeye kalmadı, adam öküzüyle çıkageldi ve elbette, dala asılı Carl'ı gördü.

'Vah, talihsiz genç, vah!' diye konuştu adam; gördüğü manzaradan çok sarsılmıştı. 'Herhalde benimkinden de beter bir kadınla evlisin, yoksa kendini böyle asmazdın. Ama artık olan olmuş. Güle güle sana, talihin açık olsun!' Böyle deyip Carl'ı ağaçta o halde bıraktı, yoluna devam etti.

O gözden yiter yitmez, Carl halatı çözüp sağ salim aşağı indi ve hemen kestirme bir yoldan hızla koşarak tekrar göze çarpacak şekilde, adamın yolunun üzerindeki bir ağaca kendini astı. Az sonra adam öküzüyle birlikte tekrar göründü. 'Hayret,' diye düşündü adam, 'Hayal mi görüyorum, ne?'

'Vah, zavallı genç, vah!' dedi yine; acı duymamak elde değildi. 'Kim bilir, o aksi karın sana neler çektirdi, seninle birlikte üç ettik. Ya da? Aman, nereden bileyim? Ortalıkta büyücü falan mı var, acaba? Neyse, olan olmuş. Güle güle sana, talihin açık olsun!' Başını daha da derde sokmak istemeyen adam yoluna devam etti.

Ardından Carl tekrar halatı çözüp ağaçtan sağ salim indi ve kestirmeden giderek adamın önüne geçti, kendini üçüncü defa, yol kenarındaki bir ağaca astı.

'Bu nasıl iş?' diye hayretler içinde, kendi kendine söylendi adam. 'Meşelerde palamuttan çok genç adam var. Büyücü işi olmalı bu. Evet, evet, kesin öyle.' Bir süre orada öylece dikildi, kafasını kaşıdı. 'İyisi mi, hayvanı şu ağaca bağlayayım da,' diye devam etti adam, 'gidip bir bakayım. Diğerleri hâlâ ağaçta asılı duruyor mu, acaba? Durmuyorsa, bu işte kesin büyücülerin parmağı var, diyeceğim.'

Böyle kendi kendine konuşarak, bir de burnunu havaya dikip, tabana kuvvet, darağacı meyvelerini aramaya koştu adam. O gözden yiter yitmez Carl urganı çözüp öküzü aldığı gibi sıvıştı oradan. Az sonra geri dönen adam öküzünün yerinde yeller estiğini görünce öyle matem etti ki, görmeye yürek dayanmaz. Adı gibi biliyordu ki, karısı gerçeği bir öğrenecek olsa onu kaynar kazanda haşlardı. Belki de, diye düşündü, en mantıklısı, eve gizlice sokulup üçüncü öküzü de almak ve hiç fark edilmeden kaçmak. 'Onu pazarda çok

iyi bir fiyata satarım, eve döndüğümde de başıma gelenlerden hiç bahsetmem.' Düşündüğünü uygulamak için tekrar yola koyuldu adam. Ama eyvahlar olsun ki, hırsızlar adamın yaptığı en küçük hareketi bile yine izliyorlardı ve ne yapmak istediğini anlamışlardı. Vakit kaybetmeden Carl'a üçüncü bir iş verdiler. Eğer Carl yeteneğini bir kez daha gösterip, sahibine fark ettirmeden, ama adama zarar da vermeden, üçüncü öküzü de çalarsa, işte o zaman çetenin başına geçebilirdi.

'Varım,' dedi yine Carl ve hemen yola koyuldu. Bu sefer evden yanına hiçbir şey almamıştı. Az sonra ormana ayak basan delikanlı, adam öküzüyle tam yoldan geçerken, avazı çıktığı kadar böğürmeye başladı. 'Aman,' diye düşündü adam, 'bu benim tosunumun sesi. Bir bakayım etrafa, belki ikisini birden bulabilirim.' Üçüncü öküzünü bir ağaca bağladı, burnunu rüzgâra verdi, yerinde yeller esen öküzlerini can havliyle aramaya koştu. Adam hayvanları arayadursun, Carl urganını çözdüğü öküzü aldığı gibi sessizce uzaklaştı oradan. Biraz sonra geri gelen adam üçüncü öküzünün de kaybolduğunu gördüğünde öylesine ağlayıp sızladı ki, evlerden uzak! Adamın cesaret edip evine dönmesi için tam üç gün üç gece geçti ve döndüğünde de o nemrut karısı zavallı adamı doğduğuna doğacağına pişman etti.

Hırsızlara gelince, adamlar Carl'ın yalnızca bir gün içinde çetelerinin başına geçmesinden hiç de hoşnut kalmamışlardı. Çete hırsızlık yapmadan, sessiz sakin bir hafta

geçirdikten sonra, Carl adamlarına kendi ana babasının evini soymaları için talimat verdi, elbette evin kime ait olduğunu söylemeden. Ve dolambaçlı bir yol tarif ederek yapmıştı bunu. Hırsız çetesi gözden yiter yitmez, Carl bir hafta önce çaldığı üç öküzü önüne katıp sahibine geri götürdü. Ardından, o ve yaşlı kadın evde değerli ne var ne yok, her şeyi arabalarla atlara yükleyip Carl'ın ana babasının evine götürdüler. Yolcular hızla hedeflerine vardıktan sonra Carl, ilk iş olarak yakın uzak bütün komşulara haber saldı ve kısa sürede toplanan insanlara çetenin evinden aşırdığı kılıçlarla baltaları dağıttı. Olan biteni onlara çarçabuk anlattı. Az sonra oraya kendilerine bunca zamandır kan kusturan hırsızlar gelecekti, artık bu işe bir son verebilirlerdi. Tam da öyle oldu: Köylüler pusuya yatıp beklediler ve hırsızlar ortaya çıktığında da kan gövdeyi götürdü, yaşanan hengâmede bir kısmı canından oldu, bir kısmı da öyle korkunç bir sopa yedi ki, her şey olup bittiğinde ortada çete namına hiçbir şey kalmamıştı. Nihayet, Carl çetenin evinden getirdiği yığınla parayı dağıttı; herkes yitirdiği kadar parayı aldığında bile geriye çok büyük miktarda para kalmıştı. Fikir birliğiyle bu para, ödül olarak Carl'a bırakıldı. Carl'ın bileğinin hakkıyla kazandığı bu parayı ondan da, çocuklarının çocuklarından da çalmaya çalışan bir hırsız o günden sonra ne görüldü, ne duyuldu.

DEVİN ÇORBASI

Artık çok eskilerde kalmış bir zamanda, bir ahşap kulübede yoksul bir çiftçi yaşardı. Evini kıt kanaat geçindiren adam çok yaşlıydı ve artık iyiden iyiye elden ayaktan düşmüştü. Yazgı işte, adamın birbirinden tembel üç oğlu vardı. Neyse ki adam en azından değerli bir mülke sahipti: küçük çiftliklerinin arkasındaki gür çam ormanı. Alacaklıları kapısına dayandığında, adam oğulları olacak üç tembelden, borçların ödenmesi için gidip ormandan ağaç kesmelerini istedi.

Delikanlılar bin dereden su getirerek uzunca bir süre tartıştılar; biri diğerine 'Sen git!' diyordu, diğeri de ona 'Niye ben gidecekmişim? Asıl, sen git!' diye karşılık veriyordu. Nihayet, bu sonuçsuz tartışmadan bıkan en büyük oğlan omzuna küçük bir balta atıp ormanın yolunu tuttu. Kısa sürede ormana gelen delikanlı şöyle en yumuşak ve yosun tutmuşundan, kuru bir çam ağacı buldu, 'Şimdilik bunu kessem yeter de artar bile,' diye dü-

şündü. Ama ağaca daha ilk darbesini indirmişti ki, birden ortaya kocaman, çirkin ve upuzun kollu bir dev çıkıp şöyle dedi: 'Hey, sen, gevşek el. Sana diyorum, sana: Bu ormandan tek bir ağaç bile kesersen, seni şuracıkta iki parçaya ayırırım!'

'Tek parça kalmayı yeğlerim,' diye cevap verdi yüreksiz oğlan ve baltasını bir yana fırlatıp ardına bile bakmadan hızla evine koştu. Soluk soluğa içeri dalıp olanları bir çırpıda anlattığında, babası hem kızdı hem de oğlunu bir güzel azarladı. 'Ama benim gibi elden ayaktan düşmüş, kafasında tek tel saç kalmamış, yaşlı bir adamın elinden ne gelir ki?' diye söylendi adam.

Ertesi gün, ister istemez, sıra ortanca oğlana geldi. Omzuna büyücek bir balta atıp kısa sürede ormana varan delikanlı şöyle kurusundan bir çam ağacı buldu. Ama ağaca daha ikinci darbesini indirmişti ki, birden ortaya aynı dev çıkıp şöyle dedi: 'Hey, sen, sarsak ayak. Sana diyorum, sana: Bu ormandan tek bir ağaç bile kesersen, seni şuracıkta üç parçaya ayırırım!'

'Tek parça kalmayı yeğlerim,' diye cevap veren ödlek oğlan baltasını bir yana fırlatıp ardına bile bakmadan hızla evine koştu. Soluk soluğa içeri dalıp olanları bir çırpıda anlattığında, babası kızıp oğluna tavşanyürek, tavşanciğer diye adlar taktı. 'Ama benim gibi elden ayaktan düşmüş, iğne ipliğe dönmüş yaşlı bir adamın elinden ne gelir ki?' diye çaresizce söylendi.

Ertesi gün, haliyle, sıra küçük oğlana geldi. Bakalım bunun elinden ne gelecekti? Geriye yalnızca büyük balta kaldığı için genç delikanlı, eli mecbur, omzuna büyük baltayı attı. Yanına ayrıca, annesinin o sabah yaptığı mis gibi beyaz peynirden bir kalıp ve başka bir sürü yiyecek aldı. O bu şekilde hazırlanırken ağa-

beyleri onunla alay edip durdular. 'Sizden daha iyisini yapamayabilirin belki, ama en azından sizin kadar kötüsünü yapmayacağımdan emin olabilirsiniz,' diye konuştu küçük oğlan ve baltayla birlikte torbasını da sırtına vurup çıktı yola.

Ama seçtiği ağaca daha üçüncü darbesini indirmişti ki, aynı dev ortaya çıkıp şöyle dedi: 'Hey, sen, torba kafa. Sana diyorum, sana: Bu ormandan tek bir ağaç bile kesersen, seni şuracıkta dört parçaya ayırırım!'

'Ağzından çıkanı kulağın duysun!' diye bağırdı delikanlı, 'Yoksa şu beyaz taşın suyunu nasıl sıkıyorsam, senin kanını da öyle akıtırım.' Bu şekilde meydan okuyarak peyniri torbasından çıkaran delikanlı peynirin suyunu devin sol gözüne fışkırttı.

'Canımı bağışla bana, iyi yürekli delikanlı,' diye yalvardı dev; besbelli, bu güç gösterisinden adamakıllı korkmuştu. 'Sen yeter ki canımı bağışla, istediğin bütün ağaçları senin için ben keserim – hem istersen, hepsini eşit büyüklükte parçalara da ayırırım.'

Delikanlı bu şartlarla yaratığın canını bağışladı ve dev de bir kızgın misali ağaç dallarına saldırıp güneş batana kadar çalıştı. Nihayet işini bitiren dev hâlâ canını kaybetme kaygısı içinde olduğundan, delikanlıyı daha hoşnut bırakmak için akşam yemeğine davet etti. Hem ne de olsa, onun evi çok daha yakın sayılırdı.

Risk yoksa kazanç da yoktur. 'Tamam,' dedi delikanlı ve dev önde o arkada, düştüler yola. Evine vardıklarında, dev ateş yakacağını söyledi, bu arada delikanlı da çorba için biraz su getirebilir miydi? 'Olur,' dedi delikanlı. Yerde iki devasa demir kova vardı. Kovaları şöyle bir kaldırmayı denedi, ama olmadı. Kovalar

o kadar ağırdı ki, bunları kaldırmaya çalışmakla gökyüzündeki ayı kementle yakalamak arasında hiçbir fark yoktu.

'Off!' diye bir ses koyuverdi delikanlı. 'Ne kadar da ağırmış bunlar?' Kızgınlıkla kovalardan birini tekmeleyince, neredeyse ayağını kıracaktı. 'Bu işe yaramaz kovalarla uğraşamam ben. Gidip kaynağın kendisini buraya getiririm, daha iyi.'

'Aman, aman, iyi yürekli delikanlı,' diye atıldı dev, 'Sadece bu günlük değil, o kaynağı hep kullanacağım. Buraya getirme, kalsın. Dur ben getireyim suyu, sen ateşi yakıver.'

Dev hemen suyu getirdi ve bir koca çömlek çorba yaptı. Ardından birer kaşık kapıp çömleğin iki yanına geçtiler.

'Bana göre hava hoş,' diye konuştu delikanlı. 'Senin için de sorun değilse, neden birlikte yemek yemekten çekinelim ki?'

'Elbette,' diye onayladı dev, göbeğini ovuşturarak. 'Neden yemeyecekmişiz?' Delikanlı, 'Bu koca göbeğin içinde kim bilir daha neler vardır?' diye düşünmekten kendini alamadı. Yemeğe oturan ikili kıtlıktan çıkmış gibi çorbaya kaşık sallamaya başladı. Hemen öncesinde, delikanlı deve hiç fark ettirmeden, torbasını karnının önüne çekmişti ve bir kaşık çorbayı boğazından aktarıyorsa, iki kaşık çorbayı torbaya döküyordu. Torba ağzına kadar dolunca, delikanlı bıçağını çıkarıp karnını yarar gibi yaparak torbada bir yarık açtı ve sanki içi boşalmış gibi 'Poff!' diye bir ses çıkardı. 'Oh be!' dedi, 'Şimdi rahatladım işte!' Tekrar kaşığını alan oğlan devin şaşkın bakışları altında tekrar höpürdeterek çorbayı içmeye koyuldu. Cesareti kırılan dev 'Aman,' diye güçlükle soludu. 'Bir lokma daha yiyecek halim kalmadı.'

'Öyle çabucak pes etme,' diye üsteledi delikanlı. 'Bak bana, ikinci turuma yeni başladım. Ne yaptığımı gördün. Neden sen de benim gibi karnında bir delik açmıyorsun? Çok güzel bir yemeği mideye indirmenin yolu ancak budur.'

'Peki, acıtmıyor mu?' diye sordu budala dev.

'Niye acıtsın ki?' dedi delikanlı. 'Ben yaparken görmedin mi? Hiç acıtmıyor. İstersen al, benim bıçağımla sen de dene.'

Dev delikanlının dediğine uydu ve bu, elbette, devin sonu oldu; böylece delikanlı devin karnında daha neler varmış, gördü. Delikanlı evi köşe bucak arayıp yığınla altın ve gümüş buldu. Evden aldığı ganimet ve devin kesmiş olduğu ağaç gövdeleriyle eve gelip ağabeylerini utandıran delikanlı, babasının da o kocamış çağında rahata kavuşmasını sağladı.

Alık dev, ağaç gövdesi, altın ve gümüş,
İşte böyle bir şey ancak bu hikâyede görülmüş.

ÜÇ HUYSUZ TEKE

Evvel zaman içinde üç teke vardı, üçünün de adı Gruff idi. Bu üç kafadar, bir gün, tepeye çıkıp kendilerini besiye çekmeye karar verdi. Yola düzülen tekeler bir süre sonra bir ırmakla karşılaştılar. Irmağın üzerinde bir köprü vardı; köprünün altını da koskocaman, çirkin mi çirkin bir dev mesken edinmişti. Gözleri tabak gibi olan yaratığın kulakları testi kulpuna, burnu ise uzun, kalın bir maşaya benziyordu.

İlkin, küçük teke yürüyüp köprüye adım attı.

'Tık-tık,' diye ses geldi köprüden; 'Tık-tık, tık-tık, tık-tık.'

'Hey, sen!' diye avazı çıktığı kadar bağırdı dev. 'Köprümü tıkır tıkır oynatan, sen de kimsin?'

'Benim canım, kim olacak?' diye cılız bir meleme sesi duyuldu. 'Yani ben, küçük teke Gruff. Kendimi besiye çekmek için tepeye çıkıyorum.'

'Sen bekle bakalım orada hele!' diye bağırdı dev. 'Şimdi gelip seni hapır hupur yiyeceğim.'

'Tamam, ama iştahını benim gibi küçük bir tekeye saklama, sevgili dev; gerçekten çok küçüğüm ben, gel bak istersen. Bence, ikinci tekeyi bekle, o da geliyor. O, dişinin kovuğunu benden iyi doldurur.'

'Ya, öyle mi?' diye söylendi alık dev. 'Öyleyse, var git yoluna.'

Çok geçmeden, ikinci teke Gruff da geldi köprüye.

'Tak-tuk,' diye ses verdi köprü; 'Tak-tuk, tak-tuk, tak-tuk.'

'Hey, sen!' diye avazı çıktığı kadar bağırdı dev. 'Köprümü takır tukur oynatan, sen de kimsin?'

'Benim, canım, kim olacak?' diye o kadar da cılız olamayan bir meleme sesi duyuldu. 'Yani ben, ortanca teke Gruff. Kendimi besiye çekmek için tepeye çıkıyorum.'

'Hiçbir yere kımıldama,' diye bağırdı dev. 'Şimdi gelip seni şapır şupur yiyeceğim.'

'Tamam da, iştahını benim gibi küçük bir tekeyle köreltme, sevgili dev; pek de büyük sayılmam ben, gel bak istersen. Bence, üçüncü tekeyi bekle, o da geliyor. O dişinin kovuğunu benden iyi doldurur.'

'Ya, öyle mi?' diye söylendi alık dev. 'Öyleyse, var git yoluna.'

Demesine kalmadı, o tabanları yağlarken üçüncü teke Gruff da çıkageldi köprüye.

'Tok-tok,' diye ses verdi köprü; 'Tok-tok, tok-tok, tok-tok.'

'Hey, sen!' diye avazı çıktığı kadar bağırdı dev. 'Köprümü tokur tokur oynatan, sen de kimsin?'

'Benim, canım, kim olacak?' diye güçlü bir meleme sesi duyuldu bu kez. 'Yani ben, büyük teke Gruff. Kendimi besiye çekmek için tepeye çıkıyorum.'

'Sesinden belli, bayağı besilisin sen!' diye gürledi dev. 'Sıkı dur, şimdi gelip seni höpür löpür yiyeceğim.'

Gel bakalım dev! İki mızrağım var, kavrık,

Gözlerini oyarım, kulağın olur yırtık pırtık;

Sözümü dinle dev, bence gelme buraya,

Kemiklerin karılır, gidersin öteki dünyaya.

Böyle söyledi büyük teke Gruff ve dediğini de yaptı. Dev köprünün altından başını çıkarır çıkarmaz, teke hiç tereddüt etmeden saldırdı; devin gözlerini yerinden edip kemiklerini kırdı. Kalın mı kalın boynuzlarıyla onu bir hamlede köprüden aşağı fırlatıverdi. Dev yediği dayağa rağmen sağ kalsa bile, ırmağın sularından kurtulması imkânsızdı. Devden böylece kurtulmalarına duydukları sevinçle, üç kafadar teke birlikte tekrar tepenin yolunu tuttular ve patlayıncaya kadar tıkındılar. Aldıkları kiloları o zamanlar vermediyseler eğer, kim bilir, belki bugün bile, aynı hallerindedirler. Öyleyse, ne imiş:

Devin gözü kulağı gitti,

Bu hikâye de burada bitti.

NEDEN KÜT OLUR AYININ KUYRUĞU?

Uzun zaman önce, her yerin beyazlara büründüğü bir kış günü, ayı kardeş ormanda dolaşıyordu. Bir de baktı ki, yanından hızla tilki kardeş geçiyor. Tilkinin ağzında bir tele dizilmiş bir sürü balık vardı.

'Hey, nereden aldın onları?' diye arkasından bağırdı. Ayı balığa bayılır, ama aksilik bu ya, doğru dürüst avlayamazdı.

'Sana yalan söylemek istemem, ayı kardeş,' dedi tilki, burnunu havaya dikip. 'Avladım.'

'Ah,' diye yazıklandı ayı, 'şu elindekilerin yarısı kadar bile avlayabilsem onları yeter de artardı bana. Söylesene tilki kardeş, bu işin püf noktası nedir?'

'Senin gibi akıllı bir yaratık için,' diye pohpohladı ayıyı tilki, 'bu iş çocuk oyuncağı. Tek yapman gereken şu: Gölde buzun üstüne bir delik açıp kuyruğunu delikten içeri sarkıt ve sonrasında da sabredip bekle. Eh, hiçbir iş zahmetsiz olmaz derler ya, belki canın biraz yanar, kuyruğun da azıcık incinir. Ama korkma sen, bu iyiye işarettir. Alt tarafı, balıklar ısırıyordur. Ne kadar dayanırsan, o kadar çok balık avlayabilirsin. Yeterince avladığına kanaat getirdiğinde, ayılığını göster ve bütün kuvvetinle kuyruğunu hızla delikten dışarı çekip sağa sola savur. İşte, yapacağın iş bu kadar basit.'

'Anlattığına bakılırsa, gayet kolay görünüyor,' diye onaylayan ayı, sallana sallana gölün ortasına gidip tilkinin söylediklerini uygulamaya girişti. Kuyruğunu sarkıttığı deliğin başında o kadar çok oturdu ki, kuyruğu neredeyse tamamen dondu. Bu yüzden de, kuyruğunu delikten hızla çekip sağa sola bütün gücüyle savurunca kuyruk, yerinden kopuverdi. İşte o gün bu gündür, ayı kardeş ormanda kısa, küt kuyruğuyla dolaşmaktadır.

AUTHUN İLE AYI

Günümüzden yaklaşık bin yıl önce, İzlanda'nın batı fiyortlarında Authun adlı yoksul ve genç bir adam yaşardı. O topraklarda doğmayan Authun'u İzlanda'ya annesi getirmiş, oğlan kendilerine bu işte yardım eden çiftçinin evinde büyümüştü. Soğuk ülkenin sıcakla buluştuğu ender bir yaz günü, ülkenin o batı yakasına Norveç'ten gelen bir gemi yanaştı. Geminin kaptanı Thorir adlı bir adamdı. Authun bütün bir güz ve kış boyunca Thorir için gece gündüz ter döküp çalıştı; bunun karşılığında Thorir Authun'u ülke dışına çıkaracaktı. Üstelik Authun'un kazandığı da yanına kâr kalacaktı. Baharın yüzünü gösterip buzların çözülmesi ve gündüzlerin uzadığı aydınlık günlerin gelmesiyle birlikte genç adam, neyi var neyi yoksa toplayıp deniz yolculuğu için hazırlandı. Ama önce, anacığının yanına gitti. Kazandığı bütün parayı ona verecekti.

'Bu para,' dedi anasına, 'ben dönene kadar sana rahat rahat yeter.'

'Peki, ne zaman döneceksin, oğul?'

'Üç yıl sonra, anacım,' diye konuştu genç adam. 'Nerede ve ne yapıyor olursam olayım, üç yıl sonra senin için döneceğim, söz.'

Ana oğul sarılıp ağlaştılar. Ardından, Authun yelkenliye binip Norveç'e gitti. Kışı Thorir'in çiftliğinde çalışarak geçirdi, yaz gelince Grönland'a gidip yaklaşık bir yıl ticaretle uğraştı.

Authun Grönland'da iken, bütün hayatı boyunca özlemini kurduğu bir şeyi yaptı ve üzerindeki giysiler hariç, sahip olduğu her şeyi vererek büyük bir beyaz ayı satın aldı. Ertesi yaz tekrar yelken açıp Norveç'e döndüklerinde ayıyı da yanında götürdü; genç adamın niyeti hayvanı güneye götürüp Danimarka kralı Sveinn'e hediye olarak sunmaktı. Ama bunun için öncelikle Norveç'e gitmesi gerekiyordu ve karaya çıktıkları yer ülkenin güneyine düşüyordu; o zamanlar Kral Harald'ın yaşadığı yerden pek uzak olmayan bir kıyıydı burası. Authun burada ilk iş olarak kendisine kalacak bir yer buldu, ama aynı şeyi ayısı için yapamadı.

Çok geçmedi, topraklarına koca bir ayının geldiği ve sahibinin de İzlanda'lı olduğu Kral Harald'ın kulağına çalındı. Kral derhal adamlarını gönderip Authun'u huzuruna çağırttı.

'Selam olsun size, ey kral,' diyerek salona girdi genç adam. 'İyi dileklerim şu an ve her zaman sizinledir.'

Kral içten selamı ve dilekleri için Authun'a teşekkür edip 'Duyduklarım doğru mu?' diye sordu. 'Fevkalade bir hazinen varmış. Açıkçası, bir ayıymış bu.'

Genç adam bir ayısı olduğunu kabul etti ama hazine fikrinin kişiden kişiye değişebileceğini eklemeyi de ihmal etmedi.

'Ayını bana satar mısın?' diye sordu kral bu kez. 'Ne kadar ödediysen, aynı parayı vermeye hazırım.'

'Bunu yapmam mümkün değil, Majesteleri,' diye karşılık verdi Authun.

'Öyleyse,' dedi kral, 'ödediğin paranın iki katına satmaya razı olursun, hiç kuşkusuz.'

'Bu da mümkün değil, Majesteleri,' diye karşılık verdi Authun.

'Satmaya razı gelmediğine göre, belki de bana hediye etmeyi düşünüyorsundur?' diye Authun'un ağzını aradı kral.

'Maalesef yapamam, Majesteleri!'

'Peki, öyleyse, ne yapacaksın ayıyı?'

'Güneye, Danimarka'ya götürüp Kral Sveinn'e hediye etmeyi düşünüyorum, efendim.'

Kral duyduğu şeyden hiç de hoşnut kalmadığını belli ederek baktı genç adama. 'Çevrende olup bitenden hiç ha-

berin yok galiba senin? Danimarka kralı Sveinn ile savaşta olduğumu bilmiyor musun?' Authun sessiz kalınca ekledi: 'Belki de, yoksulluktan kırılan insanlar soyulup dövülür, hatta canlarından olurken, bu kadar değerli ve göze çarpan bir hazineyle kimseye görünmeden oraya gidebilecek kadar talihli olduğunu düşünüyorsun. Öyle mi?'

'Norveç'te ne yapmam gerektiğine karar vermek sizin en doğal hakkınız, efendim. Ama bana bırakırsanız, ben kendi kararıma uymak isterim.'

Kral bu sözler karşısında bir an ne diyeceğini bilemedi, ama sonra başını sallayarak onay verdi. 'Tamam, o zaman,' dedi. 'İstediğin gibi yap. Sağlıcakla git yoluna, ama sözlerim kulağına küpe olsun, yoksa yolda başına olmadık işler gelebilir. Buraya tekrar döndüğünde –tabii dönersen– yanıma gelip Kral Sveinn'in ayı karşılığında sana ne verdiğini bana anlat. Belli mi olur, belki talihin yaver gider.'

Böyle bir cevabı zaten bekleyen Authun, 'Sözlerinizi unutmayacağım, efendim,' diye karşılık verip teşekkür ettikten sonra kralın huzurundan çekildi.

Hemen yola çıkan genç adam güneye doğru karadan yol aldı; sonrasında doğuya dönüp Sound'a indi ve Danimarka'ya geçti. Bu arada cebindeki parası çoktan suyunu çekmişti; bu yüzden yiyecek dilenmek zorunda kaldı, ama aynı şeyi ayısı için yapmada çok güçlük çekti. Kıyıya vardığında Kral Sveinn'in Aki adlı kâhyasını arayıp buldu ve krala değerli bir hediye getirdiğini söyleyip adamdan ye-

mek ve yatacak yer istedi. Doğrusu bu ya, ayıyı oraya getirirken bütün parasını kuruşuna kadar harcamıştı, en azından bu kadarını istemeye hakkı vardı. 'Hem elimi ne kadar çabuk tutarsam o kadar iyi olur; aç açıkta kaldı hayvan,' diye açıkladı.

Bu Aki denen kâhya pek kurnaz bir adamdı, yaptığı her işte hemen bir pazarlığa girişirdi. 'Madem öyle,' dedi, açlıktan karnı guruldayan genç adama, 'hayvana yem, sana da yiyecek bir şeyler ayarlarım. Ama bunun karşılığında, ayının yarı sahibinin ben olduğumu kabul etmeni isterim, bilmiş ol. Ben olmazsam hayvanın ölür gider, o zaman da ne sana faydası olur, ne de krala. Sonra, ölüsünü gömeceğim diye fellik fellik yer aramak da cabası. Şimdi söyle bakalım, ne diyorsun?'

Duyduklarından zerrece hoşnut kalmayan Authun yine de bu düzenbazın teklifini kabul etmekten başka çaresi olmadığını anlamıştı. İstemeye istemeye, 'Tamam,' dedi adama ve hayvanın ikinci sahibi kâhya oldu, gerisini varsın kral halletsindi artık. Öyle de oldu. Bakalım, nasıl oldu.

Authun ayısıyla kralın huzuruna çıktığında yanında açıkgöz kâhya da vardı. Kral masasından kafasını kaldırıp şöyle bir baktı: Karşısında gençten bir yabancı, kâhyası ve aralarında da kocaman beyaz bir ayı. Ne demek olabilirdi ki bu?

'Sen de kimsin?' diye sordu.

'Adım Authun, Majesteleri. İzlandalıyım. Grönland'dan yeni geldim. Amacım şu gördüğünüz ayıyı getirip size hediye olarak sunmaktı. Sahip olduğum son kuruşu da hiç yüksünmeden bu iş için harcadım. Ama burada sevimsiz bir oyuna gelip ayının yarı hissesini yitirdim.'

'Peki, nasıl oldu bu iş?' diye öğrenmek istedi kral; Authun da bütün hikâyeyi bir çırpıda anlattı.

'Doğru mu bunlar?' diye sordu kral, kâhyasına dönerek.

'En ince ayrıntısına kadar,' dedi Aki ve tam efendisine ne kadar da zekice davrandığını açıklayacaktı ki, kralın yüzünün karardığını gördü, içinden 'İyisi mi, fırtınanın geçmesini bekleyeyim,' diye düşündü.

'Demek sen, benim akıllı kâhyam,' diye başladı kral, 'bunca paye ve zenginlik bağışladığım sen, elindekini avucundakini bana bu hazineyi getirebilmek için harcayan bir adamı engelleyip oyuna getirmeyi ve küçük düşürmeyi doğru buluyorsun, öyle mi? Üstelik halen savaşta olduğumuz Kral Harald bu adamı sağ salim bana göndermişken? Dönüp de kendine baksana be adam! Kralını nasıl küçük düşürdüğünü görmüyor musun? Seni hemen şuracıkta cellâtların eline teslim ederdim, ama bu kadar sene hizmetimde çalışmış olmana dua et. Şu andan tezi yok, ülkeyi terk et, bir daha da karşıma çıkma. Sen Authun, sen de bana bu değerli hediyeyi getirdiğin için teşekkürlerimi kabul et. İstersen bir ay, istersen bir yıl, Danimarka'da konuğum olarak kal.'

Öyle de oldu. Genç adam Kral Sveinn'in yanında kaldı.

Ancak bir süre sonra kralın huzuruna çıkan Authun, Majesteleri ile şöyle konuştu: 'İzniniz olursa, artık ülkenizden ayrılmak istiyorum, efendim.'

Kral, duyduğu şeyden hiç de hoşnut kalmadığını belli eden bir bakış fırlattı genç adama. 'Demek refah içinde yaşadığın bir yerde kalmak istemiyorsun,' diye karşılık verdi kral, 'peki nereye gitmeyi düşünüyorsun?'

'Güneye gidip kutsal yerleri ziyarete etmeyi diliyorum, efendim.'

'Başka bir şey söyleseydin, öfkelenirdim belki. Ama bu durumda seni kaybetmeyi göze alabilirim.' Böylece kral, Authun'un yol hazırlıklarını yapmasına izin verdi ve ona, yola çıkacağı sırada, döndüğünde kendisini mutlaka ziyarete gelmesini söyledi.

Tekrar yola düzülen Authun güneye indi günler geceler sonra Roma şehrine vardı. Bir süre burada kaldıktan sonra yolculuğuna devam etti. Ne var ki, iyi talihin terk ettiği genç adam hasta düştü; Kral Sveinn'in verdiği para da yemek ve ilaca gidince meteliksiz kalakaldı ve yollarda dilenmeye başladı. Böyle yaşamak, kendisinden bin beter adamların önüne attığı üç beş kuruşa el açar hale gelmek çok ağırına gitti delikanlının. İğne ipliğe döndü, bütün saçları döküldü; tahmin edebileceğiniz gibi, ne bedeninin çırpıya dönmesinden bir hayır görebildi, ne de kafasında tek tel saç kalmayışından.

Çaresiz kalan genç adam Paskalya yortusunda Danimarka'ya geri döndü. Ülke topraklarının bir kısmını kaybeden Kral Sveinn hâlâ ülkenin başındaydı. İnsanlara görünmekten hicap duyan Authun saray kilisesinin bir köşesine gizlenip beklemeye başladı; akşam ayinine katıldığı sırada kralı görüp onunla konuşabilirdi belki. Ama Majesteleri ve maiyeti o kadar görkemliydi ki, üst baş dökük, o yoksul ve hasta haliyle kendini göstermeye cesaret edemedi. Kral, sarayın büyük salonuna yemeğe giderken de dışarıda kalıp karnını doyurdu –o zamanlar görenekti bu: Roma'dan dönen yolcular asalarını ve torbalarını ellerinden atana dek saraya girmezlerdi. Genç olduğuna bin şahit isteyen perişan kılıklı delikanlı, o akşam dua etmek için sunağa çıktığı sırada kralın yanına yanaşıvermek istedi. Ama son anda ayakları yine geri geri gitti; hele kralın adamlarının içtikleri onca içkiden sonra her türlü taşkınlığa hazır olduklarını gördüğünde cesareti hepten kırıldı. Ama öyle bir an oldu ki, kral geçerken bir anlığına bakışlarını kendisinden yana kaydırdığında öne çıkıp hafif bir selam verdi. Adamlarıyla birlikte saraya dönerken Authun bu kez iyice dikkatini çekti kralın. Durup adamlarına seslendi: 'Şurada bana selam veren bir adam var, söyleyin yanıma gelsin. İşte şurada.' Kralı duyan delikanlı öne çıkıp kralın önünde diz çöktü. Bize söylendiği kadarıyla anlatırsak, kral genç adamı güçlükle de olsa tanıyıp 'Vah, Authun vah!' diye yazıklandı. 'Ne olmuş sana böyle? Son görüştü-

ğümüzden bu yana ne kadar da değişmişsin! Haydi, içeri gel, dostum. Gel benimle.' Kral genç adamın koluna girip onu büyük salona götürdü. Saray halkı bu zayıf, yoksul ve kel adamı gördüğünde dört bir yandan kahkahalar yükseldi. Ancak kral haykırdı: 'Ona gülen bana gülüyor demektir!' Ossaat ölümcül bir sessizlik hâkim oldu salona. 'O hepinizden çok, ruhunu selamete ulaştırmış biridir,' diyerek salonda hazır bulunan herkesi payladı değerbilir kral. Sonra sağa sola emirler yağdırdı: banyo hemen hazırlanmalı, ona seçkin kıyafetler verilmeliydi. Authun artık kralın onur konuğuydu.

Hikâyemizin bundan sonrasında ise şunlar yaşandı: Aynı yılın bahar ayı içinde Majesteleri, artık eski sağlığına ve saçlarına kavuşan Authun'dan Danimarka'ya yerleşmesini ve bir daha da deniz yolculuğuna çıkmamasını istedi. Sarayın çeşnicibaşı olmayı kabul ettiği takdirde, kendisine başka payeler de verilecekti.

'Tanrı bu ihsanınızı ve benim için yaptığınız diğer iyilikleri karşılıksız bırakmasın, efendim,' diye karşılık verdi Authun. 'Ama dileğim İzlanda'ya geri dönmektir.'

Kral duyduğundan hiç de hoşnut kalmadığını belli eden bir bakış fırlattı genç adama. 'Bu bana pek de akıllıca gelmedi, Authun.'

'Efendim, akıllıca olsun olmasın,' diye konuştu Authun, 'annem İzlanda'da belki bir dilenci hayatı yaşarken benim Danimarka'da böylesine bolluk içinde hayatımı sürdür-

mem, takdir edersiniz ki, doğru olmaz. Ülkemden ayrılmadan ona bıraktıklarım çoktan buhar olup uçmuştur.'

'Dobraca konuştun,' dedi kral. 'Bu durumda seni kaybetmeyi göze alabilirim. Yine de, gemin hazırlana dek konuğum kalacağına söz ver bana.'

Authun söz verdi ve bir süre daha kralın yanında kaldı. Baharın geçmeye yüz tuttuğu bir gün, genç adam Kral Sveinn'in eşliğinde limana indi; ülkeden ülkeye yolculuk yapan yelkenlilerin demirlediği limanda işçiler, tayfalar harıl harıl çalışıyorlardı. Güzelliği ta uzaklardan göze çarpan, daha yenice yapılıp bitirilmiş bir geminin yanından geçerken Authun'u durdurdu kral.

'Bu gemiyi nasıl buldun, Authun?'

'Çok güzel bir gemi, efendim. Doğrusu, daha güzelini gördüğümü söyleyemem.'

'Bu gemi senindir,' dedi kral. 'Bana getirdiğin ayının karşılığı bu.'

Gemi yola çıkmaya hazırken kralın bir diyeceği daha vardı Authun'a. 'Madem gidiyorsun, gerçi kuşkusuz çok iyi bir sebeple gidiyorsun, seni engelleyecek değilim. Bu gemi ve bütün yükü senindir. Ama söylendiğine göre, İzlanda'nın limanları hep dert olurmuş denizcilerin başına, kıyıları kayalıklarla doluymuş. Düşündüm de, hani olmaz ya, karaya vuracak olur da içindekilerle birlikte gemiyi kay-

bedersen, ne olacak o zaman? Kim bilecek bir zamanlar Kral Sveinn'i bulup ona bir hazine hediye ettiğini?'

Bunu söyledikten sonra, cebinden içi gümüş para dolu, deriden bir kese çıkardı kral. 'Bu keseyi hiçbir zaman yanından ayırma. Başına bir deniz kazası gelse bile, her şeyini yitirmemiş olursun. Hem herkes yanında para kesesi taşıyabilir –yanında bulundurması kolaydır. Ama talih bu ya, diyelim ki bu keseyi de yitirdin. O zaman kim bilecek, bir zamanlar Kral Sveinn'i bulup ona hazine değerinde bir hediye verdiğini?'

Parmağındaki altın yüzüğü çıkardı kral. 'Olmaz ya, gemi ister karaya vursun, ister denizin dibini boylasın, ister bu kese bile kayıplara karışsın, ama bu yanındaysa eğer, korkma. Bu yüzüğü parmağından çıkarmadığın sürece herkes Danimarka'da Kral Sveinn'i bulup ona büyük bir hizmette bulunduğunu hemen anlayacaktır.' Authun tekrar teşekkür etmeye yeltendiğinde kral bir kez daha söz aldı: 'Söz ver bana,' dedi. 'Büyük bir insandan büyük bir ihsan görmediğin sürece, bu yüzüğü asla parmağından çıkarmayacağına söz ver. Ama şöyle ya da böyle, buna benzer bir durum yaşarsan eğer, yüzüğü vermekte tereddüt etme; yaşayan en büyük kral bu yüzüğü almaktan onur duyacaktır. Diyeceğimi dedim, Authun. Haydi, şimdi var git yoluna. Uğurlar olsun.'

Kralın konuşması bittikten sonra, biz kestirmeden söyleyelim, Authun denize açıldı. Deniz çarşaf gibiydi; yelken-

leri şişiren rüzgâr sayesinde kısa sürede sağ salim Norveç'e vardı. Bütün eşyasını karaya taşıttı; önceki gelişinde ve bu gelişinde yük taşıtmak için tuttuğu hamalların sayısını şöyle bir karşılaştırınca yüzüne bir gülümseme yayıldı. Genç adam, ilkin, Danimarka'ya gitmeden önce vermiş olduğu sözü tutmak için Kral Harald'ın huzuruna çıktı. Sarayın büyük salonunda oturmuş içki içen kral kendisini selamlayan bu genç adamı derhal tanıdı. 'Hoş geldin, Authun,' diyerek buyur etti. 'Gel hele, şöyle otur da bizimle bir kadeh bir şeyler iç.'

Authun söylenene uyup yerini alır almaz kral sordu: 'Kral Sveinn ona götürdüğün ayı için seni nasıl ödüllendirdi? Haydi, anlat.'

'Efendim,' diye söze girdi Authun. 'Majesteleri, hediyemi kabul ederek ödüllendirdi beni.'

'Ben de öyle yapardım,' dedi kral. 'Ama başka nasıl ödüllendirdi seni? Onu söyle asıl.'

'Roma'ya yaptığım hac yolculuğu için bana gümüş para verdi.'

'Kral Sveinn hac için, başka işler için, bir sürü adama durmadan para dağıtır zaten. Kimsenin böylesi ödüller için ona bir şey vermesi gerektiğini duymadım. Başka ne verdi? Onu söyle sen,' diye sabırsızlandı Kral Harald.

'Benden sarayın çeşnicibaşısı olmamı istedi. Kabul etseydim başka payeler de verecekti.'

'İşte bu jestini sevdim Danimarkalının,' dedi kral. Ama muhakkak, sana sözden başka şeyler de vermiştir.'

'Bana Danimarka limanlarından kalkan en güzel gemiyi verdi, hem de yüküyle birlikte.'

'Gayet cömert davranmış,' diye karşılık verdi kral. 'Ama aynısını ben de yapardım. Başka bir şey var mı?'

'Kral, ayrıca, gemim karaya otururs a ya da bir deniz kazası yaşarsam, ülkem İzlanda'da beş parasız kalmayayım diye, içi gümüş para dolu bir kese verdi.'

'Ne soyluca bir davranış. Daha azını yaptığını düşünerek hakkını yemişim,' diye itiraf etti Kral Harald. 'Doğrusu bu ya, içinin yüküyle vereceğim bir gemi bana yeterli görünürdü. Peki, daha başka ne verdi?'

'Kral Sveinn, bir de, gemiyi ve keseyi kaybetsem de, birlikte yaptıklarımızın kanıtı diye, parmağımda gördüğünüz bu yüzüğü verdi bana. Dahası,' diye devam etti Authun, 'büyük bir insandan büyük bir ihsan görmediğim sürece, bu yüzüğü asla elden çıkarmayacağıma dair söz aldı benden. İşte o büyük insan karşımda duruyor. Sizden bu yüzüğü kabul etmenizi istiyorum, efendim. Hem ayımı hem de canımı alıp almamak sizin elinizdeydi. Ama siz kendi iradenizle beni düşmanınızın ülkesine gönderdiniz. Hiçbir kral, hiçbir hükümdar bu şekilde davranmazdı. Kuzey ülkelerinde hiçbir kral böyle bir büyüklük göstermemiştir.'

Kral duyduğu bu sözlerden ve aldığı hediyeden gayet memnun kaldı ve Authun bir süre Norveç'te kralın konuğu oldu. Genç adam ülkeden ayrılmadan önce Kral Harald onu akla gelebilecek her tür hediyeye boğdu; zaten bir krala da böyle davranmak yakışırdı. Ardından genç adam gemisini ve eşyasını hazırlayıp rahat ve huzurlu bir yolculuktan sonra İzlanda'nın batısındaki fiyortlardan birinde karaya yanaştı. Karaya çıkar çıkmaz anasının yanına koştu, onu sağ salim görmekten büyük mutluluk duydu. Halk genç Authun'u hep en kutlu kişi olarak gördü. Authun da ömrünün geri kalanını çevresindekilerden büyük saygı görerek geçirdi.

DANİMARKA'NIN KÖPEK KRALI

İsveç kralı Athils, klandaşı Harald Whiteleg'i öldüren Danimarkalılardan öç almak amacıyla Danimarka'ya küçük bir köpek göndermişti kendilerine kral yapsınlar diye. Gelgelelim köpeğin ölmesi durumunda, bunu gelip haber veren kişi canından olacaktı. Sonrasında olanları tarih şöyle kaydetti:

Köpek kral Rakki, bir gün yine önünde gümüş tabağı, tahtında oturuyor, ağzına dayadığı boynuz kupadan şapır şupur şerbet içiyordu. Onun artıklarıyla beslenen diğer tazılar yerde ansızın öyle bir gürültü kopardılar ki, Rakki iki havladı olmadı, üç havladı olmadı. Öfkesine yenik düşen Rakki tahtından fırladığı gibi gürültünün sahiplerini kovalamaya başladı. Köpekler bir ısırık yediler ses etmediler, ikinci ısırığı yediler ses etmediler; ama ne zaman ki üçün-

cü ısırığı etlerinde hissettiler, bu Rakki'nin sonu oldu: köpek kral hemen oracıkta parça parça edildi. Danimarkalıları bir korkudur aldı; Kral Athils'e olan biteni nasıl anlatacaklardı? Ama korkunun ecele faydası yoktu. Gel zaman git zaman, Laeso'lu dev Lae kendi klanından Snio denen bir adamı kral köpeğinin başına gelenler konusunda kendisini bilgilendirmesi için Danimarka'ya gönderdi. Lae'nin amacı Danimarka krallığını ele geçirmekti. Doğrusu, Snio'nun işi pek zordu.

Çok geçmeden, Snio Kral Athil'in huzuruna çıktı ve kral Snio'ya ne haberler getirdiğini sordu.

'Danimarka'da bütün arılar şaşkın şaşkın uçuyor,' diye karşılık verdi Snio.

İmdi, Danimarkalılar ile İsveçlilerin pek sevdiği bir atasözüne göre, kraliçe arı ölünce arılar yabanıllaşıp şaşkın şaşkın uçarlarmış.

'Demek Rakki öldü!' diyerek yerinden fırladı kral.

'Siz öyle söylediniz, ben değil,' diye cevap verdi Snio.

'Yine de ölmekten kurtulamayacaksınız,' diye bağırdı Kral Athils; bu arada kılıcını yarısına kadar çekmişti. 'Ama bana olması imkansız üç gerçek söyleyebilirsen, canını bağışlarım. Bana bu üç gerçeği söyle, Danimarka krallığı da senin olsun.'

'O zaman üç sorunuzu çabucak sorunuz, efendim,' dedi Snio.

'Dün akşam nerede uyudun?'

''Koyunların bir kurdu yediği yerde.'

'Ama böyle bir şey nasıl olabilir ki?' diye sordu kral.

'Çiftçi kurdu öldürüp koyunlara ilaç niyetine kurt lapası verdi.'

'Peki, ondan önceki gece neredeydin?'

'Sürücüleri tabanları yağlayıp kaçtığında, kurtların bir kızağı yediği yerde.'

'Ama böyle bir şey nasıl olabilir ki?' diye sorusunu tekrarladı kral.

'Üç kunduz odun topluyordu; bunu nasıl yaptıklarını sorarsanız, şöyle: Biri kızak gibi yere uzanmış, diğerleri onun üzerine odun yüklüyorlar, sonra da onu kuyruğundan çekip götürüyorlardı. Birden karşılarına kurtlar çıkınca ikisi kaçtı, kurtlar da kızak gibi uzanmış kunduzu yakalayıp bir güzel yediler.'

'Peki, ondan da önceki gece neredeydin?'

'Farelerin delikli öküzü yiyip arkalarında kağnı dingillerini bıraktıkları yerde.'

'Ama böyle bir şey nasıl olabilir ki?' diye sordu yine kral.

'Birkaç oğlan bir kalıp beyaz peyniri öküz şeklinde kesip oydu, fareler de bunu yedi. Ama çocukların dingil adını taktıkları oyulmuş parçalara dokunmadılar. Yanıtlarım yerinde mi, efendim?'

'Üçü de,' diye onayladı kral, kılıcını tekrar kınına sokarak.

Böylece ülkesinin krallığını kazanan Snio Danimarka'ya geri döndü. Heyhat, pek az bir zaman sonra kötü bir kral ve ondan da kötü bir yargıç olarak nam saldı. Halkına öyle kaygılar yaşatıp öyle acılar çektirdi ki, insanlar artık Snio'nun havlaması ile ısırığının Rakki'ninkilerden daha kötü olduğunu uluorta söyler oldular. Ona karşı çıkma cesaretini yalnızca bir lord gösterdi: cömert Roth. Ona karşı duyduğu kıskançlık ve nefret duygusunu daha fazla bastıramayan Snio, cömert Roth'u Laeso'daki Lae adlı deve gönderdi; Roth'un görevi Lae'ye Snio'nun ne zaman öleceğini sorup aldığı yanıtla geri dönmekti; Snio böylece kendini düşmanlarına karşı koruyabileceğini düşünüyordu. Ama sinsi Snio geçmişte efendisi olan Lae'ye gizlice başka bir ulakla haber gönderdi; buna göre, Roth Laeso'ya geliyordu ve Snio da Lae'nin Roth'u öldürmesini istiyordu.

Roth çok geçmeden huzuruna çıktığında, dev o daha konuşmadan söze nasıl başlaması gerektiğini biliyordu.

'Sen bana üç gerçek söylemeden, ben sana tek gerçek bile söylemeyeceğim, haberin olsun.'

Roth bir sedirin üstüne çıkıp oturdu.

'Bir gerçek söyle bana,' diye başladı Lae.

'Çok kolay. Duvarları seninkinden daha kalın bir ev hiç görmedim.'

'Doğru, ben bir dağın içinde yaşıyorum. Şimdi de bana ikinci bir gerçek söyle.

'Çok kolay. Senin kadar çok kafası olan bir adam hiç görmedim.'

'Doğru, gündüz altı kafam olur, gece ise sekiz. Şimdi de üçüncü bir gerçek söyle.'

'Çok kolay. Eve sağ salim döndüğümde, ne Lae'yi ne de Laeso'yu bir daha görmek istemem.'

Cömert Roth verdiği bu yanıtlarla hayatını kurtardı. Lae Kral Snio'nun sorusuna yanıt olarak ona bir çift eldiven gönderdi. Bir gün Jüt ülkesi karlar altında kaldığında sinsi kral Snio eldivenlerini taktı ve bir daha da çıkaramadı. Bir süre geçtikten sonra kral acıdan bağırıp çağırmaya başladı: bitler ellerinin derisini yiyordu. Sonra çığlık atmaya başladı: bitler etini kemiriyordu. Kral artık feryat etmeye başladığında bitler bu kez kemiklerini yemeye başlamıştı. Çok geçmeden eldivenler kendiliğinden çıktılar, kral ise

cansız yere yığıldı. Onun yerine tahta Hrolf Kraki geçti, hikâyemiz de burada bitti.

NORNAGEST'İN HİKÂYESİ

Çok uzun zaman önce, Norveç tahtında Kral Olaf Tryggvason oturuyordu. Kral, bir yaz, Drontheim'deki büyük sarayında kalmaktaydı. Altın rengi bir gün akşama döndüğünde, kimsenin bilip tanımadığı bir adam sarayın büyük salonuna girdi, huzura çıkıp ender görülen bir incelikle kralı selamladı. Kral yabancı konuğunu buyur edip kim olduğunu sordu.

'Efendim,' dedi adam, 'benim adım Gest. Danimarkalıyım.'

'Öyleyse, Drontheim'da konuğum ol,' dedi kral, 've adına layık işler yap.'

Konuk krala teşekkürlerini sunup ekledi: 'Adımı biliyorsunuz. Başka adım yok, ama isterseniz, Nornagest de diyebilirsiniz, efendim.'

Dua vakti geldiği için kral konuğuyla o akşam daha fazla konuşmadı. Ertesi gün öğle vakti yaklaştığında, konuğuna

şöyle alıcı gözle baktı. Gest, uzun boyu, geniş omuzları ve dik duruşuyla yakışıklı bir adamdı. Ama kral, adamın yaşını tahmin etmekte güçlük çekiyordu. Gest, kralın gözüne bazen genç, bazen yaşlı görünüyordu. Kral konuğunu tepeden tırnağa son kez süzdü, ama asıl yaşını gene kestiremedi.

'Söylesene bana,' diye sordu. 'Bu yaz ne yapmayı düşünüyorsun? Geçen sene neredeydin?'

'Gündüzlerimi krallarla, gecelerimi rüyalarla geçiririm, efendim,' dedi Gest. 'Bu yazı da sizinle birlikte geçirmeyi dilerim.'

Kral başıyla işaret ederek bu dileği olumlu karşıladığını belirtti. 'Peki, sen vaftiz oldun mu, Gest?'

'Hayır,' diye yanıtladı Gest. 'Beni vaftiz etmemişler, efendim.'

'Şu kadarını söyleyeyim,' dedi Norveç kralı, 'tebaasından birinin vaftiz olmamış halde ülkeden ülkeye dolaşmasına izin vermesi, Danimarka kralı adına çok yanlış bir şey.'

'Bunun için Kral Sveinn'i suçlamayın, efendim,' diye karşılık verdi Gest. 'Danimarka krallığını son gördüğümden bu yana kuşaklar geçti.'

Kral bu tuhaf sözlerden ne çıkarması gerektiğini bilemedi. Zaten sözlerin sahibini de henüz pek anlamış değildi ya!

'Belki,' diye konuyu değiştirdi kral, 'bize ülkenden neden ayrıldığını anlatırsın.'

'Memnuniyetle, efendim. Ama öncelikle sizden bir şey isteyeceğim: Anlatacaklarımı inanılmaz bulsanız bile lütfen sabır gösterip sonuna dek dinleyin.'

'Söz veriyorum,' dedi kral, elini havada şöyle bir sallayıp adamlarını susturdu.

Gest önce dinleyenlerin meraklı bakışları altında, elini yanından hiç ayırmadığı torbasına sokup küçük bir kese, kesenin içinden de başka bir şey çıkarıp krala uzattı. Altın bir eyer tokasıydı bu. Kral elindeki tokaya bakıp derin bir nefes aldı; konuşacak gibi bir hamle yaptıysa da tokayı yavaşça önündeki masaya bıraktı. Gest elini tekrar torbasına daldırdı bu defa besili genç bir domuzunkine benzer büyük beyaz bir diş ile ayakkabı pençesini andıran aşınmış bir demir parçası çıkardı.

'Efendim,' diye söze başladı Gest, 'ben daha küçücük bir çocukken, güneye, Frankların ülkesine gidip, ejderin hakkından gelen Sigurd'un güzelliğine ve cesaretine dair anlatılanların doğru olup olmadığını kendi gözlerimle görmeyi isterdim. Sonra gün oldu, Sigurd'un yanına vardım; on yıl boyunca onunla kaldım ve onun kılıcı Gram önünde pek çok insanın diz çöktüğüne şahit oldum. Gandolf'un oğullarının kaçışına yardım ettiğim de oldu. Guttorm'un kılıcı Sigurd'un bedenine girip onu yatağına çivilediğinde ben yine oradaydım. Cermenler onun ormanda katledildiğini

söyler, kimi de kalabalık bir meclisteyken hainice pusuya düşürülüp öldürüldüğünü iddia eder. Ama siz benim söylediğime kulak verin, çünkü ben gerçeği söylüyorum: Gözlerimle gördüm o kılıcı, kulaklarımla duydum ona yakılan ağıdı. Hem herkes bilir, efendisinin ölümünden sonra Sigurd'un atı Grani, duyduğu acıyla öyle bir kişnemeye ve şişmeye başladı ki, kolanları kopup bir yana savrulurken kalbi patladı; işte o an, efendim, size gösterdiğim, Volund'un elinden çıkma şu eyer tokasını yerden aldım. Sigurd'un düşüşü şu hayatta yaşadığım en büyük acıdır. Ah, diyorum, keşke ben de onunla, o gün orada ölseydim.'

'Ya diş?' diye merakla sordu kral.

'Sonra, ama çok sonra, Yaşlı Starkad, efendisi Kral Ali'yi öldürürken ben de oradaydım. Talih Starkad'a yaşaması için üç hayat bahşetmiş, ama her birinde kazandığı şan şerefi yerle bir edecek bir namertlik yapmakla lanetlemiş. İşte bu yüzden, Danimarkalıların kendisine vaat ettiği altın ve payelere kanıp kralı, hem de yıkanırken, katletti. Ali'nin cansız bedenini görür görmez üzerine bir pişmanlık çöken Starkad, ihanetinin bedeli altını boynuna vurup bütün dünyayı dolaşmaya başladı; Ali'nin intikamını alacak birini aradı durdu. Derken yaşlanıp öyle elden ayaktan düştü ki, doğru dürüst yürüyemez oldu. Bu halde o ülke senin bu ülke benim dolaşırken, genç Hather'e rastladı ve yalvar yakar olup onu rüşvetle kandırarak başını gövdesinden ayırmaya ikna etti. Kesik baş daha yere düşmeden, başı ile

omuzları arasında sıçramayı başardığı takdirde, Hather bir asır daha yaşayabilecek ve kavgada yenilgi yüzü görmeyecekti; Starkad ona bunun için bile söz verdi. Ben oradaydım, efendim, onun söylediklerini kendi kulaklarımla duydum ve böyle korkunç bir işe kalkışmaması için Hather'e başıyla işaret eden de bendim. Adım gibi biliyordum ki, böyle bir şey yapmaya çalıştığı anda, Starkad'ın demir gövdesi altında kalıp ezilmesi işten bile değildi. Ama yaşanan şuydu: Hather tek bir kılıç darbesiyle kafayı yerinden uçurdu; yaptığı savaşlarla, döktüğü kanlarla deli divane olmuş yaşlı savaşçının ölüsü bile öyle yıkıcı bir etki taşıyordu ki, yerde yuvarlanan başı değdiği otlarla taşları yaktı kavurdu. Kimileri bunun kocakarı masalı olduğunu söyler, söylesinler; ama efendim, soğuk gerçeğin ta kendisi işte budur. Starkad'ın tam ölüm çığlığı attığı o anda, demin size gösterdiğim şu diş ağzından fırlayıp çıktı. İsterseniz yakından bakın, ucunun ne kadar sivri ve keskin olduğunu göreceksiniz. Bu diş tam iki yüz gram çekiyor, efendim.'

'Ya şu demirden ayakkabı parçası?' diye sordu kral.

'O da Ragnar Lothbrok'un oğullarıyla yaşadığım zamandan kalmadır. Bir defasında, at sürüp güney ülkelerini keşfe çıkmıştık. Akıllarında Roma'yı yağmalamak vardı. Yolumuza devam edip Alp dağlarının kuzeyinde kamp kurduk. Derken, altın rengi bir gün akşamüstüne uzanırken, kimsenin bilip tanımadığı bir adam Kral Bjorn Ironside'ın huzuruna çıkıp ender görülen bir incelikle kralı

selamladı. Kral yabancı konuğunu buyur edip ona nereden geldiğini sordu.

"Güneyden, efendim," diye yanıtladı adam. "Roma'dan."

"Şu an bir Roma yolcusu kadar görmek isteyeceğim kimse yok yeryüzünde. Söyle bana, yabancı, Roma'ya varmamız ne kadar sürer?"

"Efendim, sizi kandırmak istemem," diye konuştu adam. "Şu ayakkabılarımı görüyor musunuz?"

'Kral Bjorn hayret içinde bakakaldı. Hayatında hiç demirden yapılma ayakkabılar görmemişti. Üst kısımları kalın ve dayanıklıydı, pençelerin toprağa değdiği yerlerde ise ayakkabılar aşınıp kayın yaprağı misali incelmişti.

"Efendim, sırf oradan buraya gelirken ayakkabılarımın ne hale geldiğine bakarsanız, Roma'nın nasıl uzak bir yer olduğunu anlayabilirsiniz."

"Belli ki, hiç de güçsüz birine göre bir yolculuk değil," diye konuştu Kral Bjorn ve hemen o an, orada fikrini değiştirdi; daha fazla ilerlemek delilik demekti, en mantıklısı, yol yakınken geri dönmekti. Efendim, siz benden iyi bilirsiniz, Ragnar'ın oğullarının neden Roma'ya ilerlemekten vazgeçtiğine dair bir sürü hikâye anlatılır. Şimdi işin aslını öğrendiniz. Ben oradaydım, gözlerimle görüp kulaklarımla duydum. Bu demir ayakkabı parçası da anlattıklarımın kanıtıdır.'

'Belli ki,' diyerek haç çıkardı Kral Olaf, 'o yolcuyu akıllarını çelip kutsal Roma'yı büyük bir yıkımdan kurtarması için Tanrı göndermiş. Bana bir sürü tuhaf şey anlattın, Gest, ama söylediklerinin her kelimesine inanıyorum.'

'Efendim,' diye devam etti Gest, 'bunları tuhaf bulduysanız, daha da tuhafına hazırlanın. Size biraz da kendimden bahsedeyim. Ben Danimarka'da Groning denen bir yerde doğup büyüdüm. Babam umur görmüş, varlıklı bir adamdı. Prenslere yakın beyler hariç, kimse onun kadar asil bir hayat yaşamamıştır. İşte o eski günlerde Danimarka'da, köy kasaba dolaşıp insanların geleceğini önceden haber veren falcı kadınlar vardı. Bazıları onları gerçekten bilge kâhinler sayar, geleceği öngörmekle kalmayıp belirlediklerini de iddia ederlerdi. Bu yüzden bütün saray ve şatolara davet edilir, en iyi şekilde ağırlanıp hediyelere boğulurlardı. Diyeceğim o ki, birkaç kâhin kadın, ben doğduğumda, geleceğim üzerine de güzel sözler etsinler diye babamın evine çağrılmış.

'Eve geldiklerinde ben beşiğimde yatmış uyuyordum; o sırada, başımın üzerinde ve arkasında olmak üzere iki mum yanıyordu. Kadınlardan ikisinin çenesi çok kuvvetliydi doğrusu; biri uzun bir hayat sürüp şan şöhret kazanacağımı, diğeri ise kuzeyin en büyük krallarının gözdesi olacağımı söyledi. Fakat en küçük falcı kadın tam aksi şeyler söyledi. Besbelli, meslektaşı diğer iki kadının kendisine hiç danışmadan kehanette bulunmasına içerlemişti. Neyse,

tam ondan da konuşması istenecekken, aile dostu gürültücü gençler içeriye dalıp beni görmek istediler; yanıma gelirlerken çarptıkları kadın bir an sendeleyip yere düştü. Haliyle, öfkeden deliye döndü ve o öfkeyle, oturduğu yerden bir yaygaradır kopardı: "İyilik son bulsun, kötülük başlasın! Oğlunuz başının üzerinde yanan şu mum kadar bile yaşamasın."

'Büyük kâhin o an hiç tereddüt etmeden mumu alıp püf diye söndürdü, sonra onu anneme uzatıp ben hayata gözlerimi kapayana dek saklamasını tembih etti. Ardından üçü de evden çıkıp gittiler, ama hediyeye boğulan sadece ilk iki kadın oldu. Ben büyüyüp yetişkin bir adam olduğumda annem mumu saklamam için bana verdi. Bakın efendim, size o mumu göstereyim!'

Bu sözlerin ardından torbasının dibinden bir mum çıkarıp herkes görecek şekilde havaya kaldırdı Gest. 'Bu ne mucizevî bir şey!' dedi Kral Olaf, şaşkınlık içerisinde. 'Yalnız, merak ediyorum, Gest, niye buraya beni görmeye geldin?'

'Çünkü artık hayatımın sona ermesini istiyorum, efendim,' dedi Gest. 'Ancak siz, bilgeliğinizle, bunu nasıl yapmam gerektiğini bana söyleyebilirsiniz.'

'Böyle bir şeyi niye isteyesin ki?' diye karşılık verdi kral. 'Hayat hepimiz için çok değerlidir.'

'Efendim, çok uzun yaşadım ve çok şey gördüm. Ama inanın bana, artık çok yoruldum.'

'Peki, vaftiz olmak ister misin?' diye sordu kral.

'Madem siz diyorsunuz, elbette,' dedi ve mümkün olduğunca çabuk vaftiz oldu.

'Gest,' dedi kral, 'mumunu yaktığımız vakit neler olacağının farkında mısın?'

Gest konuşmak yerine, yavaşça mumunu alıp yaktı. Kısacık mum çarçabuk erimeye başladı.

'Kaç yaşındasın, Gest?' diye sordu kral.

'Şu an tam üç yüz yaşındayım, efendim.'

'Gerçekten de çok yaşlıymışsın,' dedi kral.

Gest oturduğu sedire uzanırken, üzerine kutsal su serpilmesini diledi. Mum giderek erirken, isteği yerine getirildi. Bedenindeki değişimi fark etmemek elde değildi. Çevredekilerin gözü önünde an be an teni çekiliyor, saçlarındaki aklar artıyordu. Kral tekrar sormaktan kendini alamadı: 'Yaşamak istemez misin, Gest?' Yaşlı adam başını iki yana sallamakla yetindi. Mumun az sonra tamamen eriyip ışığının da sönmesiyle birlikte Gest'in yorgun ruhu bir daha dönmemek üzere göçtü gitti. Salondaki herkes tam bir şaşkınlık içindeydi; söylediklerinin doğruluğu böylece kanıtlanmış oluyordu. Kral, konuğu Gest adına ayin düzenleyip ilahiler okuttu. Gest'in anlattıklarına gönülden inanıp onun bütün tecrübelerini hiç çıkmamacasına belleğine kazıdı; işte Norveç kralı Olaf Tryggvason sayesindedir ki, saraya getirdiği toka, diş ve ayakkabı demirinin artık yerinde

yeller esse de, kâhinlerin oyununa gelen, büyük krallara yoldaşlık etmiş Nornagest'in hikâyesini bugün de biliyoruz, yaşadıklarına biz de inanıyoruz.

KUYUMCU VOLUND

Kara Nithud'un İsveç kralı olduğu çok eski zamanlarda, gece yarısı güneşinin ülkesinde, Lap'lar kendi krallarınca yönetiliyordu. Kralın üç oğlu vardı: demirci Slagfid, okçu Egill ve usta kuyumcu Volund. Bir gün üç kardeş yabani hayvan avlamak için kar ayakkabılarını giyip güneye doğru yola çıktı. Yolda bulduklarıyla karınlarını doyuran delikanlılar bir zaman sonra sarp Wolfdale vadisine vardılar ve Wolf suyunun kıyısında ağaç dalları ve hayvan postlarından kendilerine bir kulübe yaptılar. Çok geçmeden karlar eriyip buzlar incelmeye başladı. Göl kazlar ve dalgıç kuşlarından geçilmez oldu; sincapların, yedikleri fındıkların kabuklarını ağaçlardan dolu gibi kulübenin üzerine yağdırması sıradanlaştı. Bütün orman kuş cıvıltılarıyla doluydu; yuvalarda tepeleme yumurta birikmişti. Açılıp çırpılan kanatlar, dur durak bilmeyen ötüşmeler ve palazlanan hayvanların sesleriyle gerçekten de se-

vinç ve hayat dolu bir zamandı. Doğrusunu söylemek gerekirse, dünyada Wolfdale'i yurt belleyen bu üç gözü pek kardeşten mutlusu yoktu. Ama bir şey hariç: Başlarının üzerinde kuşların sevişmesini ve tüylü kemirgenlerin çiftler halinde hoplayıp zıplamasını izleyen, dağlarda çınlayan anırtı ve böğürtülere kulak kabartıp ormanın açıklıklarında boynuzların birbirine sürtünmesini seyre dalan delikanlılar da kendilerine birer eş istiyorlar, hayatlarının baharını paylaşabilecekleri sevgililerin özlemiyle yanıp tutuşuyorlardı.

Nitekim istedikleri oldu. Bir sabah gölün kıyısında kumaş dokuyan üç genç kız gördüler; kızların yanında, üstlerinden çıkardıkları kuğu derileri vardı. Bunlar güneyli kuğu kızlardı. Hayattaki görevleri de şuydu: Savaşları izlemek, ölenleri seçip bundan böyle şölen ve ün içinde yaşayacakları Ötedünyaya taşımak. Ama artık yorulmuş, bir mola verip güneşte dinlenmek istemişlerdi ve asıl, bir mevsim ölümlü kadınlar gibi yaşamak niyetindeydiler. Birbirlerini gördüklerinde, delikanlıların da kızların da yürekleri aşkla doldu. Slagfid kendine eş olarak Kuğubeyazı'nı aldı, Egill Olrun ile eşleşti, Volund ise bilge Hervor ile evlendi. Bir mevsimliğine yeryüzüne inen kuğu kızlar Wolf suyunun kıyısındaki o evde yedi altın yaz, yedi beyaz kış olmak üzere, tam yedi yıl kaldılar. Ama yedi yılın sonunda bu huzurlu hayatlarından artık sıkılmışlardı; tekrar savaş alanları üzerinde uçarak, ölen kahramanları seçip geniş

beyaz kanatları üzerinde Valhalla'nın şenliğine taşımayı özlüyorlardı. Üç kardeşin ava çıkıp ormanın derinliklerinde gözden yittikleri bir gün, bütün o zaman boyunca kapalı kalan sandıklarını açıp kuğu derilerini çıkardılar. Başta niyetleri yalnızca derilerini üstlerine alıp bir denemekti. Ama ansızın damarlarını çılgınca bir arzu kapladı; kumaş giysilerini üstlerinden atıp derilerine büründükleri gibi kanat çırpıp havalandılar ve güneye doğru uçup kayıplara karıştılar. Giderken, bir kez bile olsun dönüp arkalarına bakmadılar.

Akşama doğru evlerine dönen kardeşler bir de baktılar ki, evde in cin top oynuyor. 'Birazdan dönerler, canım,' diyerek birbirlerini rahatlatmaya çalıştılar. Bir süre geçtikten sonra, 'Hava kararmadan dönerler, canım!' demeye başladılar. Ama karanlığın basmasıyla kalplerine de bir kuşku düştü; gecenin rengi, doğrusunu söylemek gerekirse, içlerine doğandan daha aydınlıktı. Bir süre sonra Volund eline bir meşale alıp eşlerinin sandığını yoklamayı akıl etti, bir de baktılar ki, sandıkta kuğu derisi yerine kumaş giysiler duruyor. Söylenenlere bakılırsa, kardeşler bu keşif karşısında ne tek kelime ettiler ne de ağlayıp sızladılar. Ne yaptılar, derseniz, Slagfid ve Egill hızla ormana koşup yumruklarıyla ağaçları dövdüler, Volund ise kulübenin kapısına sessizce çöküp derin düşüncelere daldı.

Bir ay sonra toprak kar altında kalıp bütün Wolfdale'i dondurucu bir soğuk sardığında, Egill ve Slagfid kayın ağa-

cından yapılma kar ayakkabılarını ayaklarına geçirdiler. 'Artık burada kalamayız,' dediler. 'Bu evden nefret ediyoruz.' Egill, Olrun'u aramak için doğuya gitti, Slagfid ise Kuğubeyazı'nın peşinde, güneye yollandı. Uzatmadan söyleyelim, iki kardeş de eşlerini bir daha göremediler. Fakat Volund, olur da, Hervor döner diye Wolfdale'de kalmaya devam etti.

Evin arkasında bir demirhane vardı; dünyanın o zamana dek gördüğü en iyi kuyumcunun küçük bir işlik olmadan yaşaması elbette düşünülemez. Eşinin döneceğine duyduğu umut ve zamanı kandırıp hızlandırma düşüncesiyle genç adam demirhanesine kapandı ve kendini saf altından yüzükler dökmeye verdi; yaptığı yüzüklerin çoğunu paha biçilmez taşlarla süslemeyi de ihmal etmiyordu. El emeği göz nuru dökerek yaptığı yüzükleri hasır iplere dizip kulübenin duvar ve kirişlerine asmaya başladı. Çok geçmeden, yaptığı yedi yüze yakın yüzük küçük ay ve güneşler gibi evin içini ışıl ışıl aydınlatır oldu. Başı ya da eli kazara hasırlara çarpsa yüzükler şırıl şırıl akan küçük dereler ya da çın çın öten küçük çanlar gibi sesler çıkarıyor, bu ses cümbüşüyle birlikte evin içi daha bir şenleniyordu. Bu uyumlu manzarayı tamamlayan şey de oynak gözleriyle şaşkınlık içinde dönüp içeri bakan baykuşlar oluyordu. Genç Volund tam yedi yüzüncü yüzüğü de bitirip hasır ipe takmıştı ki, tüm bu olan bitenler haber olup Kral Nithud'un kulağına ulaştı. Ah, şu nefes kesen hazinenin bir kısmını

dahi olsa ele geçirmek ne kadar güzel olurdu, hem bu iş çocuk oyuncağına benziyordu. Volund'un evden ayrıldığı bir zamanı kollayarak gün sayan kral, ayın gökyüzünde ışığını yitirdiği bir gece, Wolfdale'e damladı. Adamları kapının dışında nöbet tutarken, o içeri süzülüp genç adamın yaptığı son yüzüğü hasır ipten yavaşça çekip aldı. Işıldayan metalin yüzeyine eliyle dokunup yüzüğe işli mücevhere meşalenin ışığında baktıkça, içindeki hırs büyüdü. Tekrar adamlarına dönüp gözlerini dört açmalarını ve ev sahibini beklemelerini emretti.

Irmağa kurduğu ağlara ve ormana yerleştirdiği tuzaklara yakalanan avları gece toplayan Volund, şafakla birlikte kulübesine döndü. Kancasından çıkardığı ayı etini doğrayıp kaynatmak için ocağın yanına bıraktı kendini. Sanki yüzüklerin duruşunda bir farklılık var gibiydi. Üşenmeyip bütün hasır ipleri elden geçiren genç adam bir yüzüğün eksik olduğunu fark etti. Belki de, diye düşünmekten kendini alamadı, Hervor dönmüştür! Dönüşünü anlamam için belki böyle bir yol seçmiştir! Etrafa bakındı: Ortada kuğu derisi namına hiçbir şey yoktu; kuğu kızların giderken arkalarında bıraktıkları kumaş giysiler olduğu gibi duruyordu. 'Hayır,' diye kendi kendine fısıldadı, 'o talihli gün, bu gün değil.' Yorgunlukla birlikte, üzerine, o hiç gitmeyen hiçlik duygusu çöktü. İstemeye istemeye karnını doyurduktan sonra kendini tüy yatağına bıraktı, çok geçmeden derin bir uykuya daldı.

Birden dehşet içinde uyandı. Belli ki, korkunç bir karabasan görmüştü; korkunç bir yaratık pençeleriyle göğsünü dövmüş, genç adamı yatağa mıhlamıştı. Hâlâ uyur uyanık bir halde, ellerini kaldırıp yaratığı göğsünden itmeye çalıştı, ama yapamadı. Kalkıp kaçmak istedi, yine olmadı. İşte o an, gözleri aralandı ve olan biteni fark etti: Ellerine ağır zincirler vurulmuş, ayaklarına güçlü prangalar geçirilmişti. İşte o an Nithud'un kahkahasını duydu.

'Şu talihe bakın,' diye güldü Nithud. 'Kuyumcu kendi dövdüğü zincire vurulmuş. Ey gafil, bilmez misin ki, Wolfdale'in efendisi benim? İster cin ol, ister peri, benim olanı benden ne cesaretle almaya kalkarsın? Evinde gördüğüm bu hazine benim değil mi?'

Bu sözlerle kapıya yönelen kral adamlarını kulübeye çağırdı. Muhafızlarla birlikte içeri gelen kraliçe, 'Bu avcı da hiç nazik değilmiş,' diyerek genç adamla alay etti. 'Bu kaba saba avcıya hak ettiğini vermek pek güzel olur, doğrusu. Dizlerinin bağlarını bir keselim de bir daha ne ayağa kalkabilsin, ne de uzaklara gidebilsin. Sonra kendisine de hazinesine de ne yapacağımıza bakarız artık. Hem böylece, öç alacak diye korkmamıza da gerek kalmaz.'

Dediklerini yaptılar ve o güçlü, gururlu Volund sakatlanıp kötürüm oldu, dilenciler gibi yerde sürünür hale geldi. Genç adamın bütün hazinesine el koyan Kral Nithud, Volund'un kılıcını bile alıp kuşağına sokmakta bir sakınca

görmedi; kulübeden ilk çaldığı yüzüğü de muzaffer bir edayla kızı Bothvild'e armağan etti. Volund, alet edevatı ve işliğiyle denizde bir adaya bırakıldı; kuyumcu, Saevarstad denen bu adada kral için değerli takılar yapmaya başladı. Artık Volund'u hayatta tutan tek şey vardı: Kral Nithud ve onun soyundan intikam alma düşüncesi. Sırf bu nedenle gözlerinden okunacak nefreti perdeledi, sırf bu nedenle kendini olduğundan daha beter göstermeye çalıştı. Gün geldi, acıdıklarından değil, hor görüp küçümseyerek, Volund'un adada sakat bir köpek, daha doğrusu üçayaklı bir kurt gibi dolaşmasına izin verdiler.

Volund adaya bırakıldıktan sonra kral, Saevarstad'a kendisinden başka hiç kimsenin ayak basmasına izin vermedi; çünkü hem hazinesini kimseyle paylaşmak istemiyordu, hem de yaptığı fenalığın dile düşmesine katlanamazdı. Heyhat, hiç kimse yazgıdan daha güçlü değildir, onun önünde kralların bile eğilmesi gerekir. Gün geldi, Nithud'un oğulları denizi geçip, bunca zaman adını duydukları kuyumcuyu ziyarete geldiler. Merhametsizliğin ne olabileceğini bizzat yaşayarak öğrenen Volund, prensleri gülümseyip nezaket göstererek karşıladı. 'Hoş geldiniz, kralın oğulları,' diye konuştu. 'Buyurun, işliğim emrinize amadedir.' Onlara silahlarını, yaptığı yüzük ve telkari işlemeleri ve deri körüğünü gösterdi. Huyu da suyu da babalarına bunlar kadar çekmiş evlatları o güne dek ne görmüş ne duymuştu Volund. Genç olmalarına gençtiler, ama aç-

gözlüydüler, elleriyse tuzak kuran bir avcınınki gibi hünerliydi.

'Bunları size seve seve veririm,' dedi kuyumcu, ellerini altın eşya ile broşların içine daldırarak; 'ama belki de, buraya geldiğinizi biliyorlardır, o zaman bunları elinizden almaları işten bile olmaz.' Bu sözleri duyan prenslerin yüzü düştü. 'Ama yarın, kimselere görünmediğinizden emin olarak gelirseniz, bu eşsiz güzelliklerden alıp istediğiniz yerde saklayabilirsiniz.'

Volund'un önerisine uyacaklarına söz veren prensler incecik dudaklarını yalaya yalaya, hırs bürümüş gözlerini devire devire, kayıklarına atlayıp evlerine döndüler. Ertesi gün, hiç bekletmeden adada göründü hırstan çatlayan prensler. 'Çabuk, çabuk,' diye bağırıştılar, 'bize altını, mücevheri göster de hemen götürüp saklayalım.' 'Tamam, benimle gelin' diye karşılık verdi Volund, ama 'sizi yağmacı kargalar,' diye sessizce mırıldanmaktan da kendini alamadı. Oğlanları işliğindeki büyük sandığın yanına götürdü ve sandığın kapağını kaldırıp içindekileri gösterdi, gördükleri değerli eşyadan istedikleri kadar alabileceklerini söyledi. Sandık öylesine büyük, öyle yüksekti ki, açgözlü prensler sandığın içini görmek için ayak parmaklarının üzerinde yükselmek zorunda kaldılar. Ama bilmedikleri bir şey vardı: Volund kapağın alt kenarlarını bileye bileye cellât baltası kadar keskin bir hale getirmişti. 'Bakın bakın, benim

geveze sığırcıklarım,' diye kışkırttı oğlanları, 'istediğinizi alın, benim güzel kurt yavrularım!' Prensler, boyunlarını sandığın ağzına dayayıp, 'Şu benim olacak, şu benim olacak,' diye itişip didişirlerken, kuyumcu ansızın olanca kuvvetiyle kapağı öyle bir indirdi ki, oğlanların başları, açık kalan ağızlarıyla sandığın içine düştü, gövdeleri ise yere yuvarlandı.

Hemen sonra, işliğin çatısından ağaçları yalayarak upuzun bir duman bulutu yükselip gökyüzüne karışmaya başladı. Nithud'un ölümlü oğulları, bütünüyle, küle dönüşmeden de duman bulutu dağılmadı. Volund, oğlanların kafataslarını simle kaplayıp tam Kral Nithud'un şanına layık içki kadehleri şeklinde süsledi. Çukurlarından çıkardığı gözleri altın suyuna batırıp bir tele dizerek kraliçenin gerdanına layık bir kolye yaptı. Söktüğü iki dişi de süsleyip püsleyip, tam da prenslerin kızkardeşi Bothvild'in ak gerdanına layık altın ve fildişi broşlar haline getirdi. Böylesine incelikli işçiliğin o güne kadar İsveç'te eşi benzeri görülmüş duyulmuş değildi. Kadehler kralın sofrasından, kolye kraliçenin boynundan hiç eksik olmadı; Bothvild ise, babasının kendisine önceden armağan ettiği ve yine Volund'un elinden çıkma olan altın yüzük hariç, bütün süslerini, altın ve fildişi broşlar uğruna gözden çıkardı.

Bir gün, nasıl olduysa, Prenses Bothvild altın yüzüğünü düşürüp kırıverdi. Pek yumuşak huylu ve ürkek olan pren-

ses babasından öyle korkardı ki, bu aksilikten krala hiç söz etmemeye karar verdi. Daha sonra, kardeşleri gibi bir kayığa atlayan prenses kürek çekip Saevarstad'a geldi. Kimsenin yüzüğün başına geleni anlamaması için kötürüm kuyumcudan kendisine yeni bir yüzük dökmesini istedi. 'Madem öyle istiyorsunuz,' diye karşılık verdi Volund, 'başüstüne.' Ve Bothvild'i işliğine götürdü. 'Buraya geldiğimi kimse bilmiyor,' diye yalvardı kız. 'Ne olur, babama söylemeyin!'

'Söylemem, korkmayın,' dedi kuyumcu.

Gözü kızın göğsündeki broşlara takılan kuyumcu 'Broşlarınızdan memnun musunuz?' diye sordu. 'Memnunsanız, ancak sevinirim buna; bunlar kadar güzel yalnızca iki şey yaptım: biri kral babanızın kadehleri, biri de kraliçe annenizin kolyesi; ama hepsinden güzel bir şey daha var.'

Kız merakla atıldı: 'Peki, nedir o?'

Volund prensesin kardeşlerini öldüren sandıktan tamamen gümüşten örülme incecik bir elbise çıkardı. Elbise öylesine incelikle örülmüştü ki, küçük bir el darbesiyle kırılıp dökülebilirdi; öyle hafifti ki, havaya fırlatılsa parıltılar saçan bir bulut gibi havada asılı kalabilirdi; öylesine dayanıklıydı ki, bir kılıcın bile bu elbise karşısında ürperip körelmesi işten bile değildi.

Gözleri fal taşı gibi açılan prenses 'Bunun bedeli nedir?' diye sordu. 'Bu kadar güzel bir şey için neyim var neyim yok, verirdim.'

Yanıt vermeden önce kızın önüne yiyecek içecek koydu Volund. Kuyumcu bunları yaparken prenses onun bir zamanlar şafaktan daha yakışıklı bir prens, kaplandan daha hızlı bir avcı olduğunu hatırladı. Ama bu, kral babası onu tutsak etmeden, kraliçe annesi onu kötürüm bırakmadan önceydi. Kızın yüreğini bir acıma duygusu kapladı, gözlerinden yaşlar boşandı. Ama 'Buraya gelmiş olmanız sizin sırrınız, prenses,' diyerek soğuk bir ifadeyle kesip attı kuyumcu. 'Lütfen, benim sırrımı bana bırakın.'

Daha da konuşmadı Volund ve sırtını döndü. Kuyumcu, içindeki intikam ateşi sönsün istemiyordu. Kıza verdiği içki çok güçlü bir karışımdı; nitekim az sonra göz kapakları ağırlaşan prenses derin bir uykuya daldı. Gerçeğin ta kendisi kadar korkunç ve gaddar rüyalar kızı alt üst etti. Babasının kuyumcusuyla yalnız kalmaktan duyduğu korku ve utançla gözlerini açtı, yüzüğünün hazır olup olmadığını bile sormadan, sersemlemiş ve ürkmüş bir halde adadan kaçtı.

Kuyumcu Volund, daha sonra, gümüş elbiseyi özenle düz bir zemin üzerine yayıp her bir ilmeğe kuğu tüyleri taktı. Güneyli ozanlara göre bu tüyler kuyumcunun kardeşi okçu Egill'in isabetli atışlarından kaçamayan kuğulara aitti; avladığı kuğuları Saevarstad'a getiren de bizzat Egill'di. Artık kocaman kuğu kanatları haline gelen elbiseyi üzerine geçirdi ve yumuşak bir çırpma hareketiyle havalandı. Söz dinleyen kanatları çırptıkça daha da yükselen

Volund, aşağı baktığında, çam ve köknarlardan oluşan bir ağaç denizi gördü; gözleri bu denizin ortasında, bacalarından incecik kömür dumanının yükseldiği evi ile işliğini seçti. Ormanın içinden geçen nehrin suları sanki kendi elinden çıkma, sert ve uzun bir metal şerit gibi ışıldıyordu. Az sonra karşısına Nithud'un koca kara kazıklarla çevrilmiş sarayı çıktı; havada süzülmeye devam eden Volund büyük salonun çatısına yaklaşırken, can düşmanı kraliçenin avluda durmuş, yukarıya baktığını fark etti. Nithud ortalıkta yoktu, çünkü sırra kadem basmış oğulları için gözyaşı döküp en sevdiği kadehlerden içki yudumlamakla meşguldü. Kral kimi zaman öfkesinden öylesine deliye döner, esip gürlerdi ki, adamları böyle zamanlarda ortalıkta görünmezdi. 'Bunu yapan Volund'du!' diye bağırarak avluya koştu kral; eşi kraliçe o sırada salona giriyordu. 'Oğullarımı öldüren Volund'du! Çabuk muhafızlarıma haber verin, atlarımı çizmelerimi hazırlayın, çabuk! Gidip hemen onu sorgulamam gerek. Ruhumu kemiren bu korku, bu şüphe beni çıldırtacak!'

'Atlara da, çizmelere de gerek yok,' diye konuştu yılan gözlü kraliçe. 'Volund burada, seninle konuşmak istiyor.'

Şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalan kral başını kaldırıp bir de baktı ki, Volund havadan avluya iniyor.

'Söyle bana, Prens Volund, söyle bana, perili adam, oğullarımın başına ne geldi?'

'Öncelikle,' diye başladı kuyumcu, 'kızın Bothvild'i asla incitmeyeceğine dair yemin edeceksin. Benimle evlenip çocuğumu doğuracak olsa bile, kızını asla ve asla incitmeyeceksin!'

'Yemin ediyoruz!' diye bağırdı Nithud ve kraliçesi. 'Onun yazgısından haberimiz var. Bize yaşattığı utanca katlanmaya hazırız. Ama asıl, oğullarımız nerede? Oğullarımız?'

'Kafatasları kral, senin masanda; gözleri kraliçe, senin gerdanında; dişlerinden ikisi de Bothvild'in göğsünü süslüyor; geri kalanı ise kül olup havaya karıştı.'

'Lanet olsun senin hırsına!' diye kocasına bağırdı kraliçe. 'Lanet olsun senin gaddarlığına!' diye karısına bağırdı kral, 'ikimize de lanet olsun! Soyumuz kurudu, hem de sonsuza dek!'

O sırada yerden yükselen Volund yukarıdan kralın kurt gözlerine ve kraliçenin yılan gözlerine acıyla baktı. Ardından sarayın pencerelerinden birinde ak gerdanlı Bothvild'in hüzünlü gözlerini gördü. Bir an sonra yaban kuğusu kanatlarının üzerinde süratle yükselip nefret ve acıyı aşağılarda bıraktı. Arkasından ok atıldığını duydu; dolu gibi üzerine yağan oklar yavaşladı, iyiden iyiye hızlarını yitirdi ve havada bir an asılı kaldıktan sonra gerisin geri yere düştüler. Ama Volund giderek daha çok yükseldi. Ormanlar daha yeşile, denizler daha maviye çaldıkça düş-

manları giderek küçüldü ve sonunda siyah noktalara dönüştü, birini diğerinden ayırt etmek imkânsızlaştı. Kuyumcunun öfkesi de kini de yok olmuştu artık, yeni bir hayat onu çağırıyordu. Bir yerlerde kardeşleri Slagfid ve Egill muhakkak kendilerini bulmasını bekliyorlardı; belki de karısı bilge Hervor, yolunu gözlüyordu. Ve bütün dünya kapılarını bir kuyumcuya ardına kadar açacak kral ve kraliçelerle doluydu. Kendi kendine güldü Volund, kahkahalar attı, kara günler artık geride kalmıştı. Kendini rüzgârın kollarına bıraktı ve rüzgâr kuyumcuyu güneye, geleceğe taşıdı.

AVCININ ŞEYTANLA PAZARLIĞI

Zamanın birinde, avcılık yeteneğiyle gurur duyan Johannes adında bir adam yaşardı. Karısı ve çocukları karınlarını doyurmak için onun eve getireceği av etine muhtaçtı.

Bir sonbahar günü Johannes yine ava çıktı ama eve eli boş döndü. Ertesi gün yine evine bir şey getiremedi. Bu günlerce böyle sürdü. Avcı ormanın derinliklerine daldı, ama ne bir kuş avlayabildi, ne başka bir hayvan. Evine hep böyle eli boş dönerse, ailesinin açlıktan ölmesi işten bile değildi. Adamın beş kuruş parası yoktu ki gidip yiyecek satın alsın.

'Bahtım iyice kapandı,' diye karısına dert yandı adam, 'önceden işlerim nasıl da yolunda giderdi. Şimdi şu halime bak!'

Her iyi eşin yapacağı gibi adamı teselli etmeye çalıştı karısı. 'Ümitsizliğe kapılma. Her şey yoluna girer.'

Ertesi sabah Johannes avlanmak için gene ümitsizce ormanın yolunu tuttu. Ne olursa olsun, bir şeyler avlayıp eve götürmek zorundaydı. İmdi, herkes gibi Johannes'in de etraftan duymuşluğu vardı ki, kendini ona sattığı takdirde şeytan insana yardım ederdi. 'Ah, keşke şeytan yardımıma gelse de şu talihim bir dönse artık,' diye düşündü avcı. 'Elimden gelse, kendimi şeytana satarım.'

Demesine kalmadı, şeytan bütün heybetiyle karşısında boy gösterdi avcının. 'Bir şey mi diyordun, avcı?' diye sordu.

'Hayır, bir şeycik demedim,' diye konuştu Johannes. Şeytanın ta kendisini karşısında görmek avcıyı şaşkına çevirmişti.

'Demiyorsan da, düşünüyordun. Haydi, söyle bana, ne düşünüyordun?' diye üsteledi şeytan.

'Madem öyle diyorsun, söyleyeyim,' dedi avcı. 'Talihim bana küstüğünden beri hiçbir şey avlayabildiğim yok, belki sen yardım edebilirsin bana. Evime ne zamandır yiyecek götüremez oldum. Kış yüzünü gösterdi ve ben çaresiz bir haldeyim. Kendi kendime diyordum ki, artık elde avuçta bir şey kalmadığına göre, belki sen bana yardım edebilirsin.'

Şeytanın yüzüne bir gülümseme yayıldı. 'Eğer söyleyeceğim koşulla benimle anlaşmaya yanaşırsan, tam üç yıl boyunca talihin istediğin gibi değişir. Bu üç yıl içinde şu batak arazideki adada dilediğince avlanabilirsin. Bütün yapman gereken, orada öylece oturup beklemek olacak, ben de adadaki hayvanları ve kuşları senin bulunduğun tarafa süreceğim. Bu üç yılın sonunda senden yalnızca tek bir isteğim olacak: Daha önce hiç görmediğim bir kuş vurup bana getireceksin. Böyle bir kuş vurabilirsen eğer, ben kendime yoluma giderim, sen kendi yoluna. Anlaşma bu işte.'

'Peki, ya daha önce hiç görmediğin bir kuş vuramazsam?' diye sordu avcı.

'O zaman benim olursun,' diye sırıttı şeytan. 'Ben nereye gidersem, sen de oraya gelirsin.'

'Tamam, kabul ediyorum,' dedi Johannes. Şeytanın teklifini kabul ederken, içinden, belki bu üç yılın bitmesini beklemeden böyle bir kuş bulabilirim, diye düşündü. 'Anlaşmamızı kesinleştirelim.'

Şeytan bir parça kâğıt çıkarıp şöyle konuştu: 'Şu kâğıdın üstüne serçe parmağından bir damla kan akıt ve kâğıdın kanlı kısmını şu ağacın üzerine bastır. Tamam, işte öyle. Artık geri dönüş yok. Anlaşmamız kesinleşti.' Pazarlık böylece yapıldıktan sonra şeytan bir anda kayıplara karıştı, eli boş avcı da gerisin geri evine döndü.

Ertesi sabah erkenden ayaklanan avcı Johannes, şeytanın söylediği adada aldı soluğu. Önceki gibi bütün gün beklemek zorunda kalmadı. Sağına döndü kuş vurdu, soluna döndü çeşit çeşit orman hayvanı avladı. Çok geçmeden her gün adaya gider oldu. Her gidiş sonrası, evine eli dolu döndü.

Bu neredeyse üç yıl aynı şekilde devam etti. Johannes o kadar çok avlanıp o kadar hayvan vurdu ki, ailesinin tüketemediği avları sata sata zengin oldu çıktı. Artık o kadar çok parası vardı ki, neye ihtiyacı olsa alabiliyordu. Kısacası avcıyla ailesinin hayatı toptan değişmişti. Her şey pek güzeldi, doğrusu. Avcı, elbette, talihinin birden nasıl böyle değiştiğinin sırrını ailesinden bile gizledi. Böylece, artık çiftçilik ya da balıkçılık yapmasına da gerek kalmayan avcı, ailesiyle birlikte huzur içinde yaşamaya devam etti.

Ta ki şeytanla yaptığı anlaşmanın bitmesine sayılı günler kalana kadar! Üç yılın dolmasına birkaç gün kala bir sıkıntıdır aldı avcıyı. Önce huzurunu yitirdi, sonra büyük bir telaşa kapıldı: O kadar zaman, şeytanın daha önce hiç görmediği bir kuşa rastlamamıştı.

'Derdin nedir, Johannes?' diye sordu karısı. 'Neden yüzünden düşen bin parça?'

'Bir şey yok, her şey yolunda. Ne olsun ki?' dedi avcı.

Ama huzursuzluğu devam etti avcının. Görünen köy kılavuz istemezdi: Evinden ayrılıp şeytanla gitmek zorunda

kalacaktı. Bundan kaçış yoktu. Nihayet, dayanamayıp her şeyi karısına anlattı.

'Şeytanla anlaştım ben. Üç yıl bol bol avlanmam için söz verdi bana. Benim yapmam gereken ise, şeytanın bu güne dek hiç görmediği bir kuş avlayabilmekti. Ama heyhat, ne böyle bir kuş gördüm, ne de var olduğunu duydum. Üzerime düşeni yapamazsam onun emrine gireceğim ve o nereye giderse peşi sıra gitmem gerekecek. Yarın üç yıl doluyor,' diye sızlandı avcı.

'Yani, şeytanla yaptığın pazarlıktan yüzünün akıyla çıkıp evinde kalabilmenin tek yolu, şeytanın hiç görmediği bir kuş vurmak, öyle mi?' diye yineledi karısı.

'Doğrusu, üç yıl önce pek de zor görünmemişti bu bana,' diye karşılık verdi Johannes.

'Bu kuşu şeytana ne zaman göstermen gerekiyor?' diye devam etti karısı.

'Yarın son gün,' dedi avcı.

Kadın gülümsedi, aklına bir fikir gelmişti. 'Tamam, öyleyse, bak ne yapalım: Yarın her yanımı katrana bularsın, ben de şu tüy çuvalının içine girip bir o yana bir bu yana dönerek tam da şeytanın bu güne dek hiç görmediği bir kuş olur çıkarım, ne dersin?' Ertesi gün tam da böyle yaptılar. Kadın her yerini tepeden tırnağa katrana buladıktan sonra tüy çuvalına girdi..

Çıktığında, 'Bu halinle insan mısın, başka bir şey mi, kimse bilemez,' diyerek şaşkınlığını belirtti Johannes. 'Dur, üzerine üç kara nokta kondurayım da, şeytan kurşun delikleri sansın.'

O halde ormanın yolunu tutup hedeflerine vardıklarında karısı avcıya şöyle dedi: 'Sen şuraya doğru git, ben de yere uzanıp kıvrılayım, beni vurulmuş sansın. Şeytan gelip sorduğunda, ona daha önce hiç görmediği bir kuş avladığını söylersin. Haydi!'

Johannes tam karısının işaret ettiği yere varmıştı ki şeytan karşısında bitiverdi. 'İstediğim kuşu vurdun mu, avcı? Vurmadıysan, olacakları biliyorsun.'

'Tam da bu sabah böyle bir kuş avladım. İşte şurada, otların arasında duruyor,' diye gururla konuştu avcı. 'Bahse girerim, asla böyle bir kuş görmemişsindir.'

'Hani, nerede?' diyerek bakındı şeytan.

Johannes parmağıyla işaret etti. 'İşte, şurada.'

Birlikte avcının tüylere belenmiş karısının yanına gittiler. Şeytan kuşa baktı, inceledi, çevresinde dolandı ve bir süre sonra şöyle dedi: 'Ne kadar kuş varsa hepsini bilirim. Ama doğrusu, böylesine ilk kez rastlıyorum. Nasıl yaptın da bu kadar büyük bir kuş avlayabildin?'

Kuşu daha da yakından inceleyen şeytanın üç kurşun deliğini fark etmesi de çok sürmedi. 'Bahsi sen kazandın Johannes. Ben kaybettim. Doğrusu, kaybedeceğim hiç ak-

lıma gelmemişti. Madem sen galip çıktın, üç yıl daha aynı adadaki hayvanları ve kuşları sana doğru süreceğim. Böylelikle onları kolayca avlarsın.'

Şeytan bu sözlerin ardından ortadan kayboldu. Şeytana pabucunu ters giydiren avcı ile tüylere bulanmış karısı evlerine geri döndüler. Kadını tekrar eski haline kavuşturmaları bir hayli zamanlarını aldı. Üzerindeki katran çıkana kadar birkaç kere su ısıtıp her yanını sıcak suyla ovup yıkadılar.

Johannes bir üç yıl daha o adadan evine av eti taşıdı durdu; karıkoca, sattıkları avlarla hayatlarının sonuna dek kendilerine yetecek para biriktirdiler.

'Şeytan hakkında yanılmamışım, Johannes. Hiç görmediği bir kuşu zaten tanıyamayacağını anlamıştım. Kuşu hem ilk kez hem de son kez gördü,' diye kıkırdadı kadın. Avcı ile karısı huzurlu, uzun bir hayat yaşadılar.

SİHİRLİ ALTIN BALIK

Bir zamanlar, yedi kere yedi ülkenin ötesinde, hatta onların da ötesinde, hemen bir karga ötüşü mesafede, işte artık her neredeyse, upuzun, kocaman mı kocaman, titrek bir kayın ağacı vardı. Uzamaktan bıkmayan ağaç, üzerinde yedi kere yetmiş yedi ada bulunan yedi gölün yedi katı büyüklüğünde bir uzunluğa ulaşmıştı. Ağacın yetmiş yedi çarpı yedi dalı vardı ve her dalın üzerinde yedi kere yetmiş yedi kuş yuvası bulunuyordu; bu yuvalardan her birinde de yedi kere yetmiş yedi tane karga yavrusu yaşıyordu. İşte hikâyemiz tam da burada geçiyor.

Zamanın birinde, gök mavisi bir gölün kıyısında, küçük bir ahşap kulübede yaşayan bir balıkçı ile karısı vardı. Adam çevredeki göllerde yedi kere yedi yıldan fazla bir zamandır avlanmaktaydı. Kadın ise pamuk yetiştirip keten kumaşlar dokuyor, kumaş dokuma işinde beslediği koyun-

ların yününden de yararlanıyordu. İki kişi, iki başlarına yaşıyor, iyi yiyip sıcak giyiniyor, geçinip gidiyorlardı. Hayatları bundan ibaretti.

Bir sabah adamın talihinin hiç yaver gitmeyeceği tuttu ve ne kadar denediyse de hiç balık yakalayamadı. Yine de, ağını son bir defa denize atmaya karar verdi. Az sonra ağını çekip topladığında bir balık yakaladığını gördü. Ama bu hiç öyle sıradan değil, som altından bir balıktı. Yüzgeçleri, gövdesi, kuyruğu hep altındı.

'Ne yapalım, hiç olmamasındansa, özel bir balık yakalamak daha iyidir,' dedi adam kendi kendine. Eve dönmeden önce, 'Karım böyle güzel bir balığı görünce sevinecek,' diye düşünerek balığı sepetin içine attı.

Sepete düşen balık birden konuştu: 'Beni tekrar göle bırak, yaşlı balıkçı, ne olur! Beni suya bırak da dile benden ne dilersen. Her türlü zenginliği ayağına sererim.'

Sessiz sakin, yumuşak huylu bir adam olan yaşlı balıkçı şöyle bir duraksadı, ağarmış sakalını sıvazlayarak düşündü ve balığı incitmemeye çalışarak sepetten alıp tekrar gölün sularına bıraktı. 'Haydi bakalım, küçük balık. Ait olduğun yere dön.'

Adam eve döndüğünde karısı balıkçının o gün neler tuttuğunu görmek için sepeti alıp içine baktı. O da ne, sepet bomboştu. 'Nasıl olabilir bu? Hiçbir şey yakalayamadın

mı? Akşam ne pişireceğim şimdi ben?' diye homurdandı kadın.

'Bugün sadece bir balık yakalayabildim, hanım. Öyle sıradan değil, özel bir balıktı, hem de som altından. Üstelik konuştu da benimle. Onu tekrar göle bırakırsam her türlü zenginliği ayağımın altına sereceğini söyledi. Ben de acıdım haline, yüzsün dilediğince diye, salıverdim denize.'

'Ne?' diye bir çığlık attı kadın. 'Eşi benzeri bulunmayan bir balığı hemen bıraktın, o da yüzdü gitti öyle mi? Madem seninle o şekilde konuştu, insan şöyle tavanı akmayan doğru dürüst bir ev istemez mi?'

Kadının böyle çıkışıp kendine darılmasından hiç hazzetmezdi adam. Bu yüzden hemen gölün kıyısına koştu, suya eğilip 'Altın balık, altın balık, neredesin?' diye seslendi.

Balık hiç ikiletmedi, yüzerek gelip başını sudan çıkardı. 'Beni niye çağırdın?' diye sordu.

'Karım tavanı akmayan bir ev istiyor,' diye açıkladı adam. 'Bize yardım edebilir misin?'

'Tamam, olmuş bil,' dedi balık. 'Şimdi evine dön.' Başka bir şey söylemeden dönüp yine sulara daldı.

Adam gerisin geri evine döndüğünde, bir de ne görsün? Ahşap kulübenin üzerinde, sapasağlam kirişleri ve sık saz örtüsüyle yepyeni bir çatı durmuyor mu?

Bununla yetinmeyen kadın adama daha çok çıkıştı. 'Madem balık böyle bir şey yapabiliyor, neden ayrı bir yatak odası olan, daha güzel, yeni bir ev istemiyorsun?'

Yaşlı balıkçı karısının istediğini yerine getirmedikçe o akşam huzur yüzü görmeyeceğini biliyordu. Hemen gölün kıyısına koşup balığa seslendi: 'Altın balık, altın balık, yardımına ihtiyacım var.'

Tıpkı daha önce olduğu gibi, balık hemen çıkageldi, adamın ayaklarının dibinden yukarı doğru baktı. 'Neden çağırdın beni? Ne istiyorsun?' diye sordu.

'Kusuruma bakma, eşsiz balık,' dedi adam. 'Kulübemizin üzerine yaptığın yeni çatı için sana ne kadar teşekkür etsem, azdır. Ama karım, şimdi de, ayrı bir yatak odası olan, daha güzel ve yeni bir ev istiyor.'

'Tamam, olmuş bil,' dedi balık yine. 'Şimdi evine dön.' Başka söz etmeden yüzgeçlerini çırptı ve suların derinliklerinde kayboldu.

Geri dönüp bulduğu eve baktığında, acaba yanlış bir iş mi yaptım, diye kendi kendine düşündü adam. Eski kulübesinin olduğu yerde, penceresi, verandası, dışarıdan görünen perdeleriyle, kırmızıya boyalı göz alıcı bir ev duruyordu karşısında. Evin büyük bir mutfağı, mutfakta da yukarı açılan geniş bacasıyla büyük bir ocak vardı. Ocağın hemen yanında, istediklerinde yatıp ısınabilecekleri geniş çe bir köşe bile vardı. Perdeler, halılar, hep yepyeniydi; ev-

de ayrıca tam da karısının istediği gibi, ayrı bir yatak odası da bulunuyordu.

Heyhat, karısının gözü bir türlü doymak bilmiyordu. 'Hiç mi hayal gücün yok, be adam!' diye bağırdı balıkçıya. 'Balıktan niye bir şato istemedin? Hayatım boyunca köylünün teki olarak mı kalacağım? Güzel elbiseler giyen, çeşit çeşit mücevherler takan bir hanımefendi olmak istiyorum ben. Şöyle, atları hazır bir faytonumuz olsa, fena mı olur? Öfkeden deli edeceksin beni!' Kadın sözlerinin ardından adama bir de tabak fırlattı. Neyse ki, adam eğilmişti o sırada, yeni evin duvarına çarpan tabak tuzla buz oldu.

Böylece, gerisin geri göle yollandı adam. Karısının mutlu olacağı mı vardı? 'Altın balık, altın balık,' diye seslendi gene, 'gerçekten yardımına ihtiyacım var.'

Bir dalgacık, bir sıçrayış, balık kıyıya yanaştı. 'Ne oldu, yaşlı balıkçı? Beni neden çağırıyorsun?'

İhtiyar balıkçı utana sıkıla açıkladı: 'Lütfen mazur gör beni, karım hiç görmediğim kadar aksileşti. Hatta tabak bile fırlattı üstüme. Ne olur, kızma bana, ama gerçekten yardımına ihtiyacım var. Şimdi de, bizim hanım bir şato, güzel elbiseler, mücevher ve hazır atlarıyla bir fayton istiyor. Ne yapayım, söyle bana.'

'Madem istediğin bu, olmuş bil,' dedi balık, der demez de dönüp gölün sularında kayboldu.

Adam geri döndüğünde bir de baktı ki, ilk başta ahşap kulübesinin, ondan sonra da yeni kırmızı evin olduğu yer-

de, birkaç kattan oluşan çok güzel bir şato dikilmiş duruyor. Gördüklerine inanmakta güçlük çeken adam şatoya girdiğinde, karısını uzun ahşap bir masanın başında, oymalarla süslü zarif bir koltukta otururken buldu.

'Artık için rahat etmiştir, umarım,' dedi adam. 'Bizim gibi insanlar daha fazla ne isteyebilir ki?' Balıkçı, insanların başka bir şey istemeyeceğinden öylesine emindi ki! Hem, daha ne olacaktı? Pencerelerde rüzgârı tutup ışığı içeri buyur eden cam bile vardı! Altın balık sözünü tutmuş, balıkçı ile karısına rüyalarında bile göremeyecekleri zenginlikleri bir çırpıda vermişti.

Haftalar birbirini izledi. Bu arada, karısı bütün kıyafetleri denedi, kupasına kurulup sabah akşam gezmelere çıktı, ama zamanla tekrar huysuzlanmaya başladı. Huysuzluğu şirretliğe dönüştü ve bir gün artık dayanamayıp patladı: 'Balığın bize verebileceğinin hepsi bu mu? Gezmeye çıktığımda, bir sürü muhafızı olan insanlara rastlıyorum hep. Benim elden neyim eksik? Ben de hiç durmadan müzik yapacak çalgıcılar istiyorum. Ben de cins atlarım olsun istiyorum. En güzelinden kehribarlar, mücevherler istiyorum. Ben de o göl senin bu göl benim gezmek için büyük tekneler istiyorum. Herkes nasıl saltanat sahibi biri olduğumu görsün istiyorum.' Kadının aman bilmez, sınır tanımaz çığlıkları bütün şatoyu çın çın çınlatıyordu.

Yaşlı balıkçı, omuzları çökük, gölün kıyısına yollanırken bir taraftan da kendi kendine soruyordu: Her şey nasıl ol-

muştu da bu noktaya gelmişti? Bu kadının memnun olmasının, artık bir yerde durmasının hiç yolu yok muydu? Açgözlülüğü başlarına daha neler açacaktı? O bıkkınlıkla konuştu adam: 'Altın balık, altın balık, neredesin? Kızma bana, ne olur? Karım daha da fazlasını istiyor, bunun için gönderdi beni.'

Balık anında ortaya çıktı. 'Bu sefer ne var, yaşlı adam? Karın daha ne istiyor?'

Yaşlı balıkçı son istekleri bir bir sıraladı. Kuyruğunun üstünde dikilen balık bir anda kıvrılıp suya dalarken 'Madem öyle diyorsun, olmuş bil,' diye konuştu.

Adam daha evine varmadan, gölde koca bir tekne gördü; teknenin içinde bir alay insan yiyip içip eğleniyordu. Hepsi bu kadar da değildi. Balıkçı şatoya girerken yüzlerce muhafızın arasından kendine yol açmak zorunda kaldı. Karısı oturmuş, çalgıcıların çaldığı şarkıları dinlemekle meşguldü; boynuna tam istediği gibi kehribar bir kolye takmış olan kadının parmaklarında elmas yüzükler, kollarında bilezikler, kulaklarında küpeler vardı; elbisesinin her yanından sarkan mücevherler ışıl ışıl parlıyordu. Doğrusu, balık gene, istenenden de fazlasını vermişti onlara.

Ama hayır, bu işin biteceği yoktu. Kadın adama altın kadehler fırlatarak isteklerine devam etti. Göllerin yüce hükümdarı olmalıydı ve altın balığa da o hükmetmeliydi. Şatosu gölün orta yerinde olmalı, ta arşa yükselmeliydi. İnsanların ve hayvanların kalbine korku salacak fırtınalar çı-

karacak güce sahip olmalıydı. 'Çabuk gidip istediklerimi altın balığa söyle diyorum sana!' diye bir çığlıktır attı kadın. Öylesine öfke içindeydi ki, adam karşı koymaya cesaret edemedi.

Az sonra kıyıda korkuyla titremeye başlayan yaşlı balıkçı, gölde yakında kopacak çok büyük bir fırtınanın yaklaştığını fark etti. Gölün suları kaynayıp kıyıyı dövüyor, fırtınanın açıklarda oluşturduğu dev dalgalar ilerleyip karaya vuruyordu. Adam yine de seslendi: 'Altın balık, altın balık. Çığlığımı duy da, yardımıma koş!'

Dalgaların içinden ufacık başını uzattı balık, bu kez gerçekten kızgındı: 'Bu kadın daha ne istiyor olabilir? Hiç utanması yok mu bunun? Bu defa nedir derdi?'

Artık bütünüyle çökmüş, üzerinden şıpır şıpır sular süzülen adam altın balığa karısının yeni isteklerini söyledi. 'Affet beni, altın balık' derken de başını önüne eğdi.

Balıkçının sözlerini bitirmesine kalmadı, balık arkasını dönüp kuyruğunu çırpa çırpa suyun derinliklerinde gözden yitti. Yaşlı adam geri döndüğünde, tavanı akan eski ahşap kulübesini karşısında buldu. Kapıya çıkan o tek basamakta, yaşlı karısı o bildik, eski püskü yamalı giysileri içinde oturmuş, onu bekliyordu.

KURT NEDEN VAHŞİLEŞTİ?

Kurt çok eski zamanlarda bugünkü gibi vahşi değildi. Evlerde beslediğimiz köpekler kadar evcil ve insan canlısıydı. Ama bir zamanlar, bir çiftçinin kötü niyetli karısının, kurda her zamanki yiyeceğinin yerine kızgın taş atacağı tuttu. Böylece, kurt insanlardan kaçar oldu ve o yumuşak başlı hayvan gidip, yerine bugünkü kurnaz ve tekinsiz hayvan geldi.

İşte o fena kadının o uğursuz taşı fırlattığı gün, kurdun pençeleri korkunç bir şekilde yandı. O günden sonra uzun bir süre, o ve diğer kurtlar karınlarını doyurmak için göklere el açar oldu. Bir gün, yine kurtlar kendilerine bahşedilen öğünlerini yerken, bir kurt göğün gözünden kaçtı ve aç kaldı. Bu adaletsizliğe çok içerleyen kurt acı acı söylendi.

Şikâyetine göklerden karşılık gelmekte gecikmedi. 'İlk karşılaştığın canlıyı ye!' Aç kurt böylece yiyecek aramak

için av peşine düştü. Yoluna çıkan ilk canlı, üstü başı dökülen, bir deri bir kemik bir dilenciydi.

'Gökten izin aldım, seni yiyeceğim!' diye dilenciye hırladı kurt.

'Kurt kardeş,' diye yalvardı adam, 'benim etim ne budum ne? İnan, dişinin kovuğunu bile doldurmam, şu halime baksana. Sen, iyisi mi, şöyle etine dolgun, daha lezzetli birini bul.'

'Adam çok haklı,' diye kendi kendine söylendi kurt. 'Böyle ahı gitmiş vahı kalmış yaşlı bir yaratığı ne yapayım? Daha semiz birini beklemek en mantıklısı.'

Adamı şaşırtan bir merhametle 'Pekâlâ, öyle olsun,' dedi kurt, 'gidebilirsin.'

Tekrar iz peşine düşüp aranmaya başladı ve çok geçmeden bir kadına rastladı. 'Tam ağzıma layık bir ava benziyorsun,' diye atıldı kurt, ağzından sular akıtarak.

'Aman, kurt kardeş, hayatımı bağışla bana!' diye ağlayıp sızladı kadın. 'Evde beni bekleyen küçük çocuklarım var. Beni yersen, onlara kim bakacak? Öldürme beni, ne olursun!'

Kurt afalladı. 'Ama ben ne yapayım?' diye söylendi. Midesi bomboştu; kadın gerçekten de o sırada kurdun karnının guruldadığını duyabiliyordu. Tek sorun, kurdun kadının haline üzülmesiydi, söyledikleri içine dokunmuştu.

Bir süre öylece, çaresiz bir halde bekledikten sonra, şöyle konuştu: 'Var git, çocuklarınla huzur içinde yaşa.'

Aç kurt yiyecek peşinde, tekrar yoluna devam etti. Az sonra bir yol ayrımında genç, gürbüz bir adam gördü. Adamın önünü kesip şöyle dedi: 'Gökten seni yemek için emir aldım. Hazır ol, şimdi seni yiyeceğim.'

'Emir gökten geliyorsa boynum kıldan incedir. Yapman gereken buysa, durma ye beni. Ama ziyafete başlamadan önce bana izin ver de, önce seni bir ölçüp biçeyim, bakalım karnında beni alabilecek kadar yer var mı?'

Kurt kaşlarını kaldırdı. 'Peki, nasıl yapacaksın bu işi?'

'Ondan kolay ne var?' diye konuştu genç adam. Bir koşu yan taraftaki fundalığa gidip ele gelir, sağlam bir dal kopardı. Ardından, belinden kemerini çıkardı.

Kafası karışan kurt 'Bu da nereden çıktı?' diye sordu. 'Kemerle ne yapacaksın?'

'Ha, bu mu? Al, senin olsun, sana veriyorum,' diye karşılık verdi genç adam. 'Kemerim olmazsa, midende daha rahat oturabilirim.' Adam bunları söylerken, kemerin bir ucunu kurdun bir bacağına, diğer ucunu da büyük bir ağacın gövdesine sıkıca bağladı.

'Evet, şimdi ölçme işine başlıyorum,' diye konuştu genç adam. Ve ansızın, fundalıktan kopardığı çubuğu sert darbelerle kurdun sırtına indirmeye başladı.

Neye uğradığını şaşıran kurt kendini kurtarıp kaçmak istediyse de bunda başarılı olamadı. 'İnsan kardeş, yeter artık, daha fazla dövme beni!' diye yalvardı kurt. 'Seni yemeyeceğim, söz sana. Bir an olsun aklımdan böyle bir şey geçmedi!'

'Öyle ya da böyle, umurumda bile değil. Seni bir güzel pataklamadan bırakmayacağım,' dedi adam, sopayı kurdun sırtına aralıksız indirirken. Böylece, postu tamamen incelip derisi soyulana kadar, genç adam kurdun bir o yanını bir bu yanını ölçmeye devam etti. Kurt bir yandan adamın elinden kurtulmak için kemeri çekiştirip zıplıyor, sıçrıyor, bir yandan da acı ve öfke içinde uluyordu. Nihayet kemer kopmak bildi de kurt hızla kaçıp oradan uzaklaştı.

Hemen arkadaşlarının yanına dönen kurt, o gün başına gelen talihsiz olayları bir çırpıda anlattı. Bütün sürü üyeleri ağız birliği yaptılar, gidip bu küstah adama haddini bildirmeye karar verdiler.

Kurt sürüsünün üzerine geldiğini duyan adam, hayatının gerçekten tehlikede olduğunu anlayıp hemen yüksek bir ağaca tırmandı. Ağacın altına toplanan kurtlar koca dişlerini gösterdiler, hırlayarak dallara doğru sıçramaya başladılar. Bu işe yaramayınca, ne yapacaklarına karar vermek için az ileride toplandılar.

Dayak yiyen kurt öne çıkıp konuştu: 'Ağacın önünde birbirimizin üzerine çıkıp bir kule oluşturalım. En üste çı-

kan kardeşimiz de adama saldırıp işini bitirsin.' Bütün kurtlar bu öneriyi onayladı. En alta bizim kurt geçti. Geri kalanlar da birbirlerinin sırtına tırmanıp adamın bulunduğu dala kadar bardak gibi dizildiler.

Genç adam aşağıya bağırarak meydan okudu. 'Seni dayak delisi, seni! Bir kez canına okudum, birazdan ikincisi geliyor, bekle beni orada!' Bu sözleri işiten bizim en alttaki kurt birden korkuya kapıldı ve yerinden fırladığı gibi arkasına bakmadan toz oldu. Elbette, diğer kurtlar da boylu boyunca yere kapaklandı. Kiminin boynu kırıldı, kiminin bacakları ya da kaburgaları. Kendini toparlayabilenler can havliyle oradan kaçıp dayak delisinin peşinde, ormanın derinliklerinde gözden kayboldular.

Ne olur ne olmaz diyerek ağaçtan etrafı kolaçan ederek inen genç adam ıslık çala çala yoluna gitti. Kurtların bırakın intikam almayı, kendi başlarının çaresine bakacak halleri bile kalmamıştı.

İşte o gün bu gündür, kurt ne zaman bir insan görse, hemen oradan kaçar, ama bir koyun görmeyegörsün, öfkeden deliye döner. Çünkü o genç adamın, kurdu dayak delisine çevirdiği kemer koyun yününden örülmeydi ve kurt bunu hiç unutmaz.

AĞAÇLAR KONUŞMA YETİLERİNİ NASIL YİTİRDİLER?

Çok eskilerde, her yere huzurun hâkim olduğu zamanlarda, adamın biri yakacak odun kesmek için ormana gitmişti. Şöyle güzel bir kayın ağacına yanaşan adam, ağacı kesmeye hazırlandı. Tam baltasını havaya kaldırmıştı ki, ağaç dile gelip içe işleyen bir sesle yalvardı. 'Kıyma bana, oduncu. Ben daha çok gencim. Bakacak bir sürü çocuğum var. Genç yaşlarında yasımı tutmasınlar.'

Daha önce bir ağacın konuştuğuna hiç tanık olmayan oduncu, kayına acıdı, onu bırakıp bir meşe ağacına yöneldi. Ama yine, tam hamle yapacakken baltası havada asılı kaldı. 'Bırak da yaşayayım, oduncu,' diye yalvardı meşe. 'Gencim, gücüm kuvvetim yerinde. Ama daha ne yaşadım ki? Palamutlarım bile hâlâ gök. Beni kesersen, gelecek kuşaklar nereden bulacak meşeyi, palamudu?'

Adam bu sözler karşısında da boynunu büküp ilerledi; çok geçmeden bir dişbudak ağacının önünde durdu. Gene tam baltasına sarılacağı anda, ağaç dile gelip yakardı: 'Acı bana, oduncu. Çok gencim ben, hem daha dün evlendim. Beni öldürürsen, zavallı karımın hali nice olur?'

Ona da tamam diyen oduncu, ilerleyip bir akçaağacın önünde durdu. Elbette, o da yalvar yakar oldu. 'Bırak da yaşayayım. Bak, içimde özsularım akıyor, daha bir sürü börtü böceği besleyeceğim özsuyumla. Beni kesersen, halleri ne olur sonra?'

Oduncu ağaçtan ağaca geçtikçe hep aynı sözleri duydu. Her ağaç, insan gibi konuşup oduncudan merhamet diledi ve adamın eli hiçbir ağacı kesmeye varmadı. Örneğin, kavak ağacı şöyle konuştu: 'Ben, yapraklarımı rüzgârda hışırdatıp, fena işler peşinde olanları niyetlerinden döndürmek için yaratılmışım.'

Kuşkirazı ise şunları söyledi: 'Ötücü kuşlara sığınak olmak benim boynumun borcu; beni kesersen, bu kuşlar ülkeden göçüp gider. İnsanların o cânım kuş seslerinden mahrum kalmasını ister misin?'

Üvez ağacının bile niye kesilmemesi gerektiğine dair bir nedeni vardı: 'Üzüm salkımlarım daha yeni sürgün veriyor. Hem sonbaharda hem de kışın bir sürü kuş benim üzümlerimden besleniyor. Şimdi beni yere devirip dallarımı kesecek olsan, bu zavallı kuşlara ne olur, düşünsene bir?'

'Bir düşüneyim, bakalım,' diye konuştu adam. 'O zaman, ben de köknar keserim.' Ne ki, yanlarına gittiği köknar da, ladin de, çam da adamdan canlarını bağışlamasını diledi. 'Bizim, özellikle kışın, yeşil kalıp doğayı süslememiz gerek.'

Ormanların vazgeçilmez güzelliklerinden biri olduğu ve insan hayvan bütün canlılara mutluluk verdiği söylenen ardıç, bağışlanmak için hepsinden çok dil döktü. 'Reçinem tam doksan dokuz hastalığı iyileştirir. Beni niye kesesin ki?'

Elbette, merhametli oduncu ardıca da dokunmadan uzaklaştı oradan. Bir tümseğe oturup düşüncelere daldı. 'Ne yapayım şimdi ben?' diye söylendi. 'Ellerim boş nasıl dönerim eve? Karım evde bekliyor. "Nasıl yemek yapacağım?" diyecektir hemen. Hem evi neyle ısıtacağız?'

Adam orada oturmuş dertlenirken, ormandan ağarmış gür sakalıyla yaşlı bir adam çıkageldi. Üzerinde huş ağacı kabuğundan bir gömlek ve ladin ağacı kabuğundan da bir palto vardı. Yaşlı adam oduncunun yanına gelip sordu: 'Derdin nedir, söyle hele?'

Oduncu yaşadıklarını bir çırpıda anlattı. Ağaçlar canlıydı ve konuşuyordu, üstelik tek tek her birinin hayatta kalmak için bir gerekçesi vardı. Canları bağışlansın isteyen bütün bu ağaçlara acımamak elde değildi. Duyduklarından hoşnut kalan yaşlı adam, çocuklarını baltasından esirgediği için oduncuya canı gönülden teşekkür etti. Minnettarlığının kanıtı olarak da, oduncuya gelecekteki bütün dilekle-

rini yerine getirecek bir altın değnek armağan etti. Hemen arkasından oduncuyu uyardı. Dilekleri aşırı ya da imkânsız şeyler olmamalıydı, yoksa altın değnek mutluluk yerine felaket getirirdi.

Oduncu bir ev yapmak istediğinde, tek yapması gereken bir karınca yuvasının başına gidip istediği şeyi söyleyerek değneği yuvanın üzerinde üç kere sallamaktı. Ertesi gün olduğunda, emirleri yerine getirilmiş olacaktı. Yiyeceğe mi ihtiyacı var, istediğini gidip çaydanlığa söylemesi yetecekti. Canı tatlı yemek istediğinde, altın değneği arılara göstermesi yetip de artacaktı, çünkü arılar kendisinin ve ailesinin yiyebileceğinden de çok bal peteğini şıpın işi getirip kapısına bırakacaktı.

Ağaçlar, o isterse, özsularını hemen önüne akıtacaktı. Kadife, kumaş ya da yün ipliğe ihtiyacı olursa, örümcekler var güçleriyle istenilenleri örmeye başlayacaktı.

'Ben ormanın ruhuyum,' dedi yaşlı adam, 'görevim ağaçları yönetmek ve onlara göz kulak olmak.' Bu sözleri söyledikten sonra bir anda gözden kayboldu.

Oduncu da orada daha fazla beklemeyip evine döndü. Cadaloz karısı adamın eve eli boş döndüğünü görünce kıyameti kopardı. Kocasına hakaretler yağdırdı: Çalı çırpı, sürgün dal, hepsi bir araya gelip koca bir sopa olsaydı da, sırtlarına ine ine bütün tembellerin hakkından gelseydi.

'Madem öyle diyorsun,' dedi adam, 'tam istediğin gibi olsun.' Bunu söylerken altın değneği havada şöyle bir sal-

lamıştı; huysuz kadın ossaat değneğin acımasız darbeleri altında güzel bir dayak yedi. Kavgacı karısının layığını bulduğunu görmek oduncunun pek hoşuna gitmişti doğrusu.

Ardından adam, karıncaların ev yapmadaki hünerlerini sınamaya karar verdi ve bir karınca yuvasına gitti, arka avlusunda yeni bir tahıl ambarı istediğini söyledi. Ertesi sabah avluya çıktığında isteğinin yerine getirildiğini gördü. Artık dünyada oduncudan mutlusu yoktu. Çaydanlık yemek yapıp yemeği ayağına getiriyor, örümcekler onun isteğiyle birbirinden güzel giysiler, kumaşlar dokuyordu. Köstebekler toprağını sürerken, karıncalar baharla birlikte tohumlarını ekip güzün ürününü topluyorlardı.

Oduncu bu şekilde hayatının sonuna dek mutlu yaşadı. Ama orman ruhunun tembihini hiç unutmadı, ne imkânsız bir şey istedi ne de açgözlülük ettiği oldu. Ölümüyle birlikte sihirli değnek çocuklarına geçti ve onlar için de vazgeçilmez bir nimet oldu.

Aksilik bu ya, yıllar sonra, ailenin üçüncü kuşağında, değnek akılsız bir adamın eline geçti. Geçiş o geçiş, adam aile büyüklerinin uyarılarına kulak asmayıp akla gelebilecek en gülünç isteklerde bulunmaya başladı. Değneğin gücünü sınamak isteyen adam bir gün, sırtını ısıtması için güneşi gökyüzünden yeryüzüne indirmeye kalktı. Gerçekleşmesi o kadar olanaksız bir şeydi ki bu, gelgelelim bir kez istenmişti artık, geri dönüş yoktu. Güneşin yakıcı ışıkları

hem bu alık adamı hem de bütün evini yakıp kül etti. Geride adamdan da, evinden de hiçbir eser kalmadı.

Sihirli değnek, muhtemelen, o yangında eriyip toprağa karıştı, çünkü bir daha değneği ne gören oldu, ne de kullanıldığını duyan. İnanışa göre, ormandaki ağaçlar bu yangından öylesine korkuya kapıldılar ki, konuşma yeteneklerini bir daha geri gelmemecesine yitirdiler. İşte o zaman bu zamandır, hiçbir ağaç tek kelime etmemiştir. Ama kendi aralarında fısıldaştıkları da bir gerçektir.

SICAK VE SOĞUK KESELERİ VE İKLİM USTASI

Eski zamanlardan birinde, güz sonlarına doğru, kasvetli bir gecenin karanlığında, yolcunun biri yoksul bir köylünün kapısını çaldı. 'Kardeşlerim, izin verin de geceyi evinizde geçireyim,' diye seslendi. 'Uzun yoldan geliyorum. Bitkin düştüm.'

Köylü yolcuya nereden geldiğini sorduğunda, genç adam şu karşılığı verdi: 'Ben Pakkaherra'nın (şiddetli ayaz) küçük oğluyum. Onu siz de bilirsiniz; kendisi, kuzey ışıklarının sönmek bilmeden göğü aydınlattığı uzak kuzeyin efendisidir.'

Bu yanıt köylüyü tatmin etmemişti. 'Nereye gidiyorsun, yabancı?' diye sordu.

'Nereye mi gidiyorum?' diye yineledi adam. 'Kendimi bildiğim yok ki, istediğin gibi bir yanıt verebileyim. Kızgın

güneş bir iş yaptırmayınca bütün yazı evde öfkeyle uyuyarak geçirdim. Sonbaharla birlikte, içimde başka diyarları gezip başka insanları tanıma arzusu uyandı. Böylece yollara düştüm. Lütfen beni içeri alın. Sırf bir geceliğine beni konuk ederseniz, size minnettar kalırım. O kadar çok yol yürüdüm ki, ayaklarıma kara sular indi.'

Köylü, yolcuyu içeriye buyur etti. Oda çok soğuk olduğundan, adama kuzinenin üst tarafında, duvara oyulmuş yataklıkta uyumasını söyleyip, kendi odasına gitti.

Ertesi sabah, köylü, konuğunu bıraktığı yere geldiğinde, odanın bir mahzen kadar soğuk olduğunu fark etti. Dişleri takır takır birbirine vururken alelacele üzerine kürk paltosunu geçirdi. Konuğu belki kalkmıştır, diye önce bir etrafına bakındı. Bir de ne görsün, genç adam buz tutmuş kuzinenin üzerinde, hem de yarı çıplak ve üstü açık bir vaziyette, yatıyor.

Telaşla yolcuya seslendi: 'Arkadaş, arkadaş! İyi misin? Kalksana! Soğuktan dondun mu yoksa?' Adama böyle defalarca seslenip bağırmak zorunda kaldı. Neyse ki, az sonra adam gözlerini açtı.

Önce şöyle bir gerinip uzun uzun esnedi. 'Oda o kadar sıcaktı ki, bütün gece gözümü bile kırpmadım,' diye konuştu. 'Şafağa doğru ancak uyuyabildim.'

'Oda çok mu sıcaktı?' diye sordu adam, afallamış bir halde. 'Ne diyorsun sen, yolcu? Baksana halime, benim dişlerim takırdıyor soğuktan.'

Ev sahibine konukseverliği için teşekkür eden genç adam daha da bir şey söylemeden dönüp yoluna gitti. Köylü kapıda şaşkınlık içinde, konuğunun ardından bakakaldı. Kimdi acaba bu adam? Dışarıda dondurucu bir soğuk vardı ve her yan buzla kaplıydı. Evine girdi köylü.

Birkaç hafta sonra, yine karanlık bir gece vakti, fakirhanesinin yanından geçen bir başka yolcu köylünün kapısını çaldı; o da bir geceliğine evinde konaklamak istiyordu. 'Ben Pakkaherra'nın ortanca oğluyum. Onu siz de tanırsınız; kendisi, kuzey ışıklarının sönmek bilmeden göğü aydınlattığı uzak kuzeyin efendisidir.'

'Sen geçenlerde burada kalan gencin kardeşisin, herhalde,' dedi adam. 'Burada konakladığı gece, bu yıl ilk kez her yer buz tuttu. Her neyse, sen nereye gidiyorsun?'

'Nereye gittiğimi mi soruyorsun bana?' diye tekrarladı yolcu. 'Kendimi bildiğim yok ki, istediğin gibi bir yanıt verebileyim. Kızgın güneş bir iş yaptırmayınca bütün yazı evde öfkeyle uyuyarak geçirdim. Kışın gelmesiyle birlikte başka diyarları gezip başka insanları tanıma isteği uyandı içimde. Böylece yollara düştüm. Lütfen izin verin de gireyim. Bu gece beni konuk ederseniz, size minnettar kalırım.'

Tıpkı önceki konuk gibi ikinci konuk da kuzinenin üst tarafında, duvara oyulmuş yataklığa çıktı ve köylü de kendi odasına çekildi. Ev sahibi ertesi sabah salona indiğinde, evin içini öncekinden de soğuk buldu; yolcunun kaldığı salon öylesine buz kesmişti ki, duvarlardaki dilmeler çatla-

mış, kaplardaki sular donmuştu. Buzlar bu defa koca sobanın her yanını kapatmıştı. Fakat konuk öylece açıkta ve mışıl mışıl uyuyordu.

Köylü yolcunun donarak ölmüş olabileceğini düşünerek bir an telaşa kapıldı, ama bu kez uyandırmaya çalışmadı. Ölüp ölmediğinden emin olmak için yanına gidip dokundu. Genç adam birden kalkıp gözlerini ovuşturmaya başlayınca köylü hayretten donakaldı.

'Bu oda ne kadar sıcakmış,' dedi konuk. 'Şafağa kadar gözümü bile kırpmadım. Gözlerim daha yenice kapanmıştı. Ben aslında daha erken kalkarım.'

Köylü düşüncelerini kendine saklamadı: 'Sıcak mı dedin? Salon o kadar soğuk ki, bütün sular donmuş; baksana, soğuktan damacana bile patlamış. Böyle dondurucu soğuğa sıcak demek biraz tuhaf kaçmıyor mu, yabancı? Üstelik bir de açıkta uyumuşsun!'

'Söyledim size, ben Pakkahera'nın oğluyum. Beni ağırladığınız için size çok teşekkür ederim.' Yabancı bu sözlerin ardından, hiç oyalanmadan evden çıkıp yoluna gitti.

Birkaç hafta geçti geçmedi, aynı yoldan geçen bir başka yolcu daha köylünün kapısını çalıp bir geceliğine evinde konaklamak istediğini söyledi. 'Kimsin? Nereye gidiyorsun?' diye sordu köylü.

'Kimim ve nereye gidiyorum, öyle mi?' diye tekrarladı yabancı. 'Kökenim ne soyludur, ne de avam. Ben uzak kuzeyin efendisi Pakkaherra'nın büyük oğluyum. Aşırı sı-

caktan eve kapanıp bütün yazı uyuyarak geçirdim. Şimdi başka ülkeleri ve başka insanları tanımaya gidiyorum.'

Tekrar etme sırası köylüye gelmişti. 'Demek Pakkaherra'nın büyük oğlusun. Öyleyse, var git yoluna, evimde işin yok! Senin gibilerle işim olmaz. Nasıl insanlar olduğunuzu anladım artık. İki kardeşin de evime konuk olup burada kaldı; başıma bir sürü dert açtıktan sonra çekip gittiler. Minnettarlıklarını falan da görmedim. İnsan gitmeden iki kelime etmez mi? Besbelli, senin de kardeşlerinden farkın yok. Haydi, bas git buradan! Sen işine, ben işime!'

Yolcu köylüye dil döküp yalvardı. Ne olurdu, kabul edip içeri alsındı onu.

'Evimin buz tutup donduğu yetmedi mi?' dedi köylü. 'Anlaşılan, kardeşlerinden de çok zarar vermek istiyorsun?' diye payladı yolcuyu.

'Sevgili kardeşim, madem sana zarar verdiler, kardeşlerim adına ben özür dilerim senden. Minnettarlıklarını göstermediler, diyorsun; bunun için de affet bizi. Ama ben müteşekkir kalacağıma söz veriyorum sana. Salonunda kalmama izin vermeyeceksen, bari bırak da tavan arasında kalayım. Bu bana yeter de artar bile.'

Köylü cevap vermeden evvel iyice bir düşündü taşındı, sonra konuştu: 'Eh, tavan arasında kalmaya razıysan eğer, buyur kal, yabancı.'

Pakkaherra'nın büyük oğlu tavan arasına, köylü de kendi odasına çıkıp yattılar. Sabah kalkıp pencereden bakan köylü ne görsün, çevredeki ağaçlar dokunulsa dökülecek kadar buz tutup donmuş. Dışarısı o kadar soğuktu ki, adamın dişleri sızladı. Tavan arasına açılan kapı da ardına kadar açıktı. Köylü içeri bakınca, bu yolcunun da üstü açık yattığını gördü.

Buz tutmuş basamaklardan yukarı çıkarken ayaklarının çıkardığı ses yabancıyı uyandırmıştı. 'Çok güzel uyumuşum,' diyerek gerindi adam. 'Hava o kadar güzel ve serindi ki, yatmadan evvel birkaç lokma bir şey yemek bile aklıma gelmedi.'

Ağzı bir karış açık köylü 'Tabii, elbette!' diye konuşabildi. 'Peki, soğuk değil miydi?'

'Yok, canım, ne soğuğu!' dedi konuk. 'Siz bir de babamı görün! İnanın, soğuğa buza türkü yakmaktan kendinizi alamazsınız. O gittiği yeri öyle bir soğuğa boğar ki, uçan kuşu havada dondurur. Yaz gelince babam, evini barkını terk edip yeryüzü ile gökyüzünün buluştuğu yerdeki sığınağına gider. Ama kışın Pakkaherra'nın tek mekânı evidir. Babam evini pek sever. Kışın, evinden çıktığını ne gördük, ne duyduk.'

Pakkaherra'nın oğlu artık gitmeye hazırdı, ayaklanıp kapıya yöneldi. Sonra birden durdu. 'Ne tuhaf, değil mi? Tıpkı kardeşlerim gibi, ben de neredeyse size teşekkür etmeyi unutacaktım,' dedi.

Sonra sırt torbasını açıp içinden iki küçük kese çıkardı ve köylüye uzattı. 'Bu iki kese üçümüzü de evinde ağırlama nezaketi göstermenin karşılığı. Beyaz olan soğuk kesesi, siyah olan da sıcak kesesidir. Soğuk ya da sıcağa ihtiyacın olduğunda, tek yapman gereken keselerden birini hafifçe açmak olsun. Tamamen açacak olursan, ya dondurucu soğuğa sebep olursun ya da kavurucu sıcağa. Haydi, kal sağlıcakla.' Bu sözlerin ardından yoluna gitti.

Köylü, haliyle, keselerin ne yapabildiğini görmek için hemen kolları sıvadı. Kulübesine girip siyah kesenin ağzını birazcık araladı. Salonu hemencecik bir sıcaklık kapladı. Odaya giren olsa, sobanın kızıl kor haline gelip yandığını sanırdı. Köylü sıcağa dayanmak için üstündekileri çıkarmak zorunda kaldı.

Baharın ilk günleri olduğu için hâlâ dışarıda kar vardı. Adam sıcak kesesini bir de dışarıda deneyeyim, diye düşündü. Etrafta ne kadar kar varsa bir anda eridi. Her şey boy atıp yeşile büründü. Sonrasında adam, her gün sıcak kesesini de yanına alıp küçük tarlasına öyle gitmeye başladı; soğuk vurmadığı için de ürünü her zamankinden bereketli oldu.

Pakkaherra'nın büyük oğlunun armağanı iki keseyle birlikte köylünün hayatı çok daha kolay bir hale geldi. Sıcak kesesi evi sıcacık ısıttığı için artık odun kesme derdi de bitmişti. Çok geçmedi, köy sakinleri merak etmeye

başladılar: Bahar neden adamın evi ile tarlasının çevresine köyün geri kalanından daha erken gelmişti? Bu adamın evi ile tarlasının civarı neden hep daha sıcaktı? Köylüler diller döküp ne kadar sordularsa da adam sırrını vermeye yanaşmadı. Ama talihin işi işte, adamın özel bir kesesi olduğunu köylüler bir şekilde öğrendiler. Çok geçmeden söylentiler, köylünün yaşadığı toprakların sahibi olan beyin kulağına da ulaştı. Bey, yoksul köylüye sordu: 'Söyle bakalım, ortalığı sıcak eden özel bir kesen olduğu doğru mu?'

'Evet, efendim, doğru,' diye karşılık verdi adam.

'Senin böyle bir şeye ihtiyacın olmaz. Keseyi bana vereceksin. Git çabuk getir,' diye emretti bey.

Köylü boynunu büküp evine yollandı. Ama değerli kesesini vermeye hiç mi hiç niyeti yoktu. Mevsim kıştı ve bey kışın bitmesini istiyordu.

Kesenin gelmediğini gören bey, 'Şu sefil adamı cezalandırmanın vakti geldi. Emirlerime uymamak ne demekmiş, görsün bakalım,' diye söylendi. Ardından soluğu köylünün fakirhanesinde aldı. 'Hey, sen! Çık o kulübeden, bana ait orası!' diye bağırdı köylüye.

'Bir saniye bekleyin, saygıdeğer efendim,' diye içeriden seslendi adam. Az sonra elinde soğuk kesesi, kapıda göründü. Kesenin ağzını açar açmaz her yer buza kesti. Köylünün ikinci bir kesesi olduğunu anlayan toprak sahibi

dışarıda donmaktansa hemen evine dönmeyi akıl kârı buldu. O günden sonra da köylüyü kulübesinden çıkarmaya cesaret edemedi.

Sihirli sıcak kesesi üzerine söylentiler, elbette, olduğu yerde durmadı ve dönüp dolaşıp bu kez çok daha zengin bir beyin kulağına çalındı. Vakit nakittir diyerek köylünün kapısını çalmaya koşan bey hemen pazarlığa girişti. 'Sana, kesenin alacağı kadar altın veririm,' diye öneride bulundu.

'Altının sende kalsın,' dedi köylü. 'Benim gibi yoksul bir adamın altınla ne işi olsun? Altın şu ufacık salonumu bile ısıtmaz. Sen altınınla kal, ben de kesemle, en iyisi bu.'

Hiç hayatınızda istediğini alamadığı için öfkelenen zengin birini gördünüz mü? İşte bey de böyle öfkelendi. Öylesine gözü dönmüştü ki, gece vakti köylünün kulübesine gizlice girip sıcak kesesini çaldı. Bu eşsiz ganimeti ele geçirmekten duyduğu sevinçle evine dönen bey kesenin ağzını alabildiğine açıverdi. Yüzüne rüzgâr gibi çarpan kavurucu sıcak bir anda evin içini cehenneme çevirdi. Bütün ev halkı korku içinde dışarı kaçıştı. Kiminin burnu yandı, kiminin eli, kiminin yüzü. Yan taraftaki ahırda ne kadar hayvan varsa yanıp telef oldu. Bütün bunlar öyle bir hızla oldu ki, kimse zavallı hayvanlara yetişecek zaman bulamadı.

Başına gelen felaketten daha kötüsü, zengin beyin hırsız olarak damgalanması oldu, çünkü beyin keseyi çaldığını herkes bal gibi biliyordu. Etraftan yetişen konu komşu, yanmaktan korktukları için eve giremedi. Zenginliği bir kese uğruna uçup gitmekte olan beyin tek yapabileceği şey köylünün yanına varıp af dilemekti. Böylece o da belki insafa gelip beyden yardımını esirgemeyebilirdi.

Köylü gerçekten de beyi affetti, ona elinden geldiğince yardım etmek istedi. Soğuk kesesini alıp beyle birlikte yangın yerine koştu. Dayanılmaz sıcaklığın etkisini yitirmesi için kesenin ağzını biraz aralaması yetti. Sonra da halinden memnun bir şekilde kesesini alıp evine döndü.

Bir süre sonra ülkenin kralı da bu eşi benzeri bulunmayan keselerin ününü duydu. Kral köylüye altın ve gümüş vaat etti. Ama köylü ne birini istedi, ne diğerine evet dedi. Kralın aklına cin bir fikir geldi, iklim ustası adamı gösteriler yapmak üzere sarayına davet etti.

Kralın davetini kabul eden köylü, kısa sürede sarayda önemli bir adam olup çıktı. Artık kralın mükellef sofrasında ağzına layık yiyecek içeceklerden nasiplenen adam gösterişli giyinmek ne demekmiş, onu da öğrendi. Karşılığında yapması gereken ise, sarayın içinde ve bahçesinde, günde bir kez sıcak kesesini şöyle bir açmaktı. Bu şekilde hem sarayın içini ısıtıyor, hem de bütün yıl bahçedeki ağaçların yemyeşil kalmasını, çiçeklerinse, eskiden

Aziz Yahya Yortusunda olduğu gibi, rengârenk açmasını sağlıyordu.

Zaman geçti, bir gün kralın ulaklarından biri, ülke topraklarına düşmanın ayak bastığı haberini getirdi. Kral düşmanın üzerine büyük bir ordu gönderdi; ama karşı taraf baskın çıkınca ordu çil yavrusu gibi dağıldı. Bunun üzerine kral en yürekli askerleriyle ilkinden de büyük bir ordu toplayıp düşmanı durdurmayı denedi. Ne var ki, bu ikinci ordu da birinciyle aynı kaderi paylaştı. Artık düşman başkente gelip dayanmıştı. Kral içinde bulunduğu müşkül durumdan iklim ustası köylüye dert yandı.

'Korkmayın, efendim,' dedi adam. 'Bırakın, gelsinler. Gelecekleri varsa görecekleri de var. Şehrin kapılarını ardına kadar açın, fakat daha önce bütün halkla birlikte bir yerlere saklanın. Düşmanın karşısına ben çıkacağım.'

Başka çaresi kalmayan kral söylenene uyup sağa sola emirler yağdırdı ve çok geçmeden bütün halk uzun süre önce yerin altına kazılmış olan büyük sığınağa saklandı. Ardından şehrin devasa cümle kapılarındaki koca kilitler çıkarıldı. Artık düşman hiç sorunla karşılaşmadan şehri kolayca ele geçirebilirdi.

Neredeyse içeri buyur edildiklerini sanan düşman askerleri zafer çığlıkları içinde şehre aktı. Ama hayret, bırakın şehri savunacak orduyu, ortalıkta bir tek insan bile yoktu. Sanki herkes kuş olup uçmuş ya da yer yarılıp içi-

ne girmişti. Aradılar taradılar, bir tek ademoğlu bulamadılar.

Zafer sarhoşluğu içinde kutlamalara başladılar. Kendilerini yemeye içmeye vurup şehri talan ettiler. Kıpırdayacak halleri kalmayana kadar eğlenip şölen yapan düşman, geceyle birlikte nihayet yoruldu, kendini uykunun kollarına bıraktı. Bütün şehre sessizliğin hâkim olduğu anda ortaya çıkan iklim ustası, kendi kendine şöyle konuştu: 'İşte, vakit geldi!'

Sonra soğuk kesesinin ağzını tamamen açıp şehrin orta yerine doğru fırlattı. Bir koşu, sığınaklarda bekleyen kral ile halkına katıldı. Sığınağın şehre açılan bütün kapılarını sımsıkı kapamayı da ihmal etmediler.

Ertesi sabah, şehirde olup biteni merak edip, saklandıkları yerlerden çıkmaya yeltendiler. Daha burunlarını kapı aralığından birazcık uzatmışlardı ki, insanı iliklerine kadar donduran bir soğukla karşılaştılar. Hemen geri çekildiler.

İklim ustası hiç oyalanmaksızın yekindi, koşup sıcak kesesinin ağzını biraz araladı. Soğuk anında kesildi. Yine aceleyle koşup alandaki soğuk kesesinin ağzını sıkıca kapattı. Yavaş yavaş sığınaktan çıkan şehir halkı düşmanın başına geleni görmekte gecikmedi. Hepsi de uyudukları yerde can vermişler, biri şurada, diğeri orada, soğuktan donmuşlardı. Üstlerindeki şaşkınlığı atıp birer ikişer ev-

lerine döndüler. Düşmanlarının cansız bedenlerini her sokakta, her evde gördükçe şaşkınlıkları bir kat daha arttı. Bu sessiz zafer bir başına iklim ustasının marifetiydi, demek!

O andan sonra hiçbir düşman cesaret edip de ülke topraklarına girmeyi göze alamadı. Kral ve iklim ustası köylü hayatlarının sonuna kadar mutluluk içinde bir arada yaşadılar. Onlar öldükten sonra, sıcak ve soğuk keseleri de sırra kadem bastı ve bir daha da keseleri ne gören oldu, ne duyan.

Dünya masalları seçkimizin bir bölüğüyle daha karşınızdayız.
Masal deyip de geçmemek gerektiğini erbabı bilir. İnsanların ortak deneyimlerinden damıtılmış kültür ürünleridir masallar: Evrensel ve zamansız... Eğlendirici olduğu kadar aydınlatıcı... Üstelik kimsenin mülkiyetinde de değil.
Büyük sanat yapıtları gibi zamanın sınamasından geçen tükenmez bu hazineyi çocuklarınızla birlikte okuyun, çocuk olmanın hazzını -yeniden- yaşayın!

DÜNYANIN DÖRT BUCAĞINDAN M

- Çin Masalları
- Ortadoğu Masalları
- Hint Masalları
- Rus Masalları
- Latin Amerika Masalları
- Balkan Masalları
- Anadolu Efsaneleri
- İskoç Masalları
- Anadolu Masalları
- Doğu Avrupa Masalları
- Britanya'dan Masallar
- İskandinav Masalları
- Kuzey Amerika Masalları

dipnot yayınları
Selanik Caddesi 82/32 Kızılay - Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 Faks: (0 312) 419 25 32
dipnotkitabevi@yahoo.com